

Významné osobnosti sociální pedagogiky a jejich přínos pro výchovu a vzdělávání

Tereza Dubská

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tereza Dubská**
Osobní číslo: **H160016**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Významné osobnosti sociální pedagogiky a jejich přínos pro výchovu a vzdělávání**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti života a díla M. Dědiče, P. Pittera a J. H. Pestalozziho.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.
Zpracování a vyhodnocení dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BAKOŠOVÁ, Zlatica. Sociálna pedagogika ako životná pomoc. Bratislava: Univerzita Komenského Bratislava, 2011. ISBN 9788096994403.

BALVÍN, Jaroslav. Pedagogika, andragogika a multikulturalita. Radix, 2012. ISBN 978-80-86798-07-3.

BALVÍN, Jaroslav. Sociální pedagogika a její dvě české osobnosti: Miroslav Dědič a Přemysl Pitter. Praha: RADIX, 2015. ISBN 978-80-87573-13-6.

CIPRO, Miroslav. Slovník pedagogů. Miroslav Cipro 2001, 2001. ISBN 80-238-6334-7.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu, Základy kvantitativního výzkumu, 2., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 8027192250, 9788027192250.

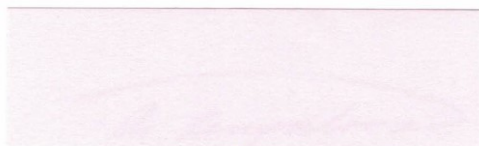
Vedoucí bakalářské práce: **doc. PhDr. Mgr. Jaroslav Balvín, CSc.**

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **10. ledna 2019**

Termín odevzdání bakalářské práce: **26. dubna 2019**

Ve Zlíně dne 10. ledna 2019

doc. Ing. Aněžka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.
V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně15.2.2019

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá významnými osobnostmi sociální pedagogiky a jejich přínosem pro člověka a vzdělávání. Jedná se zejména o představitele české sociální pedagogiky, mezi které patří Přemysl Pitter a Miroslav Dědič. Ze zahraničních sociálních pedagogů je práce zaměřena na švýcarské specialisty, zejména pak na Johanna Heinricha Pestalozziho. V úvodní části je zmíněn historický vývoj tohoto oboru jak v zahraničí, tak na našem území. V druhé části je stručně charakterizován vědní obor sociální pedagogika a pojmy s oborem související. Další část práce uvádí zmíněné významné osobnosti a jejich působení praktické i teoretické. Praktickou část tvoří kvantitativní výzkum za účelem zjištění povědomí o těchto osobnostech sociální pedagogiky. Respondenty jsou II. a III. ročníky kombinovaného studia, zejména pak studenti FHS UTB ve Zlíně oboru sociální pedagogika a studenti Univerzity Palackého v Olomouci, kteří studují Cyrilometodějskou teologickou fakultu obor sociální pedagogika.

Klíčová slova: sociální pedagogika, historie, osobnosti, pedagogika, pacifista, filantrop, děti, výchova, pomoc

ABSTRACT

The Bachelor thesis deals with important personalities of Social Pedagogy and their benefits for a human being and education especially representatives of Czech Social Pedagogy with Premysl Pitter and Miroslav Dedic. Related to international social pedagogues the thesis is focused on Switzerland mainly Johann Heinrich Pestalozzi. The introduction part is focused on historical evolution of this subject abroad and on our land. In the second part you will find brief characteristics of Social Pedagogy and the concepts related to this subject. The next part is about already mentioned significant personalities and their practical and theoretical influence. The practical part is based on the quantitative research to find out more about an awareness of those personalities of Social Pedagogy. The respondents are the students of 2nd and 3rd grades of Combined Studies especially the students of FHS Thomas Bata University in Zlin specializing in Social Pedagogy and the students of Palacký University in Olomouc who study in Cyril and Methodius Faculty of Theology with specialization in Social Pedagogy.

Keywords: social pedagogy, history, personalities, pedagogy, pacifist, philanthropist, childrens, upbringing, help

Poděkování

Chtěla bych z celého srdce poděkovat panu doc. PhDr. Mgr. Jaroslavu Balvínovi, CSc., za odborné vedení, cenné rady, připomínky, povzbuzení, a hlavně za vynaloženou trpělivost doprovázenou milým přístupem při psaní mé bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
TEORETICKÁ ČÁST	12
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	13
1.1 Sociální pedagogika v literatuře	14
1.2 Vztah tématu k sociální pedagogice.....	18
1.3 Vymezení pojmu sociální pedagogika	24
1.4 K základním pojmům souvisejícím se sociální pedagogikou	26
2 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	29
2.1 Přemysl Pitter	29
2.2 Miroslav Dědič	33
2.3 Johann Heinrich Pestalozzi	38
2.4 Společné znaky těchto osob	42
PRAKTICKÁ ČÁST	43
3 ÚVOD K PRAKTICKÉ ČÁSTI	44
3.1 Dílčí cíle	44
3.2 Výzkumný problém.....	44
3.3 Výzkumný cíl	44
3.4 Výzkumné otázky.....	45
3.5 Hypotézy	45
3.6 Volba výzkumné metody	46
4 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	48
4.1 Údaje o respondentech	48
4.2 Dílčí výzkumné otázky.....	50
4.3 Formulování hypotéz.....	87
5 SHRUTÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ A INTERPRETACE	92
5.1 Doporučení pro praxi a diskuse.....	93
ZÁVĚR	94
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	95
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	100
SEZNAM OBRÁZKŮ	101
SEZNAM TABULEK	102
SEZNAM GRAFŮ	104
SEZNAM PŘÍLOH	106

ÚVOD

S pojmem multikultura se naše společnost setkává denně. Odlišné etnikum v nás vyvolává názory a pocity, které jsou bohužel na základě masmédií zkreslené. Mezi nejčastější problémy dnešní společnosti patří pohled majoritní společnosti na minoritní společnost, příkladem je nenávist vůči romským občanům. Tyto nenávistné reakce můžeme shledávat i z historického hlediska. Mezi ukázkový příklad patří období druhé světové války, kdy vláda nacistického Německa odsuzovala židovskou a romskou společnost, kterou se snažila vyhladit z povrchu zemského prostřednictvím vyhlazovacích táborů. Bohužel tyto nenávistné názory panují i dnes. Společnost ani nadále nehodlá akceptovat odlišnosti druhých lidí a odmítá podat jim pomocnou ruku.

Smyslem této bakalářské práce nesoucí název „Významné osobnosti sociální pedagogiky a jejich přínos pro výchovu a vzdělávání“ je připomenout, jak důležitá je lidská tolerance, láska a pomoc druhým lidem. Právě tyto společenské hodnoty byly naplňovány díky osobnostem sociální pedagogiky, kterými se bakalářská práce zabývá. Jedná se o jméno Přemysl Pitter, který odmítal válku a násilí a právě ve válečném období pomáhal dětem, které potřebovaly pomoci. Byly to děti židovské a německé. Mezi další klíčovou osobnost, které je práce věnována, patří český sociální pedagog Miroslav Dědič, který svůj život věnoval romským dětem, pro které vybudoval první internátní školu v Květušíně. Zahraničním sociálním pedagogem je Johann Heinrich Pestalozzi, který pocházel ze Švýcarska. Své myšlenky využil pro edukační reformu, kde kladl důraz na základní vzdělání dětí, čímž zasáhl do dějin moderní pedagogiky.

Motto:

*„S dětmi, s nimiž si nedělali starosti rodiče,
mívají často starosti dějiny“*

(Wieslav Leon Brudziński In Ptáček, 1992, s. 17).

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Tato část bakalářské práce se věnuje výběru vhodné literatury, která bude pro realizaci práce nadále využívána. Mezi vybrané osobnosti, kterými se práce zabývá, patří: Miroslav Dědič, Přemysl Pitter a Johann Heinrich Pestalozzi. Miroslav Dědič je svými činy spojen s multikulturalismem a výchovou dětí, stejně tak jako tomu je u Přemysla Pittera. Johann Heinrich Pestalozzi je ve Švýcarsku, ale také v jiných zemích, spojen s edukačními reformami. Sociální pedagogika je tedy velmi rozvíjejícím se oborem nejen v českých zemích, ale také v zahraničí, a proto se zaměřuji rovněž na literaturu zahraniční a cizojazyčnou. Mezi současné autory věnující se sociální pedagogice patří: *Blahoslav Kraus, Miroslav Procházka, Miroslav Cipro, Jiří Dvořáček, Karel Galla, Vladimír Jůva, Miroslav Jůzl, Miroslav Matouš, Zlatica Bakošová, Jolana Hroncová, Ondrej Baláž, Peter Ondrejkovič.*

Autoři, jejichž literatura se věnuje problematice spojené s multikulturalismem, jsou: *Jaroslav Balvín, Jan Průcha, Jakub Hladík, Lenka Gulová, Ema Štěpařová, Miroslav Dědič, Přemysl Pitter.*

Mezi autory zahraniční sociální pedagogiky, kteří mají k české sociální pedagogice nejbližší, patří polská sociální pedagogika a její autoři, jako jsou: *Helena Radlińská, Aleksander Kamiński, Ryszard Wroczynski.* Za zmínku stojí také sociální pedagogika v Rusku a autoři, kteří se snažili posouvat obor sociální pedagogika směrem kupředu: *Vissarion Grigorjevič Bělinskij, Lev Nikolajevič Tolstoj nebo Anton Semjonovič Makarenko.*

Dále je v této práci zmíněn také francouzský filozof *Jean-Jacques Rousseau*, který ovlivnil právě myšlení *Johanna Heinricha Pestalozziho*, jehož publikace také pro tuto práci využíváme.

Seznam autorů je nesčetný, důležité je však poukázat na to, že právě tato disciplína se díky nim rozvíjela a hledala odpovědi na problémy, jež se ve společnosti objevovaly. Snažili se společnými silami odhalit, proč k těmto sociálně patologickým jevům dochází. Každý z nich měl své názory, kterými obohatil obor sociální pedagogiky.

1.1 Sociální pedagogika v literatuře

Dle Procházky (2012, s. 37, 61) pojem sociální pedagogika prošel složitým a velmi pestrým vývojem, který čerpal inspiraci z filozofie, sociologie, pedagogiky, z teorie výchovy, ale také z příkladů praxe, kde pomáháme druhým lidem. Domnívá se, že v naší zemi prošla sociální pedagogika komplikovaným vývojem, a proto je pravděpodobné, že právě doposud neznáme jednotné vymezení této disciplíny. V 19. a 20. století se však začínají objevovat myšlenky různých osobností, které se snaží zformovat pojem sociální pedagogika jako relativně samostatný vědecký obor. Roli sehrály konkrétní podmínky, ve kterých se promítaly různé ideové oblasti či specifické problémy sociální reality. Právě na tyto problémy obor reagoval. Zásadním impulsem pro emancipaci¹ sociální pedagogiky byl vznik sociologie jako samostatné teoretické vědy.

1.1.1 Zahraniční literatura

Ze zahraniční literatury se zaměříme na autory, kteří se snažili v různých zemích vymezit sociální pedagogiku a proniknout do její problematiky, kterou s sebou tato disciplína nese.

1.1.1.1 Polská literatura

V Polsku je považována za zakladatelku sociální pedagogiky **Helena Radlińska**, která cítila, že problematiku bude nutné orientovat na otázky vlivu sociálního prostředí, na proces a na výsledky výchovy. Problémy analyzovala a ověřovala na konkrétních situacích, a poznatky, které získala, uplatňovala v osvětové práci. V období od konce druhé světové války do osmdesátých let 20. století se významnými osobnostmi v tomto oboru stali žáci H. Radlińské. Byli to **Aleksander Kamiński** a **Ryszard Wroczyński**. Wroczyński vymezil podstatu a předmět sociální pedagogiky, definoval ji jako disciplínu, která zkoumá podmínky výchovného prostředí v kontextech sociálního prostředí. Svůj zájem orientoval také na mimoškolní výchovu. Jeho práce měly velký význam pro zformování československé sociální pedagogiky. Kamiński se věnoval otázkám, které souvisely s funkcí sociální pedagogiky, nakonec se však díky okolnostem věnoval mimoškolní výchově. Volný čas se díky němu stal významnou oblastí polské, ale také československé sociální pedagogiky. Současná polská pedagogika dokáže analyzovat a řešit řadu aktuálních problémů ve společnosti, jako jsou nezaměstnanost, bezdomovectví,

¹ Vyproštění ze závislosti na někomu, vyvázání se z cizí moci (Ottův slovník A-Ž, 2018 s. 245).

problémy v rodinách, volný čas, gerontopedagogika a také agresivita dětí a její prevence aj. Důraz je kladen na otázky, které souvisí s výchovou a sociálním prostředím, vytváří náhled do institucionální,² volnočasově výchovného a osvětového³ působení (Procházka, 2012, s. 51).

Hroncová (2008, s. 99) považuje Radlińskou za skutečnou autorku oboru sociální pedagogika. Dle jejích slov Radlińská tento pojem použila jako první v roce 1908. V prvním období své práce kladla důraz na národní pedagogiku a výchovu jednotlivce chápala z hlediska závislosti na životě společenské skupiny a na životě národa.

1.1.1.2 Ruská literatura

Procházka (2012, s. 45) dále definuje sociální pedagogiku v Rusku. Zde se tento obor soustředil na sociální práci a na výchovu venkovského lidu. Od západoevropské sociální pedagogiky se výrazně lišil. Důraz se kladl na problematiku dětí a mládeže z chudých vrstev a na dělnickou otázku. Vedl se boj proti negramotnosti zejména u venkovských vrstev, ale také se prosazovaly myšlenky na kultivaci⁴ rodinné výchovy a péči o malé děti.

Dále také Procházka (2012, s. 46) popisuje práci jednotlivých představitelů, jako byl např. **Vissarion Grigorjevič Bělińskij**, který popisoval chybné výchovné styly v rodině a věřil, že dítě je jako „bílá deska“, která je odrazem sociálního rodinného prostředí. V šedesátých letech 19. století se zrodilo tzv. narodničerstvo⁵ a tím bylo vše orientováno na venkovské prostředí.

Lev Nikolajevič Tolstoj do svého díla zahrnul sociálněvýchovnou práci s venkovskými dětmi. Měl obrovské nadšení pro výchovu člověka a víru v možnost kultivace a porozumění vlivům sociálního prostředí na člověka. Tyto myšlenky jej vedly k pokusům o pedagogicko-výchovnou činnost, v níž spatřoval rysy sociálněpedagogické praxe. Prostorem pro rozvoj přirozených schopností byla venkovská škola. Tolstého idea volné školy vychází z přesvědčení, že kvalita výchovného prostředí rodiny a školy je základem pro utváření osobnosti člověka. Sociálně pedagogické prostředí je takové, kde má dítě prostor projevit se. Dětem má být ve výuce umožněna svobodná volba, díky níž se rozvíjí nejpřirozenější lidská vlastnost a potřeba. Neformální vztahy v třídním kolektivu byly

² Výchova v oficiální společenské instituci (škola, školské zařízení) (Průcha, 2003, s. 86).

³ Vzdělávací a výchovná aktivita zaměřená na nejširší vrstvy populace (Průcha, 2003, s. 149).

⁴ Zdokonalování.

⁵ České slovo znamenající „narodnictví“ v Rusku bylo tímto pojmem pojmenováno společenské hnutí.

základní charakteristikou sociálního prostředí, v němž bylo vzdělání a výchova efektivní a účinné. Tolstoj tedy považuje kvalitu prostředí za základní parametr v úspěchu výchovné a preventivní práce (Procházka, 2012, s. 46, 47).

Ruskou a ukrajinskou sociální pedagogiku také doplňuje **Anton Semjonovič Makarenko**, který získal světový věhlas díky své publikaci „*Pedagogičeskaja poema*“,⁶ kde jsou popsány jeho zkušenosti související s výchovou bezprizorních dětí (Cipro, 2001, s. 309).

1.1.2 Slovenská literatura

Procházka (2012, s. 52) také definuje vývoj sociální pedagogiky na Slovensku. Zde je prosazována filantropická práce **Sámuela Tessedíka**. Teoretický směr a formování sociální pedagogiky se začal rozvíjet až s rozvojem pedagogiky v poválečném Československu. Zdůraznění aspektů sociální výchovy se objevuje v práci **Juraje Čečetky**, který hovoří o vlivu sociologie na pedagogiku. Sociální pedagogika a společenské problémy a následně odstranění těchto problémů byly vnímány jako nepotřebné. **Ondrej Baláž** začal prosazovat tezi, že sociálněpedagogické pojetí výzkumu a výkladu vztahu souvisí s prostředím a výchovou. Je považován za zakladatele československé a později slovenské sociální pedagogiky. Vytvořil definiční rámec tohoto oboru, na kterém se rekonstruovala celá sociální pedagogika. Zakotvil sociální pedagogiku ve výzkumném poli.

Ondrejkovič (1994, s. 20) se ve své publikaci zaměřuje na sociologii výchovy, zejména na problematiku mládeže, o které uvádí: „*Obtíže výchovy a adaptace mladých lidí vyplývají údajně z rozporů těchto dvou systémů. Přechod do role dospělého je dnes vlastně spojený s přechodem z jednoho sociálního horizontu do druhého*“ (Ondrejkovič, 1994, s. 20).

Jolana Hroncová si pokládá otázky profesních kompetencí sociálního pedagoga a zabývá se problematikou sociálně patologických jevů a možností jejich prevence v rodinném a celospolečenském prostředí. Společně s **Ingrid Emmerovou** rozvíjí otázky související s vymezením role sociální pedagogiky v oblasti prevence a reedukace. Jako předmět sociální pedagogiky, jako teoretické disciplíny, jsou považovány sociální aspekty výchovy a vývoje osobnosti (Procházka, 2012, s. 53).

⁶ V překladu „Pedagogická poema“.

O delikvenci Hroncová píše: „*Současní naši i zahraniční autoři zdůraznili bio-psycho-sociální podstatu osobnosti člověka a za potenciální činitele vývinu jeho osobnosti v pozitivním, ale i negativním směru považují vnitřní i vnější faktory. Kriminalita se považuje za polyetiologicky podmíněný jev, na jehož vzniku participují vnitřní i vnější příčiny*“ (Kraus, 2007, s. 37).

Významnou je pro sociální pedagogiku současná autorka **Zlatica Bakošová**, která za důležité klade základy sociální pedagogiky. „*Prvním základem sociální pedagogiky / sociální práce je znát životní vztahy, deficity a životní zkušenosti lidí kolem. Primárně vychází z normality každodenního života a až sekundárně z obtíží, které osoba má*“ (Bakošová, 2005, s. 33).

1.1.3 Domácí literatura

Sociologem a filozofem, který důsledně věnoval teorii, ale také praxi pedagogické práci, byl **Tomáš Garrigue Masaryk**. Výchovu a vzdělání hledal v souvislostech mezi respektem k individualitě chovance, edukanta, a socializačními cíli výchovy. Později se o rozvoj sociální pedagogiky zajímal **Arnošt Inocenc Bláha**, který odkrývá sociologické základy výchovy, které publikuje ve své knize „*Sociologie dětství*“ v roce 1927. Výzkumem je vliv sociálního prostředí na jedince. Výchova má v praxi bránit negativním a rušivým vlivům a proměňovat prostředí tak, aby tyto vlivy nedostaly prostor (Galla, 1967, s. 100; Procházka, 2012, s. 58).

Janák (2009, s. 128) píše, že Bláha po dobu svého sociologického bádání pracoval na poli sociologického realismu. Nepochyboval o reálné samostatné existenci sociálních entit, jako jsou skupiny, společnost či kultura.

Dle slov **Blahoslava Krause** (2008, s. 39) pojem sociální pedagogika lze vykládat jako dvě různá pojetí. Jedno pojetí chápe jako smysl potřeby pomoci druhým. Zejména těm, kteří se dostali do složité životní situace. Druhé pojetí vnímá jako vztah k celé společnosti, tedy jako výchovu všech společenských kategorií pro život v dané společnosti.

Karel Galla ve své knize „*Úvod do sociologie výchovy*“ (1971, s. 34) definuje sociální pedagogiku jako způsob zaměřený na objekt výchovy. Do popředí dává sociální skupiny, nikoli jednotlivé chovance. Pásmo toho úsilí považuje za velmi rozsáhlé, mluví o něm obecně ve smyslu obecné výchovy lidu, národa či občanstva. Domnívá se, že vychovatel, který vychovává jednotlivce, se zaměřuje pouze na chovance, který mu je svěřen, proto

se sociální vazby generační povahy mohou lehce ztrácet. Mělo by tedy jít o výchovu konkrétních společenských celků, jako jsou určité skupiny, kolektivy, vrstvy nebo třídy.

Také **Jan Průcha** (2009, s. 734, 735) definoval sociální pedagogiku. Vnímá ji jako vědní obor, který je transdisciplinární.⁷ Zdůrazňuje jeho zaměření na roli a prostředí ve výchově, a to nejen v souvislosti s problémy rizikových, potenciálně deviantně jednajících, ohrožených nebo jinak znevýhodněných skupin. Domnívá se, že sociální pedagogika by měla vytvářet soulad mezi potřebami všech jedinců s ohledem na podmínky společnosti, s cílem formovat optimální společenský přístup. V sociální pedagogice rozlišuje dvě dimenze – sociální a pedagogickou. Zdůrazňuje, že tento obor s těmito problémy počítá a snaží se hledat možná východiska a řešení.

1.2 Vztah tématu k sociální pedagogice

Dějiny výchovy a pedagogiky se začaly rozvíjet už ve starém Řecku a Římě. Výchova je tak stará jako lidstvo samo, patří mezi první z rysů, kterými se první lidé lišili od světa zvířat. Nepatří však mezi vrozené rysy, jako jsou například řeč. Jedná se o dispozice, které se člověk musel postupem času naučit, protože výchova je pro člověka nezbytná. Výchova je tedy specificky lidská aktivita, která doprovází od prvopočátků lidskou společnost, zároveň také přispívá k ekonomickému a kulturnímu vzestupu v průběhu historie (Cipro, 1984, s. 18).

1.2.1 Starověk a pedagogika

V 7. – 6. století př. n. l. dosáhly z městských států ve starověkém Řecku nejvýznamnější postavení města, jako byla Sparta a Athény (Somr, 1987, s. 20).

Antika je považována za dospívání civilizace, které jsme součástí. Zrodila se zde filozofie a z ní později věda. Kultura kladla důraz na rozvíjení přirozenosti člověka, v estetickém požadavku harmonie, kterou byla chápána krása či dokonalost. Tato myšlenka se odráží i v cíli výchovy, který byl označován pojmem kalokagathía,⁸ tedy požadavek na tělesnou a duševní krásu. Objevovaly se zde odlišnosti v cíli výchovy, jedná se o města, jako byla

⁷ Přesahující jednotlivé obory je tzv. „nadoborový“.

⁸ Jednotná krása a dobro, všestranná výchova fyzicky i duševně zdatného člověka (Ottův slovník A-Ž, 2018, s. 454).

Sparta a Athény. Tyto rozdíly jsou v dějinách pedagogiky uváděny jako společenská determinace⁹ výchovy (Dvořáček, 2014, s. 43, 44).

Ve starém Řecku byly nejpozoruhodnější pedagogické ideje tehdejších filozofů Platóna a Aristotela. Mezi nejtypičtější výchovné soustavy uplatněné ve starém Řecku patří systém spartský a athénský. Ve spartském systému byli mladí muži vychováváni jako tvrdí, otužilí a bezohlední bojovníci, které pojilo pouto věrného přátelství. Tento systém výchovy jim pomohl získat vojenské úspěchy a získání nadvlády (Cipro, 1984, s. 19).

Tato výchova souvisela se zákony, které byly ve Spartě zavedeny. Jedinec se musel podřídit svému státu. Pojem výchova zde byl veřejnou věcí, důraz byl kladen na to, aby z dětí vyrostli bojovníci, novorozenec, u kterého byla patrná slabost, byl usmrcen. Výchova byla u chlapců velmi drsná (Dvořáček, 2014, s. 44).

Opakem výchovy spartské byla athénská výchova, která podporovala tělesný rozvoj, dále také rozvoj mravní a rozumovou vyspělost. V této době vzkvétalo umění, věda a vzdělání, které nabývalo významu. Samozřejmostí ve výuce se stalo čtení, psaní, gramatika, kreslení, počty a předměty související s věcným poznáním. Školní vzdělání se tedy rozvíjelo spolu s významem, který byl kladen na rodinnou výchovu. Důležitou úlohu plnil tzv. paidagógos,¹⁰ což býval často vzdělaný otrok, který se staral o výchovu a vzdělávání (Cipro, 1984, s. 20).

Athénská výchova souvisela se společenskou příslušností a byla vnímána jako soukromá záležitost. Stát dohlížel pouze na výchovu rodinnou, kterou v bohatších rodinách zajišťovaly chůvy a vzdělání otroci. Otroci své vzdělání získali v době, kdy byli svobodnými občany. V nižších společenských vrstvách se o výchovu staraly matky (Dvořáček, 2014, s. 44, 45).

1.2.2 Středověk a pedagogika (476 n. l. – 1492)

Koncem 5. století, kdy došlo k rozpadu západořímské říše, převzala historickou štafetu nositele vzdělanosti a kultury říše východořímská. Školní systém zůstal ve své podstatě kopií řecké a římské soustavy tří cyklů. Elementární cyklus dával základ pro čtení, počty a psaní. Střední cyklus byl pro žáky ve věku deseti až patnácti let, který byl nazýván

⁹ Vymezení (hranice), při níž je vše předem nevyhnutelně určeno (Ottův slovník A-Ž, 2018, s. 205).

¹⁰ Řecký pojem pro učitele či vychovatele.

gramatický nebo poetický, zaměřoval se na řecké názvosloví a skladbu, literaturu, historii, zeměpis, přírodovědu a etiku (Cipro, 1984, s. 24–25).

Vznikaly instituce, které šířily křesťanství, tzv. křesťanské učení. Jako první se objevily školy katechumenů, které připravovaly mládež a dospělé ke křtu, ale také školy katechetické zřizované církví, kde byli vychovávaní kněží a křesťanští učitelé. Od 6. století, v období vzniku mnišských řádů, došlo k založení základních klášterních škol. Vyučování zde bylo založeno na pamětním učení, kdy žák opakoval mechanicky latinské texty, aniž by jim zprvu rozuměl. Postup tedy záležel na schopnostech (Dvořáček, 2014, s. 55).

Od 9. století díky zásluze Karla Velikého začínáme v západní Evropě sledovat formování scholasticismu.¹¹ Snahou je dosáhnout souladu mezi rozumem, vědou, ale také vírou (Somr, 1987, s. 31).

U nás byly ve 13. století zakládány farní školy při kostelech, kde se děti učily „triviu“ – čtení, psaní, počítání – a katechismu. Roli učitele zde zastával zvoník. Nebyla stanovena délka vyučování, učivo bylo obtížné, metody byly málo pedagogické, tělesné tresty byly běžné. Definuje se období pozdní scholastiky (14.–16. století), konkrétně rok 1348, který je spojen s první univerzitou ve střední Evropě, tedy Karlovou univerzitou. Název je odvozen od jejího zakladatele **Karla IV.** Na Karlově univerzitě působil také mistr **Jan Hus** (1371–1415), který byl rektorem. Hus je znám svou kritikou vůči církvi za obchodování s církevními úřady a za „svatokupectví“¹² formou odpustků. Od církve požadoval návrat k chudobě. Odmítal autoritu papeže, kvůli svým postojům byl označen za kacíře a odsouzen k trestu smrti (Dvořáček, 2014, s. 56-59).

1.2.3 Renesance a humanismus a její náhled na pedagogiku

Toto období vede k významným, zejména geografickým objevům, jako byl objev Ameriky. Společenské bohatství se také objevuje z hlediska filozofie. Nejmimořádnějším rozvojem vzdělanosti této doby byl vynález knihtisku roku 1455, což mělo za následek vydávání učebnic a jejich následné šíření. V tomto období je také patrný pokles církevní moci, důraz se klade na rozumové obrození člověka. Objevuje se projev naturalismu,¹³

¹¹ Harmonizace víry a rozumu, charakteristická je formulace otázek, rozbor a vymezení pojmů. Veškerá tvrzení se opírala o Bibli (Ottův slovník A-Ž, 2018, s. 900).

¹² Obchodování s hříchy.

¹³ Příroda je univerzálním a jediným principem pro výklad všech jevů (Ottův slovník A-Ž, 2018, s. 665).

individualismu¹⁴ a racionalismu.¹⁵ Renesance se opět vrací k ideálům antiky se snahou dosahovat přírodně estetické harmonie. Vyzdvihována je emancipace jedince, v němž je člověk středem zájmu. Tento zájem nazýváme humanismem. Je tak rovněž označována světská vzdělanost. Humanistická výchova odmítá nadvládu náboženství, v souladu s odmítáním scholastiky odmítá formalismus,¹⁶ verbalismus¹⁷ a tvrdou disciplínu nastolenou ve školách. To vše nahradil psychologický přístup k dítěti a k jeho vnitřním potřebám, klade se důraz na soužití v souladu s přírodou, zdůrazněn je také význam tělesné výchovy (Dvořáček, 2014, s. 61).

1.2.4 Pedagogika 17. a 18. století

Konec 18. století, je obdobím českého národního obrození, které vzniká jako reakce na Velkou francouzskou revoluci. Za počátek považujeme rok 1775 a konec rok 1848, tedy zrušení robotních povinností. Díky tereziánským a josefínským reformám toto období považujeme za moderní (Jůzl, 2017, s. 25).

Jan Amos Komenský (1592–1670) byl posledním biskupem jednoty bratrské, teolog, polyhistor¹⁸ a pedagog. Svým dílem položil základy novodobé pedagogiky, je zakladatelem teorie vyučování, ale především filozofem výchovy. Jeho myšlenkami, které se rozšířily do celého světa, se věnuje také specifická vědní disciplína nazývaná komeniologie (Jůva, 1994, s. 13).

Začal také rozpracovávat „*Poklad jazyka českého*“, do roku 1628 Komenský zpracoval i několik publikací klíčových z hlediska pedagogiky. Nejdůležitějším obdobím pro vznik jeho pedagogických a didaktických prací je období po roku 1628, kdy Komenský připravoval učebnice pro žáky a informační knihy pro vychovatele, které zpracoval dle jednotlivých stupňů. To vše mělo souhrnný název „*Ráj církve*“ (Somr, 1987, s. 40, 41).

Komenský ve svých pedagogických spisech podává ucelený výchovný systém a definuje tři základní oblasti výchovy: vzdělání ve vědách a umění, mravní výchovu a výchovu náboženskou. Dle Komenského se člověk stává člověkem díky výchově. Školu vnímá jako „dílnu lidskosti“, v celé pedagogice charakterizuje hluboký demokratismus. Jeho snahou je

¹⁴ Jedinec, který není závislý na skupinových a společenských normách (SCS, 2019a).

¹⁵ Logika je založena na určitém řádu, který odpovídá logice myšlení, rozum je tedy jediným zdrojem poznání (Ottův slovník A-Ž, 2018 s. 818).

¹⁶ Ulpívání na formální stránce (SCS, 2019b).

¹⁷ Mnohomluvnost, slovíčkaření (SCS, 2019c).

¹⁸ Všeobecný znalec, v mnoha oborech (SCS, 2019d).

rozvítet „všechny ve všem všestranně“, ve výchově nezná rozdíly stavů a pohlaví, odmítá také jednostrannost výchovy a její úzký prakticismus¹⁹ (Jůva, 2003, s. 23, 24).

„Tj. aby vzdělání, nahromaděné smysly, rozumovými úvahami a svědectvím Píse, bylo usoustavěno ve strom jednotné vševedoucnosti lidské, vždyť přece dokonalost rozumu záleží v čistém chápání věcí, dokonalost vůle ve volbě nejlepších věcí a dokonalost schopností v pohotovém provádění všeho“ (Hendrich, 1948, s. 198).

Mezi často připomínaná díla řadíme také Komenského „*Didaktiku*“, kterou rozumí „umění, jak dobře učit“. Mezi základní didaktický zákon patří učit všemu příkladem, pravidlem a praxí. Myšlenky Komenského směřovaly k celoživotnímu vzdělání (Jůva, 1994, s. 14, 15).

1.2.5 Evropská pedagogika v 17.–19. století

Mimo politické události, které se v tomto období odehrály, dochází také k významnému pokroku vědy. Objevuje se Isaac Newton, jehož myšlenky využili i filozofové. V 18. století vzniká osvícenská filozofie, která šíří moc rozumu, svobodu vědeckou i filozofickou, ale hlavně odmítá náboženské pověry. Bůh je pouze na začátku, dále působí přírodní zákony. Rozvoj se projevil také v intenzivnějším zájmu souvisejícím s problematikou výchovy a vzdělání (Dvořáček, 2014, s. 71).

Mezi významné postavy francouzské pedagogiky patří **Jean-Jacques Rousseau** (1721–778), který svým myšlením ovlivnil také švýcarského představitele sociální pedagogiky Johanna Heinricha Pestalozziho. Požaduje výchovu přirozenou a svobodnou, která by měla být v souladu s věkovými zvláštnostmi dítěte a která by měla být zbavena „biflování“, kruté kázně a potlačování osobnosti. Cílem má být láska ke svobodě a schopnost za ni bojovat. Konečným cílem by měl být vždy jen člověk, svoboda výchovy se má projevovat v obsahu, formách, metodách a v organizaci. Nejsilnějším prvkem Rousseauovy pedagogiky byl citlivý vztah k dítěti, tento prvek ovlivnil pedagogické myšlení evropské, ale také světové (Jůva, 2003, s. 28, 29).

¹⁹ Činnost, která je cílená pouze na praxi (SCS, 2019e).

1.2.6 Vývoj pedagogiky po vzniku Československa až do současnosti

Významnou zásluhou diplomatického úsilí univerzitního profesora T. G. Masaryka (1850–1937) byl vznik samostatného československého státu. Tyto události se také promítly v demokratizaci školství. Dívky mohly studovat na vysokých školách, byl zrušen dříve nastavený celibát učitelek, soukromé střední školy byly zestátněny. Uzákoněna byla také odluka školy od církve, učitelé neměli povinnost účastnit se náboženských obřadů. Rok 1922 je neodmyslitelně spojen s vydáním školského zákona, řešeny byly však jen dílčí úpravy původního „velkého“ říšského zákona z roku 1869. I nadále byla platná osmiletá povinná školní docházka, bez úlev. Snížil se počet žáků ve třídě na 70, později na 50 žáků. Zavedena byla také koedukace²⁰ na všech stupních škol. Rozvíjelo se střední odborné školství a vznikaly nové školy vysoké (Dvořáček, 2014, s. 90).

Protektorát Čechy a Morava, který vznikl po roce 1939 v období druhé světové války, znamenal velmi negativní zásah do všech oblastí společnosti včetně školství. Omezení se dotkla všech škol, mezi hlavní předměty, které byly vyučovány na středních školách, byla zařazena němčina, upraven byl také zeměpis a dějepis. Po osvobození v roce 1945 byly stanoveny změny ve školství prostřednictvím Košického vládního programu. Záměrem bylo odstranit následky fašistické okupace a opřít se o důslednou demokratizaci výchovy a vzdělání. Základní školní vzdělání má být jednotné, povinné a bezplatné, školy jsou státní. Rok 1946 je spojen s vysokoškolským vzděláváním všech učitelů. Dekretem²¹ prezidenta Beneše byly zřízeny při všech univerzitách pedagogické fakulty s diferencovanou²² délkou studia. Společensko-politický systém, který se změnil v roce 1948, s sebou přináší školský zákon. V dubnu téhož roku byl vydán zákon o základní úpravě jednotného školství, který přináší velkou řadu podstatných změn, např. prodloužení povinné školní docházky na devět let. Devítiletou školní docházku upravil školský zákon z roku 1953, kde došlo ke zkrácení povinné školní docházky na osm let. V roce 1960 prostřednictvím školského zákona došlo opět k obnovení devítileté povinné školní docházky, zároveň byla také dokončena síť středních škol. Školská reforma z roku 1976 stanovila povinnou školní docházku na deset let, snahou bylo přiblížit se evropskému trendu. Tento trend byl opět změněn zákonem České národní rady o státní správě

²⁰ Společné vzdělávání žáků obou pohlaví (Průcha, 2003, s. 101).

²¹ Opatření, nařízení (Ottův slovník A-Ž, 2018 s. 200).

²² Členění žáků, kteří procházejí vzdělávacím procesem, do skupin, cílem je vytvořit vhodné podmínky pro všechny (Průcha, 2003, s. 45).

a samosprávě ve školství z roku 1990, povinná školní docházka se tedy opět vrátila na dobu trvání devíti let (Dvořáček, 2014, s. 91–94).

1.3 Vymezení pojmu sociální pedagogika

Průcha (2000, s. 87) hovoří o sociální pedagogice jako o velmi důležitém pojmu, neboť se zabývá negativními jevy, které se objevují v současné společnosti, respektive které společnost ohrožují. Vznik sociální pedagogiky řadíme do Německa. Původní sociální pedagogika byla chápána jako praktické opatření pro výchovu mládeže.

Sociální pedagogika má dvojí podobu:

Praktická realizace sociální pedagogiky je činnost vychovatelů v zařízeních ústavní a ochranné výchovy. Tyto instituce vychovávají opuštěné děti, děti a mládež, která má výchovné problémy, dětské domovy, výchovné ústavy, diagnostické ústavy. Mezi tyto pracovníky patří: vychovatelé a pomocní vychovatelé, zdravotní a sociální pracovníci, speciální pedagogové atd. Počet subjektů, které jsou do těchto zařízení začleněny, je mnoho. Je nutné také zmínit činnost sociálních kurátorů a jiných pracovníků státní správy při okresních a obvodních úřadech pečujících o sociálně-právní ochranu dětí a mládeže. Spadá sem také činnost nadací a sdružení pomáhajících ohroženým, týraným a zneužívaným dětem (Průcha, 2000, s. 88).

Teoretickou složku sociální pedagogiky Průcha (2000, s. 89) definoval jako dost komplikovanou složku jevů, kterými se zabývá. Mají kvalitativně různorodou povahu, což má za důsledek propojování pedagogických přístupů s teoriemi a poznatky ze sociologie, vývojové psychologie, právní vědy, metodiky zdravotní prevence atd.

Širší pojetí je vnímáno jako multidisciplinární obor orientovaný na celou populaci. Sociální pedagogika je zde chápána jako pomoc lidem ve všech věkových kategoriích a jedincům v různých životních situacích. Hledání řešení spočívá v souladu společenském a individuálním (Kraus, 2008, s. 43 In Procházka, 2012, s. 67).

Dalším rozdělením je dle Krause (2008, s. 44. In Procházka, 2012, s. 66) **užší pojetí**. Sociální pedagogika je zde vázána na sociálně-patologické jevy, dnes označované jako rizikové chování, a na jedince, kteří pro společnost z tohoto hlediska vytvářejí riziko.

Předmětem zájmu jsou společenské problémy, které mohou vzniknout v důsledku nezaměstnanosti, bezdomovectví, chudoby či deviací. Sociální pedagogika si klade za cíl

pomoci těmto skupinám či jedincům, snaží se nalézt výchovné postupy, které by vedly k soběstačnosti a svépomoci (Procházka, 2012, s. 66).

Kraus (2008, s. 46) předpokládá, že většina autorů vychází z širšího pojetí této disciplíny. V tomto smyslu se sociální pedagogika zaměřuje na každodennost života jedince, na zvládání životních situací bez ohledu na věk, akcentuje²³ ochranu jedince před rizikovými vlivy a iniciuje takové změny v sociálním prostředí, které se snaží uvádět do souladu individuální potřeby a zájmy jedince s možnostmi společnosti. Sociální pedagogika má tedy dvě funkce.

První funkce je preventivní (profylaktická), o které Kraus (2008, s. 46) hovoří jako o funkci, která vychází z teoretické analýzy především těch oblastí rozvoje osobnosti, kde je dominujícím faktorem působení prostředí, tedy rodina, různý typ lokality, vrstevnická skupina, společenské organizace apod. Na základě této analýzy lze navrhnout pedagogické zásahy, které budou mít za účel přispívat k neutralizaci ohrožujících činitelů. Prakticky jde o zabývání se utvářením životního způsobu zdravé populace (primární prevence), ale současně jde také o vyhledávání lidí s potenciálně patologickým jednáním (sekundární prevence). Jde o činnost středisek prevence, protidrogových center atd.

Druhou je funkce terapeutická (kompenzační), kterou popisuje jako sociálně pedagogickou kompenzaci, terapii, kde máme na mysli výchovné, spíše tedy převýchovné působení v oblasti potřeb člověka a jejich uspokojování s cílem vyrovnávat nedostatky, které způsobily negativní vlivy prostředí. Jde o specifické přístupy k lidem, kteří jsou pro společnost vážným problémem (trestaní, nepřizpůsobiví nebo jinak deviantně jednající), ale jedná se také o osoby společensky znevýhodněné (nezaměstnaní, zdravotně postižení, sociálně slabí). Tyto problémy řeší nápravná zařízení, výchovné ústavy, léčebny apod. Kompenzační činnost probíhá v propojení s dalšími disciplínami (psychoterapie, sociální práce, etopedie²⁴). Podstatný je však pedagogický akcent (Kraus, 2008, s. 46, 47).

²³ Zdůrazňovat, zvýrazňovat (SCS, 2019f).

²⁴ Obor sociální pedagogiky, který se zabývá výchovou, převýchovou, vzděláváním sociálně narušené mládeže a dětí (Průcha a kol., 2003, s. 60, 61).

1.4 K základním pojmům souvisejícím se sociální pedagogikou

Andragogika

Tento pojem označuje vzdělávání dospělých. Jedná se o samostatný vědní obor, který čerpá z psychologie, sociologie, ekonomie atd. Andragogika se vědecky rozvíjí zejména od 60. let na vysokých školách (Průcha, 1998, s. 21).

Cíl výchovy

Průcha ve svém *Pedagogickém slovníku* uvádí, že cíl výchovy lze definovat jako ucelenou představu předpokládaných a žádoucích vlastností člověka, které lze získat výchovou, jedná se tedy o metodu výchovného působení (Průcha, 1998, s. 34).

Internátní škola

Tento termín se většinou používá ve středních odborných školách, ve kterých jsou studenti či učni po celý studijní týden ubytováni. Mají zde k dispozici také stravu, zajištěné vyučování, ale také aktivity v mimovyučovacím čase (Kolář, 2012, s. 58).

Edukace

Význam slova pochází z latinského „educatio“, což je označení pro vychovávání. Jedná se o proces celkové výchovy, která se vztahuje na člověka. Jde o celkové a celoživotní rozvíjení osobnosti člověka působením formálních (školských) výchovných institucí, ale také vlivem působení neformálního prostředí, jako je rodina (Průcha, 2003, s. 53).

Gerontologie

Slovník pedagogiky dospělých definuje pojem gerontologie jako nauku o procesech stárnutí člověka. Zabývá se somatickými a psychickými aspekty stárnutí a stáří. Tento pojem lze také rozlišit na sociální gerontologii, zkráceně jen gerontosociologii, kde se zabýváme sociologickými, demografickými, ekonomickými a sociálně-psychologickými problémy stárnutí. Doplněny jsou také aspekty pedagogické, které jsou podnětem k zakládání nové pedagogicky specializované disciplíny, kterou nazýváme gerontopedagogika (Livečka, 1979, s. 30).

Gramotnost

Jedná se o pedagogickou schopnost, jako je číst, psát a zvládat základní úkony. Neznalost těchto základních schopností se nazývá negramotnost (Ottův slovník A–Ž, 2018, s. 322).

Migrace

Označení pro přemísťování lidí uvnitř jedné země nebo přemísťování do jiné země. Důvodem je často ekonomika a politika. V poslední době jsou důvodem migrace atentáty či hrozící vypuknutí války, obyvatelé daných zemí se bojí o své životy, a proto hledají útočiště v jiných zemích (Průcha, 1998, s. 132).

Multikulturní výchova

Cílem této výchovy je vytvořit společnost, jejíž členové se budou jako jednotlivci či skupiny navzájem respektovat, tolerovat a kulturně obohacovat. Všichni bez ohledu na příslušnost k etnickému, náboženskému, sociálnímu a jinému rozdílu se k sobě budou chovat spravedlivě a rovnocenně (Štěpařová a kol., 2004, s. 29).

Hnutí R

Jedná se o hnutí, které na našem území působí již desetiletí. Shromažďují se zde praktické i odborné zkušenosti učitelů a teoretiků s cílem nalézt a využít alternativní metody multikulturní výchovy, a to zejména při práci s romskými dětmi a žáky. Toto hnutí vydává publikace, které vycházejí ze setkávání učitelů a vychovatelů romských žáků na různých typech škol. Hnutí R je otevřené, demokratické a dobrovolné sdružení učitelů, odborníků a romských občanů (Štěpařová a kol., 2004, s. 139).

Pedagog

Souhrnné označení pro výchovného činitele výchovně-vzdělávacího procesu, tedy učitel (Livečka, 1979, s. 180).

Resocializace

Kolář (2012, s. 116) definuje tento význam jako převýchovu ve smyslu změny kvality některé stránky osobnosti. Jde o asociální stránky chování (postoje), které je nutno vytlačit.

Rodina

Prostředí, ve kterém vzniká emocionální klima, z hlediska sociologie jde o začleňování jedince do sociální struktury. Nejtypičtějším modelem je rodina nukleární, která je tvořena nejbližšími příbuznými, tj. rodiči a dětmi. Rodinu lze také chápat jako sociální skupinu nebo společenství, které žije ve vlastním prostoru, domě, uspokojuje svoje potřeby, poskytuje péči a základní jistoty dětem. Rodina plní významné výchovné funkce (Průcha, 2003, s. 202).

Romistika

Obor, který využívá řadu vědních disciplín, jako je historie, kulturologie, etnografie nebo lingvistika. Díky tomu lépe poznává situaci romských žáků. Účelem je vytvářet vztah k romským komunitám. Důraz je kladen na znalosti politologické a ekonomické (Balvín, 2008, s. 33).

Socializace

Označení pro proces osvojování si lidské formy chování, jednání, jazyk, poznatky, hodnoty, kulturu, vzory a díky tomu se začleňuje do společnosti. Jde o vzájemné působení jedince a druhých lidí či celé skupiny. Jde o formování sebe samotného jako osobnosti a současně jako představitele společnosti a nositele její kultury (Kolář, 2012, s. 127).

Škola

Společenská instituce, která má funkci poskytnout vzdělání žákům příslušných věkových skupin v organizovaných formách podle určitých vzdělávacích programů. Probíhá zde proces socializace žáků, podporuje jejich osobnostní a sociální rozvoj, připravuje žáky na osobní, pracovní a občanský život (Průcha, 1998, s. 247).

Žák

Kolář (2012, s. 187) takto označuje mladého člověka či dítě, který se systematicky vzdělává v organizované vzdělávací instituci (škole). Žák je objektem vzdělávací aktivity učitele i subjektem řízených učebních aktivit (učení, ve kterém je žákovi nápomocný učitel).

2 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY

Druhá část popisuje předložené bakalářské práce, věnuje svou pozornost vybraným osobnostem, kterým je tato práce věnována. Každé z těchto osobností patří samostatná kapitola, ve které jsou vyobrazeny jejich životy, ale také události a činy, které souvisejí s jejich sociálně pedagogickou činností.

2.1 Přemysl Pitter

(21. června 1895 – 15. února 1976)

Obrázek 2-1 – Přemysl Pitter

„Děti nemají trpět za viny svých rodičů“

(Přemysl Pitter In Balvín, 2015, s. 59).

Pitter byl křesťansky orientovaným myslitelem, filantropem,²⁵ protestantským kazatelem, křesťanským myslitelem a vychovatelem. Dále byl také považován za humanistu,²⁶ pacifistu²⁷ a sociálního pracovníka. Balvín (2015, s. 58) Pittera definuje také jako stoupence tolerance, demokracie, ekumenismu²⁸ a odpůrce diktatur, spisovatele a redaktora.

Přemysl Pitter se narodil dne 21. června roku 1895 v Praze (Cipro, 2001, s. 380).

²⁵ Lidumil, osoba, která má ráda lidi.

²⁶ Osoba soustřeďující se na člověka, důraz kladen na lidské vědění a na práva jednotlivce (Ottův slovník A–Ž, 2018, s. 372).

²⁷ Člověk odmítající válku a jakékoli násilí.

²⁸ Křesťanské hnutí, které zdůrazňuje všeobecnost a jednotu všeho křesťanstva navzdory rozděleným církvím (Ottův slovník A–Ž, 2018, s. 241).

Pitterovy rodiče postihl zlý osud, šest dětí, které se jim narodily před Přemyslem (tři hlavci a tři dívky), už v raném věku zemřely, z tohoto důvodu vyrůstal jako jedináček. Pitter se po neúspěšném třetím ročníku reálky začal učit sazečem a přitom navštěvoval pokračovací školu, na které patřil mezi nejlepší žáky. Ve stejnou dobu také navštěvoval jednoroční večerní obchodní školu. Léta 1911 a 1912 jsou pro Přemysla Pittera spojena se studiem lipského typografického technika. Absolvoval také čtyřnedělní kurz v jedné z berlínských továren na sázecí stroje. Zde získal výuční list jako sazeč na linotypu. Období první světové války znamenalo pro Pittera obrovský duševní otřes. Otřesem pro něj bylo poválečné období, kdy byl vojákem. Změna u něj nastala díky sdílení myšlenek L. N. Tolstého a četbou Bible. Stal se přesvědčeným pacifistou, z tohoto důvodu odmítal jakékoli násilí, které ve válce znamenalo zabíjet své „nepřátele“. Víra v pacifismus ho donutila dvakrát zběhnout z rakouské armády, bylo zázrakem, že vždy ušel nejvyššímu trestu. Díky všem těmto náhodám, které mu zachránily život, dospěl k poznání, že život který žije, nepatří jemu, ale druhým lidem. Podle tohoto poznání se snažil jednat a žít (Balvín, 2015, s. 58).

O svých zážitcích z války napsal publikaci nesoucí název **Nad vřavou nenávisti**. Zmiňuje zde své zážitky z první světové války, kde si uvědomuje smysl lidského života. „*Sám sebe vidím v nedokonalém krytu proti štěpinám bomb a střel protiletadlové obrany v nacistické továrně na syntetický benzín...*“ (Kohn, 1995, s. 17).

Kohn (1995, s. 30,31) ve své publikaci, která se zaměřuje na paměti Pittera, píše: Všude kolem byla cítit smrt, louky byly poseté mrtvými těly padlých vojáků, nikdo totiž neměl čas mrtvolu odklízet. Právě v tomto okamžiku se Pitterovi vynořily otázky, na které hodlal najít odpověď: Co se stane s člověkem po smrti? Pitter utrpěl v první světové válce jen malá zranění, což byl obrovský zázrak. Jen náhodou jej kulka, kterou vystřelil nepřítel, škrábla do krku. K zásahu nedošlo díky tomu, že kulka se odrazila od esšálku,²⁹ který si právě nasazoval na hlavu. Pitter si zde uvědomuje, že se nadále nechce zúčastňovat dalšího krveprolévání, a proto se rozhodne dezertovat. Kvůli tomuto svému rozhodnutí je zadržen a čeká na popravu, protože právě poprava je trestem pro každého tzv. zběha. Poprava se však nekoná, soudce, který si přijde vyslechnout důvody jeho zběhu, se rozhodne neodsoudit Pittera k trestu smrti. Pitter je zařazen do jiného oddílu a k jinému pluku. Odtud však dezertuje znovu, tentokrát je zadržen na frontě. Trestem jeho opětného

²⁹ Označení pro helmu.

dezertování je zastřelení. V noci den před jeho zastřelením však náhle zaútočí nepřítel. Pitter využívá zmatku, který nastává, a uchyluje se mezi poraněné a nemocné. Společně s jejich transportem se dostává domů. Takovýchto zázraků na frontě zažil celou řadu.

V letech 1920–1921, tedy po válce, se rozhodl studovat teologii. Byl velmi mimořádným posluchačem bohosloví na nově založené Husitské teologické fakultě v Praze. V roce 1952, kdy byl v exilu, absolvoval bohoslovecké kurzy na kvakerské Woodbrook College u Birgminghamu. Jeho činnost spojená s pastoračtvím byla oceněna. U příležitosti svých osmdesátých narozenin byl jmenován čestným doktorem teologické fakulty curyšské univerzity. Pro Pittera byly významnými vzory muži našeho národa českého, jako sv. Václav, Jan Milíč z Kroměříže, mistr Jan Hus, Jan Amos Komenský a náš první československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk. Tyto osoby jej ovlivnily v jeho ekumenické a humanitární pomoci (Balvín, 2015, s. 59).

Matouš (2001, s. 29) ve své publikaci uvádí: „*Pitter věděl, co bude dělat dávno předtím, než se za ním zavřely brány ministerstva. Jakmile se začne po návratu z vojny rozhlížet po rodné Praze, zjistí, jak zvláště na žižkovském předměstí se potulují napolo bezprizorní děti, vytloukají okna, kradou.*“ I přesto, že nemá žádné pedagogické vzdělání, miluje děti a Boha. Začíná se tedy zajímat jako jeden z důvěrníků o poměry dětí z chudých rodin v žižkovské čtvrti.

Ve dvacátých letech první republiky začíná pracovat ve prospěch chudých dětí dělnického Žižkova. Právě pro tyto děti zde vybudoval **Milíčův dům**, který měl původně sloužit jako dům mládeže, která nemá přístřeší. V období válečném tento dům poskytoval úkryt židovským dětem, které měly být odsunuty do koncentračních táborů. V poválečném období se v tomto domě dostalo pomoci nejen dětem židovským vracejícím se z koncentračních táborů, ale také dětem německým, které se po osvobození dostaly do nepříznivé situace (Balvín, 2015, s. 59).

Další záslužnou činností je „akce zámky“, která probíhala v letech 1945 až 1947. V období okupace Československa se Pitter společně s Olgou Fierzovou pokoušel pomoci židovským rodinám, zejména pak ve společnosti svých spolupracovníků. Po osvobození byla Pitterovi svěřena zdravotně-sociální komise České národní rady, aby zahájil „akci zámky“. Jednalo se o zámky Štířín, Olešovice, Kamenice a Lojovice a o penzion v Ladví. Tyto zámky předělal na ozdravovny. Možnost pobytu byla nabídnuta dětem různé národnosti z německých koncentračních táborů i z českých internačních táborů. Dětem byla poskytnuta kvalitní strava a lékařská péče (Lajsková a kol., 2018, s. 12).

Datum 26. srpna 1951 je spojeno s emigrací Přemysla Pittera, který z důvodu poúnorového režimu byl nucen odejít do Německé demokratické republiky, odtud do západního Berlína a poté do Spolkové republiky Německo. I přes odchod z Československa pokračoval ve své práci dalších deset let, a to v uprchlickém táboře „Valka“, kde působil jako sociální a duchovní činitel. Tento tábor se nacházel v západním Německu u Norimberku. V roce 1962, po zrušení „Valky“, přesídlil spolu s Olgou Fierzovou do Švýcarska. I přesto, že neměl žádné pedagogické vzdělání, vzděláním se pro něj stala láska k dětem, které vychovával v pravdě. Jeho životní spolupracovnicí se stala neodmyslitelně Olga Fierzová, která se narodila ve Švýcarsku. Seznámili se v roce 1926 v bavorském Oberammerganu u příležitosti konání letního mírového tábora s konferencí. Zde zastupoval Pitter Česko, hovořil zejména o výchovném úsilí svých přátel mezi žižkovskou mládeží a o mírovém poslání takových snah. Po seznámení vzal Pitter Olgu Fierzovou do Prahy, až po dvou letech se však rozhodla v Praze žít a pracovat. I přesto, že její původní povolání bylo učitelka, útěchu našla v práci vychovatelky, v této činnosti cítila jisté předpoklady. V Praze žila až do roku 1950, v tomto roce odcestovala do Švýcarska za účelem účasti na pohřbu své sestry. Komunistický režim jí však nedovolil vrátit se zpět. Poté pomáhala Pitterovi připravit a zrealizovat útěk do již zmiňovaného Německa, spolu s ním působila ve „Valce“ (Balvín, 2015, s. 60, 61).

„Němci sotva stačili na to, aby se postarali o vlastní soukmenovce, vypuzené z Polska a Československa... nejhorší poměry jsme spatřili v největším z těch středisek, v táboře „Valka“ u Norimberka. Vybrali jsme si jej jako nové pole působnosti“ (Pitter a kol, 1996, s. 84).

Přemysl Pitter zemřel ve švýcarském Curychu dne 15. února 1976. Jeho celoživotním odkazem byla pomoc zanedbaným a ohroženým dětem (Cipro, 2001, s. 380).

Po Pitterově smrti založila Fierzová spolek „MILIDU“. Tento spolek měl za úkol spravovat literární pozůstalost Pittera a podporovat činnost v jeho duchu. Po smrti Olgy Fierzové byl tento písemný archiv přesunut do Prahy do Pedagogického muzea J. A. Komenského. Za své celoživotní činy obdržel mnoho uznání a ocenění, které stojí za zmínku. Mezi ně patří titul Spravedlivý mezi národy, který obdržel ve státě Izrael spolu s poctou v aleji Hrdinů v Jeruzalémě, kde byl vysazen strom-chlebovník. Univerzita v Curychu Pitterovi udělila čestný doktorát teologie. Vláda SRN ocenila Pitterovu práci Záslužným křížem I. třídy. Rok 1991 přinesl obnovu spolku přátel mládeže Milíčův dům a v roce 1994 byla založena Nadace Přemysla Pittera a Olgy Fierzové. In memoriam byl

vyznamenán od tehdejšího prezidenta Václava Havla řádem T. G. Masaryka. UNESCO zařadilo rok 1995 jako jubilejní, na tento roce by připadaly sté narozeniny Přemysla Pittera (Balvín, 2015, s. 61).

2.2 Miroslav Dědič

(30. srpna 1925 až doposud)

Obrázek 2-2 – Miroslav Dědič

*„Miluj bližního svého jako sebe samého. Jestli je to Čech,
Maďar nebo Cikán, jsme si jako lidé rovni“*
(Miroslav Dědič).

Miroslava Dědiče označujeme za sociálního pedagoga a filantropa,³⁰ který svůj život věnoval výchově a edukaci dětí.

PhDr. Miroslav Dědič se narodil ve Čtyřech Dvorech u Českých Budějovic v roce 1936. Dědič ve svém mládí absolvoval přijímací zkoušky, u kterých uspěl, a byl přijat na gymnázium v Českých Budějovicích. Pokojný život mu však narušil rok 1938, který je v našich dějinách znám jako počátek 2. světové války. Kvůli této události musel opustit Sudety spolu se svou rodinou. Po úspěšném dokončení maturity působil jako učitel na různých místech, například v obci Skoky, která se nacházela v tehdejší okrese nazývaném Žlutice. Učil zde zejména děti Slováků, které pocházely převážně z Jánošíkova kraje, a děti pocházející z Volyně. Svou pracovní činnost na tomto místě zvěčnil v knize, kterou nazval „Kantor z Mářina Dvora“ (Balvín, 2015, s. 21, 22).

³⁰ Lidumil.

Doktor Dědič v publikaci popisuje své učitelské zkušenosti. Na svůj první den vzpomíná příchodem do třídy. O tomto příchodu hovoří následovně: „*Třída vypadala jako včelí úl. Už po půl osmé postávali snaživí ranní ptáci před vraty a nedočkavě vyčkávali, až pan řídící odemkne vrata. V učebnách na katedře se bez říkání po ránu objevovaly ve váze čerstvé květiny. Než přišly první mrazy, hýřily barvami a rozmarnými bohatými třásněmi střapaté květy jiřin*“ (Dědič, 2003, s. 13).

Působil zde až do svého nástupu na vojenskou službu. Po návratu z ní, konkrétně v období od října 1947 do konce září 1949, započala jeho pedagogická dráha na Základní škole v Novém Zvolání. Tato škola se nacházela v okrese Jáchymov. Své působení a poznatky, které získal na této škole, publikoval ve své knize nesoucí název *Než roztály ledy* (Balvín, 2015, s. 22).

Dědič (2002, s. 72) na Nové Zvolání vzpomíná se slovy: „*Všiml si, že u nejbystřejších žáků netrvalo rozhodování dlouho. Rozhostilo se zádušné ticho. Jen cvaknutí pera o kalamář nebo vrznutí lavice přerušilo hlubinu mlčenlivosti. Nebylo co opisovat. Každý měl přece své smutné životní příhody, které bývají odlišné od prožitků druhých.*“

Na vlastní žádost byl v říjnu roku 1950 přeložen do jižních Čech. Jeho rozhodnutí o tom, na jaké škole chce působit, zarazilo samotného inspektora. Dědič si totiž vybral nově otevřenou školu, která byla vybudována pro romské děti v Květušíně. V této škole bylo romským dětem umožněno bydlet a vzdělávat se, škola se nacházela na území vojenského výcvikového prostoru Boletice. I tuto svou pracovní působnost publikoval v knize *Šumavská bukolika*, dále pak *Škola bez kázně*. Publikace nesoucí název *Na cikánské stezce*, jejímž autorem je Josef Pohl, inspirovala pro vytvoření filmu „*Kdo se bojí, utíká*“, který režíroval Dušan Klein. Hlavní roli pedagoga, tedy Miroslava Dědiče, zde ztvárnil Pavel Kříž, kterému byl přiřazen pseudonym Miroslav Dudek (Balvín, 2015, s. 22).

Právě v Květušíně se Dědič seznámil se svou budoucí manželkou Anežkou Filipovou, od roku 1955 Dědičovou, která zde působila dva měsíce předtím, než nastoupil na pozici učitele doktor Dědič.

Hladík (2006, s. 42) ve své publikaci definoval pojem Rom. Dle jeho slov jde o označení příslušníků etnických skupin indického původu, z překladu z romštiny znamená „muž“ nebo „člověk“. Původ tohoto slova je nejasný, zřejmě pochází z indického slova „dom“, což znamená „člověk“.

Dědič romským dětem věnoval veškerý svůj volný čas. Za zmínku stojí například pěvecký sbor, se kterým jezdil na vystoupení. Na jedno z vystoupení vzpomíná ve své publikaci *Šumavská bukolika*, kde popisuje pěvecké vystoupení s cikánskými dětmi, které se odehrávalo v přírodním amfiteátru v Prešově. „*Naše poslední vystoupení nebylo naší sólovou záležitostí. Sjely se cikánské lidové soubory ze všech koutů východňárského kraje. Močarmanská cikánská svatba uchvátila všechny přítomné temperamentem a pestrostí krojů*“ (Dědič, 1975, s. 121).

Na jednu z událostí také zavzpomínal ve filmovém dokumentu *Sociální pedagog Miroslav Dědič*. Vzpomíná, jak spolu se sborem romských dětí jel na domluvenou schůzku na Pražský hrad. Tehdejším prezidentem byl Antonín Zápotocký. V den, kdy se akce konala, Zápotocký na soubor zapomněl, a proto hodlal odjet. Dědič ho však zahlédl, jak se blíží k automobilu a hodlá nasednout a odjet, rozběhl se a Zápotockého zarazil a oznámil mu, že právě dnes se koná vystoupení sboru romských dětí. Zápotocký se omluvil, že zapomněl, a vrátil se zpět vyslechnout si sbor (Kastlová a kol., 2017).

V publikaci, kterou Dědič nazval „Škola bez kázně“, píše o svém činnosti ve škole pro cikánské děti. „*Nebyl jsem samozřejmě z počátku Cikánům nakloněn, třebaže tento pojem hrál už od dětského věku v mém životě významnou úlohu*“ (Dědič, 1985, s. 8). Právě těmito slovy publikace začíná. Nadále publikace popisuje zkušenosti, které Dědič při svém působení prožil a získal, popisuje, jak se dětem věnoval, jak je poznával a čeho si všímal. Je pozoruhodné, jak si dokázal děti osvojit, a hlavně, jak se jim dokázal zalíbit.

Mezi další publikace, které Dědič napsal, patří **Výchova a vzdělávání cikánských dětí a mládeže**. Jedná se o jakousi příručku, kde popisuje, jak správně jednat s cikánskými dětmi a mládeží, aby výchova a vzdělávání bylo co neúčinnější, například v kapitole, kde radí, jaké výchovné předměty využít, aby bylo probuzení a udržení zájmu co nejúčinnější. Příkladem je kapitola, která se zajímá o výuku českého jazyka. „*Jedním z nejzávažnějších problémů výuky cikánských dětí je rozdílnost mateřského a vyučovacího jazyka*“ (Dědič, 1982, s. 63). Upozorňuje proto učitele na případné zaskočení, které by mohli utrpět při práci s cikánskými žáky. Učitelé by měli věnovat dostatečnou pozornost přípravnému období (Dědič, 1982, s. 64).

Dle Balvína (2012, s. 78–79) škola nerespektovala samostatnou roli žáka. Ve školském systému by měla panovat demokracie, měl by zde být zájem rodiny a školy, vládnout by tedy měly obě tyto instituce nad rozvojem duše patřící romskému žákovi. Pro hledání demokratického způsobu výchovy romského žáka má velký význam psychologie.

„Pro učitele romských žáků je psychologie důležitá především proto, že se zaměřuje na zkoumání psychického dění a prožívání určitých situací v edukačním prostředí. Ty jsou ovlivňovány etnickým, kulturním a sociálním zázemím žáka, romské rodiny, které mají podstatný vliv na chování a způsoby řešení zátěžových situací (např. vstup romského žáka do první třídy).“

Ve zmiňovaném dokumentu také Dědič popisuje situaci, kdy došlo ke zrušení květušínské školy. Inspektor poskytl Dědičovi nevzhlednou budovu nacházející se v Dobré Vodě, právě toto místo pro děti předělával. Nařízení vlády však později rozhodlo o zrušení Dobré Vody, a Dědič proto musel více než osmdesáti dětem shánět nové domovy a školy, kde by byly i nadále vzdělávány. Poté působil jako ředitel dětského domova pro děvčata s narušenou mravní výchovou, která navštěvovala II. stupeň základní školy.

Rok 1964 pro Dědiče znamenal nástup na pozici mimotřídního a mimoškolního vychovatele, později se stal vedoucím kabinetu pedagogiky a psychologie pro Jihočeský kraj. Jakmile byl zřízen kabinet pro výchovu a vzdělávání cikánských dětí s působností pro celou Českou republiku, byl pověřen jeho vedením. Společně s dr. Milenou Hübschmannovou organizoval kurzy cikánštiny pro učitele. V těchto kurzech, které se konaly pod záštitou ministerstva školství a Ústředního ústavu pro vzdělávání, Hübschmannová učila jazyk a Dědič metodiku práce s romskými dětmi. Své vzdělání doplnil šestiletým studiem na Univerzitě Karlově, konkrétně na Filozofické fakultě v oboru pedagogika a psychologie pro učitelství na školách II. cyklu. Zde 30. října 1972 složil závěrečnou zkoušku společně s doktorátem filozofie získaným 24. dubna 1984 složením rigorózní zkoušky. V roce 1986 odešel do důchodu. Tento odchod však neznamenal nečinnost, své působení zaměřil na Hnutí R, v rámci kterého organizoval mnoho akcí a také se účastnil. Za zmínku stojí například mimořádná akce z roku 1998, kde se konalo 12. setkání učitelů romských dětí. Toto setkání se odehrávalo na místě první internátní romské školy, tedy v Květušíně, a vznikl v jeho rámci sborník Romové a jejich učitelé (Balvín, 2015, s. 22).

Balvín (Balvín a kol., 2001, s. 57, 58) jakožto předseda Hnutí R pronesl na 18. setkání Hnutí R pár slov, která se týkala tématu Romové a sociální pedagogika. Upozorňuje na realizaci cílů, které souvisejí s prostředím školy, kde je převaha romských žáků. Domnívá se, že současní čeští učitelé, někdy i romští učitelé by měli být připravováni na pedagogických fakultách. Příprava by měla spočívat v realizaci multikulturní výchovy, která zahrnuje vysokou hodnotu vlastenectví a úcty k identitě národa nejen svého, ale také

toleranci či znalosti jiných odlišných kultur. Tyto hodnoty, které mají jiné kultury, by si měli budoucí učitelé osvojovat a zprostředkovávat je poté svým žákům.

Jihočeská univerzita Dědiče požádala o přípravu svých studentů v oblasti problematiky etnických skupin se zaměřením na problematiku Romů. V této své přednáškové činnosti působil do nedávna také na Zdravotně sociální fakultě a na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích. Za svou záslužnou činnost získal uznání od hlavního města Prahy a Hnutí R a Maticí romskou byl navrhován na Státní vyznamenání České republiky. To mu však prozatím nebylo uděleno (Balvín, 2015, s. 22).

Ze současných českých sociálních pedagogů, kteří podporují a respektují romskou společnost, je Jaroslav Balvín, který ve své publikaci uvádí: „*Součástí koncepce je kromě antidiskriminačních opatření, vyrovnávacích postup a podpory rozvoje romské kultury a jazyka též působení na majoritní společnost. Dlouhodobým cílem je vytvoření tolerantního prostředí bez předsudků, v němž příslušnost ke skupině vymezené barvou pleti, národností, jazykem či příslušnost k národu není důvodem k odlišnému posuzování jednotlivce*“ (Balvín, 2008, s. 38).

V neposlední řadě stojí také za zmínku filmový dokument *Zatajené dopisy*, jehož autorem je Tomáš Kudrna. Na Miroslava Dědiče je zde vrhán stín, který jej označuje jako pedagoga, který před dětmi schovával dopisy, jež jim posílali rodiče. Opak je však pravdou. Nejedná se o dopisy, nýbrž o jeden dopis. Právě tento dopis je s odstupem času doručen jedné z žen, která byla jako dítě v Květušíně. Dědič však dopis nepředal z dobrého důvodu, dopis byl pro dítě vyzývavý, matka své dítě chtěla svádět k útěku, čímž by mu neumožnila dále se vzdělávat. Samotná majitelka dopisu tento čin Dědičovi neměla za zlé (Kudrna, 2015).

2.3 Johann Heinrich Pestalozzi

(12. ledna 1746 - 17. února 1827)

Obrázek 2-3 – Johann Heinrich Pestalozzi

„Dílo, které člověk vytváří, není nic jiného než forma deníku“ (Pablo Picasso In Lusík, 1999, s. 78).

Významný švýcarský pedagog a spisovatel, nejuznávanější klasik evropské a světové pedagogiky (Cipro, 2001, s. 370).

Pestalozzi se narodil 12. ledna 1746 ve švýcarském Curychu. Jeho otec brzy zemřel a jeho výchovu měla na starost jen matka za pomoci služebné. Právě mateřská výchova zůstala pro Pestalozziho až do jeho smrti ideálem pro výchovu. V roce 1763, jako sedmnáctiletý mladík, nastoupil na studium akademie Carolinum se sídlem v Curychu. Právě zde se setkává s publikacemi Rousseaua, který jej v jeho budoucí činnosti významně ovlivnil. Pestalozzi začíná přemýšlet o výchově mládeže, o povinnosti vlády a o návratu k přírodě, která není zkažena lidskou společností (Pestalozzi, 1956, s. 8).

Pro Rousseaua (1967, s. 8, 87) jsou vzácné metodické pokyny, které slouží k rozvíjení samostatnosti a samočinnosti, totiž takové, které se týkají názornosti, vycházek do přírody, ale také rozhovor učitele a žáka. Opomíjí učebnice a knihy, protože právě tyto pomůcky narušují zásadu přirozené výchovy. Rousseauova teorie měla velmi kladný ohlas. Rodiny děti utvářely podle zásad svobodné a přirozené výchovy.

Ke své lásce k dětem dospěl díky svému dětství. Při návštěvě svého dědečka se velmi často setkával s tvrdou bídou jedné z místních přadlen. Navštívil také místní továrnu, kde se seznámil s pracovní atmosférou plnou hluku, prachu a hlavně námahy. Zde zjistil, že jeden z jeho kamarádů musí v této fabrice, byť je ještě dítětem, pracovat, aby pomohl

s chodem domácnosti. Chlapec tedy neměl možnost navštěvovat školu (Pestalozzi, 1968, s. 6).

V roce 1771, kdy mu bylo pouhých 22 let, se oženil a zároveň také koupil pozemek, který se nacházel u Bruggu. Na tomto pozemku měl v úmyslu hospodařit za účelem výdělků, ale také proto, aby ukázal lidem, že i hospodařením se dá zvýšit životní úroveň. Později založil statek, který pojmenoval Neuhofo (Nový dvůr). Hospodářství se mu však nedařilo, a proto v roce 1774 přeměnil toto hospodářství na ústav pro výchovu opuštěných dětí. Právě v tomto nově vybudovaném ústavu zahájil Pestalozzi svou pedagogickou činnost, která se pro něj stala povoláním po celý život. Ústav bohužel po pěti letech zkrachoval v důsledku hospodářských nesnází (Pestalozzi, 1956, s. 9).

Roku 1781 vydává román Lienhart a Gertruda, kde Pestalozzi na základě vlastních zkušeností vyobrazuje rodinné prostředí a společenský život na vesnici Bonnal. Popisuje, jak lidé cítí, usuzují, věří, mluví, a na základě svých bohatých zkušeností líčí, jak právě oni trpí bídou a nouzí, jak snáší útlak bohatých a mocných. K důstojnému bytí se těchto chudým lidem dostává díky lásce k Bohu, ale také lásce k sobě samotným (Pestalozzi, 1903, s. 22).

Cipro (2001, s. 215) uvádí, že díky tomuto románu získal Pestalozzi v roce 1792 občanství Francouzské republiky. V roce 1798 mu vláda Švýcarské republiky svěřila výchovu sirotků ve Stanzu. Tento ústav byl však v důsledku válečných peripetií zrušen. Ve svých pedagogických pokusech proto pokračoval v Burgdorfu. Zde také vzniklo Pestalozziho teoretické dílo pedagogické, které nazval *Jak Gertruda učí své děti*. Dílo je pojato jako 14 dopisů určených pro přítele. V těchto dopisech jsou formovány autorovy teoretické principy elementární výchovy.

Publikace *Jak Gertruda učí své děti* byla zařazena do světové vychovatelské literatury. Kniha vystihuje a odůvodňuje Pestalozziho zásady vyučování a výchovy. Jedná se o čtrnáct listů, jež jsou určeny příteli Gessnerovi. V dopisech mu vypráví o tom, jak si počínal v Neuhofo, Stanzi a v Burgdorfu a jak o něm smýšleli a jednali s ním jeho přátelé. Posuzuje zde zásady, dle kterých se doposud vyučovalo, a objasňuje vlastní zásady výuky. Ty se opírají o dětskou přirozenost. Jako nejdůležitější zásadu pro celé vyučování uvádí zásadu *Vyučuj názorně!* (Pestalozzi, 1903, s. 32).

První ze čtrnácti dopisů obsahuje řadu základních Pestalozziho idejí pedagogiky. Je zde patrný vliv Rosseaua, zvláště v tezi, že veškeré vyučování člověka je především uměním

podepřít dychtění přírody po vlastním rozvoji. Princip názornosti vede k požadavku nerozumovat s mladšími dětmi, ale stále více rozšiřovat okruh jejich představ. Doporučuje jim poskytovat obsáhlou jazykovou znalost všeho, co jim příroda a umění nabízí. Takto hodlá rozvíjet rozumovou stránku a poznávání. Velký význam kladl na správné seřazení názvů i za cenu toho, že jejich obsahová náplň bude v některých případech poskytnuta až později. Věřil, že pamětní osvojení je vhodným počátkem pro hlubší poznání. Dětem vždy zásadně předkládal jen jeden obraz, ke kterému hledali vhodné slovo. Postupoval syntetickou metodou, při které se skládají z nejjednodušších prvků celky stále složitější. Tento přístup je jedním z nejcharakterističtějších rysů Pestalozziho didaktiky. Aby jej mohl uskutečnit, snažil se nejprve analýzou určit nejjednodušší prvky učení a díky tomu dospěl ke třem elementům (Cipro, 1984, s. 215).

Tyto tři elementy jsou obsaženy v šestém dopise. Zdůrazňují se tu tři základní prostředky výchovy. Prvním prostředkem je číslo, kdy se klade důraz na to, aby se děti naučily dívat se na každý vnímaný předmět jako na jednotku, tj. jako na předmět oddělený od toho, s čím je zdánlivě spojen. Druhým prostředkem výchovy je forma, kdy je důležité naučit děti poznávat formu každého předmětu, tj. jeho míru a poměr. Za poslední prostředek výchovy, tedy třetí, považuje Pestalozzi řeč, tun. seznámit děti s celým rozsahem slov a názvů všech předmětů, které poznaly. Pestalozziho učební plán, který je v souladu s těmito třemi základními elementy, obsahoval: mateřský jazyk (věcné poznání), aritmetiku, geometrii, kreslení, psaní, tělesnou výchovu a pracovní výchovu. Usiloval o vyučování, které by harmonicky vzdělávalo hlavu, ruku a srdce (poznání, umění, chtění). Jedná se poněkud o jinou trichometrii, než je známa od Komenského (ratio, oratio, operatio) (Cipro, 2001, s. 371).

Podobně jako Pestalozzi také ruský sociální pedagog Anton Semjonovič Makarenko svůj život věnoval pedagogické činnosti. Příkladem je dílo *Pedagogická poema*, která obsahuje pedagogické zásady a výchovnou činnost. V publikaci popisuje kolonii, již vytvořil pro mladé trestance, které se snažil převychovat a přivést ke slušnému životu. V kapitole číslo osm s názvem *Povaha a kultura* popisuje příchod nových kolonistů: „*Příchod nových kolonistů silně porušil náš dosud nepevný kolektiv a znovu jsme se přiblížili ‚malině‘. Naši první chovanci byli přivedeni k pořádku pouze pro nezákladnější potřeby. Stoupenci domácího anarchismu byli ještě méně ochotni podřizovat se jakémukoli pořádku. Dlužno však říci, že se netajený odpor a darebáctví k vychovatelskému sboru už nikdy v kolonii neobjevily*“ (Makarenko, 1953, s. 45).

Za největší přínos do didaktiky je považován princip „rozvíjejícího vyučování“, kterým se Pestalozzi nechal inspirovat pro svou teorii „výchovního vyučování“. (Cipro, 2001, s. 371).

Stal se mekkou pedagogů, učenců i četných vysokých hodnostářů, kteří toužili poznat Pestalozziho metody. Tento ústav však již nebyl domovem chudých sirotků, jednalo se o francouzsko–německý výchovný institut s připojeným učitelským seminářem. Chovanci většinou pocházeli z majetných rodin. Vyučovalo se zde počtům a měřictví, němčině a francouzštině, latině a řečtině, kreslení, zpěvu, tělocviku a náboženství (Cipro, 1984, s. 217).

Pestalozziho spisy, stejně tak jako jeho praxe, přispěly významnou měrou k rozšíření myšlenky všeobecného vzdělávání. Je tedy právem považován za jednoho z duchovních otců obecného školství. Z hlediska socialistické pedagogiky je považován za jednoho z jejích předchůdců. Oceňuje jeho lásku k dětem, jeho soucit k chudým sirotkům a zároveň také oceňuje jeho snahu pozvednout venkovský lid ze sociální poroby³¹ a kulturní zaostalosti. Svou prací přispěl významnou měrou k rozvoji obecného školství a k demokratizaci vzdělání v raném období evropského kapitalismu (Cipro, 1984, s. 217).

V letech 1805 až 1825 působil v ústavu v Yverdonu. Díky jeho působnosti se zde uskutečnily některé z jeho myšlenek, které o sto let posloužily reformním pedagogům jako podnět či inspirace (Václavík, 1997, s. 40).

Pestalozzi zemřel dne 17. února 1827 v Bruggu. Jeho celoživotní zásluhy jsou vystiženy na nápisu nad jeho hrobem, kde je nazýván zachráncem chudých v Neuhofu, otcem sirotků ve Stanzu, zakladatelem nové lidové školy v Burgdorfu a Múnchenbuchsee, vychovatelem lidstva v Ifertenu. Závěr nápisu je věnován jeho obětavosti a lásce k lidem: Člověk, křesťan, občan. Všechno pro druhé, nic pro sebe (Cipro, 2001, s. 371).

Jeho myšlenky jsou využívány i v současné době, zejména v pozorování přírody a snahy pochopit člověka a vyvodit řadu závěrů pro výchovnou činnost. Tyto myšlenky slouží dodnes k rozvoji moderní pedagogiky (Václavík, 1997, s. 41).

³¹ Nesvoboda, útlak (SLOVNIK.SK, 2019).

2.4 Společné znaky těchto osob

Každý z těchto úctyhodných mužů byl významnou osobností pro svou činnost v oblasti sociální pedagogiky, která souvisela s výchovou a vzděláváním dětí. Společným znakem je zejména zaměření se na děti. Právě práci s dětmi byl zasvěcen jejich život. Mezi společný znak těchto pedagogů patří zakládání domů, ve kterých dětem poskytovali útočiště. Jejich pomoc se zaměřuje na děti všech národností a ras. Za hlavní cíl považovali vzdělávat děti a vychovat je v plnohodnotné jedince, které nebude společnost nikterak odlišovat. Miroslav Dědič se ve své profesi učitele věnoval zejména romským dětem, pro které vytvořil první internátní školu v Květušíně. Tyto děti tu nejen vyučoval, ale dával jim také lásku. Přemysl Pitter má spolu s Dědičem společnou práci právě s romskými dětmi, ovšem v jiné souvislosti. Pitterova sociálněpedagogická práce souvisela i s dětmi židovskými a německými aj. Pestalozziho výchova spočívala v poskytnutí vzdělání dětem z chudých rodin, které musely zastávat práci doma, a proto nemohly navštěvovat školu a tím se jim tedy nedostávalo základního vzdělání.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ÚVOD K PRAKTICKÉ ČÁSTI

Výzkumná část předložené bakalářské práce se zabývá významnými osobnostmi sociální pedagogiky a jejich přínosy pro člověka a výchovu. Mezi významné postavy sociální pedagogiky můžeme zařadit Miroslava Dědiče, Přemysla Pittera a Johanna Heinricha Pestalozziho. Vzhledem ke zvolenému tématu budeme provádět kvantitativní výzkum formou dotazníku. Výzkumným šetřením zjišťujeme, zda tato tři jména související se sociální pedagogikou jsou známá studentům oboru sociální pedagogika na FHS Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a studentům Cyrilometodějské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci oboru sociální pedagogika. Zkoumanými studenty jsou studenti bakalářského studia, zejména II. a III. ročníku kombinovaného studia.

3.1 Dílčí cíle

Hlavním cílem praktické části je zjistit, jaká je obeznámenost s těmito třemi osobnostmi sociální pedagogiky u studentů FHS Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a studentů Univerzity Palackého v Olomouci studujících na Cyrilometodějské teologické fakultě, jak hodnotí odkaz, kterým tyto tři osobnosti zasáhly do oboru sociální pedagogiky. Cílem je také zjistit, zda ti, kteří pracují v oboru sociální pedagogika, využívají jejich myšlenky v praxi.

3.2 Výzkumný problém

Zabýváme se zejména zjištěním, kterou z těchto tří osobností znají studenti nejvíce a zda jsou seznámeni s jejich prací, kterou vědci přispěli k rozvoji sociální pedagogiky.

3.3 Výzkumný cíl

Výzkumné cíle jsme rozdělili na jeden obecný výzkumný cíl a pět dílčích cílů. Obecným výzkumným cílem je tedy zjistit:

- Kterou z těchto tří vybraných osobností sociální pedagogiky znají studenti nejvíce.

Na tento obecný cíl navazují dílčí cíle:

- Zjistit, kde se poprvé respondenti setkali se jmény těchto sociálních pedagogů.
- Zjistit, zda respondenti znají vybrané osobnosti Miroslava Dědiče, Přemysla Pittera a J. H. Pestalozziho
- Zjistit, zda respondenti vědí, v čem tkví činnost těchto pedagogů

- Zjistit, zda respondenti využívají jejich odkazy v běžném životě.

3.4 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky jsou jádrem výzkumného projektu. Pomáhají nám zaměřit výzkum tak, aby nabídl výsledky v souladu se stanovenými cíli, a ukazoval nám směr, jak výzkum vést. Výzkumné otázky proto musí korespondovat se stanovenými cíli a výzkumným problémem (Švaříček, 2007, s. 56).

Ve výzkumu jsou stanovené výzkumné otázky, které vycházejí z devíti výzkumných cílů.

Hlavní otázka je tedy položena následovně:

- Kterou ze tří vybraných osobností sociální pedagogiky znáte nejvíce?

Poté následují dílčí výzkumné otázky:

- Kde jste se poprvé setkal se jmény těchto tří vybraných osobností sociální pedagogiky?
- Znáte charakteristické znaky osobnosti Miroslava Dědiče, Přemysla Pittera a J. H. Pestalozziho?
- Víte, v čem tkví činnost těchto pedagogů?
- Využíváte jejich odkaz v běžném životě?

3.5 Hypotézy

Nadále nás budou zajímat hypotézy H_1 a H_2 , které souvisí s položkami v dotazníku.

Hypotéza je tvrzení, které je vyjádřeno oznamovací větou, nadále vyjadřuje vztah mezi dvěma proměnnými. Je formulována jako vztah o rozdílech, vztazích či následcích. (Chráška, 2016, s. 14)

Hypotéza H_1

H_1 : Studenti II. a III. ročníků, kteří studují na UPOL, mají stejnou míru obeznámenosti o třech vybraných osobnostech sociální pedagogiky jako studenti II. a III. ročníků, kteří studují na UTB ve Zlíně.

H_0 : Obeznámenost jednotlivých skupin respondentů o vybraných osobnostech sociální pedagogiky je stejná.

H_A: Obeznamenost jednotlivých skupin respondentů o vybraných osobnostech sociální pedagogiky je odlišná.

Hypotéza H₂

H₂ : Studenti II. a III. ročníků, kteří studují na UPOL se se jmény třech vybraných osobností sociální pedagogiky poprvé setkali na stejném místě, jako studenti II. a III. ročníků, kteří studují na UTB ve Zlíně.

H₀ : Místo prvního setkání se jmény vybraných sociálních pedagogů je u jednotlivých skupin respondentů stejné.

H_A : Místo prvního setkání se jmény vybraných sociálních pedagogů je u jednotlivých skupin respondentů je odlišné.

3.6 Volba výzkumné metody

Jako výzkumnou metodu jsem zvolila formu dotazníkového šetření. Tato metoda patří k významné metodě, a proto se jedná o nejčastěji používanou formu výzkumu. V dotazníku je uvedeno 19 otázek, které jsou řazeny mezi otevřené a výběrové.

Dotazník je považován za jeden z výzkumů, které jsou snadno konstruovány. Mezi jeho výhody patří fakt, že umožňuje velmi rychlé a ekonomicky výhodné shromažďování dat od velkého počtu respondentů. Velkým plusem je anonymita, kterou dotazník přináší, díky tomu jsou odpovědi respondentů pravdivé. Jedná se o krátkodobý výzkum, který je jednorázový. Nevýhodou dotazníku je naopak neschopnost zjistit, jací respondenti doopravdy jsou, jsme schopni jen zjistit, jak sami sebe vnímají, nebo jak by chtěli být vnímáni. Nemůžeme také ověřit pravdivost vyplněných údajů, odpovědi mohou svádět k neodpovědnému vyplňování. Dotazníky nevhodné a neodborně sestavené mají velmi malou výpovědní hodnotu (Chráska, 2016, s. 158).

Při realizaci výzkumu byly dotazníky uveřejněny na internetový portál www.surveymonkey.com a odkaz byl vložen na facebookové stránky do skupiny studentů, kteří studují na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, FHS, obor sociální pedagogika III. ročník, druhým ročníkům téže fakulty byly dotazníky předány k vyplnění a následně sesbírány zpět. Část dotazníků byla rozeslána na společný email. Skupině studentů, kteří studují na Univerzitě Palackého v Olomouci na Cyrilometodějské teologické fakultě, obor sociální pedagogika, byly dotazníky předloženy v písemné podobě. Vyplnění proběhlo při výuce, respondenty byli studenti II. a III. ročníku. Vyplněné dotazníky byly osobně vyzvednuty na této fakultě.

Tento způsob byl zvolen z důvodu možnosti vysoké návratnosti a vyšší preciznosti studentů při vyplňování.

3.6.1 Výzkumný vzorek

Základní výzkumný soubor je tvořen studenty UTB ve Zlíně, FHS oboru sociální pedagogika a studenty Univerzity Palackého v Olomouci, Cyrilometodějské teologické fakulta oboru sociální pedagogika. Jedná se o studenty kombinovaného studia (KS) bakalářského programu (Bc.). Jde o záměrný výběr.

Otázky budou vyhodnocovány pomocí matematických výpočtů a analýzou zjištěných údajů. Tyto údaje budou následně zpracovány do přehledných grafů a tabulek.

3.6.2 Časová posloupnost výzkumu:

- Výzkumné šetření probíhalo od listopadu 2018 do března 2019.
- Stanovení tématu a rozpracování dotazníku (listopad 2018).
- Volba vhodných metod, předání dotazníku náhodným studentům na základě odstranění nedostatků (prosinec 2018).
- Realizace zvoleného výzkumu, sběr dat (leden až březen 2019).
- Zpracování výsledků, analýza dat, doporučení pro praxi, závěr (konec března 2019).

4 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Vyhodnoceno bylo celkem 151 dotazníků, které byly studenty řádně odevzdány. Tyto údaje jsou z důvodu lepší přehlednosti umístěny do tabulek a výsledky jsou zaznamenány v grafech.

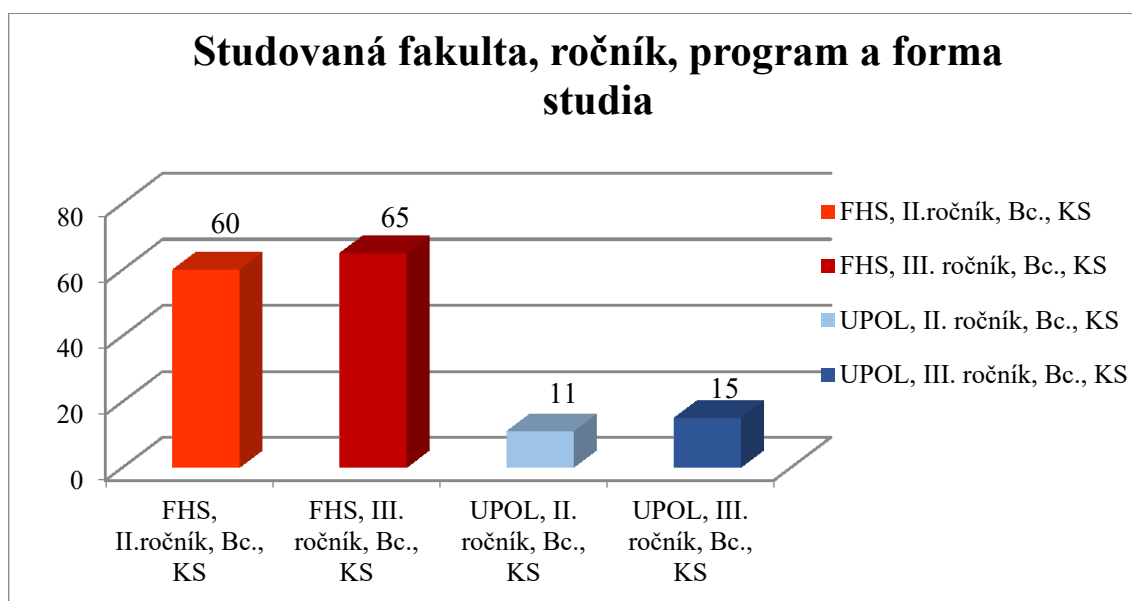
4.1 Údaje o respondentech

V prvních třech otázkách předloženého dotazníku byly zjišťovány základní údaje o respondentech. Jednalo se o to zjistit, kterou fakultu respondenti studují, dále jaký studují ročník, zda II., nebo III., KS, Bc. Zjišťováno bylo také pohlaví respondentů.

Tabulka 4-1 – Studovaná fakulta, ročník, program a forma studia

Fakulty, ročník, program, forma studia	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
UTB, FHS, II. ročník, Bc., KS	60	39,7 %
UTB, FHS, III. ročník, Bc., KS	65	43,0 %
UPOL, CMTF, II. ročník, Bc., KS	11	7,3 %
UPOL, CMTF, III. ročník, Bc., KS	15	10,0 %
Σ	151	100 %

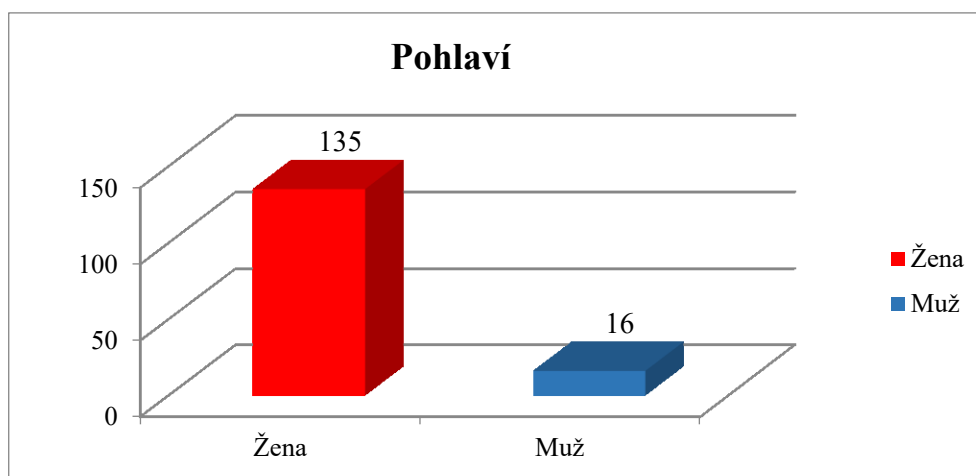
Graf 1 – Příloha k tabulce č. 1

Tabulka 4-2 – Pohlaví respondentů

Pohlaví respondentů	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Žena	135	89,40 %
Muž	16	10,60 %
Σ	151	100 %

Graf 2 Příloha k tabulce č. 2

Hodnocení dat

Dotazníkové otázky č. 1, č. 2 a č. 3 jsou pouze doplňkové. Slouží k ucelené představě o tom, jaký byl zvolen výzkumný soubor.

Z tabulky č. 1 je patrné, že dotazník vyplňovali studenti Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, FHS, obor sociální pedagogika, II. ročník, KS studium Bc. program v poměrném zastoupení 39,7 %, dále studenti Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, FHS, obor sociální pedagogika, III. ročník, KS studium Bc. program v poměrném zastoupení 43 %, dále studenti Univerzity Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta obor sociální pedagogika, II. ročník, KS, Bc. program v poměrném zastoupení 7,3 %, a studenti Univerzity Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta obor sociální pedagogika, III. ročník, KS, Bc. program v poměrném zastoupení 9,9 %.

Tabulka č. 2 znázorňuje, že mezi respondenty se nacházelo 135 žen, které tvořily 89,4 %, a 16 mužů, kteří tvořili 10,6 %. Tabulka tedy názorně vyobrazuje, že zastoupení žen, které studují obor sociální pedagogika, je vyšší než zastoupení mužů, kteří studují tento obor.

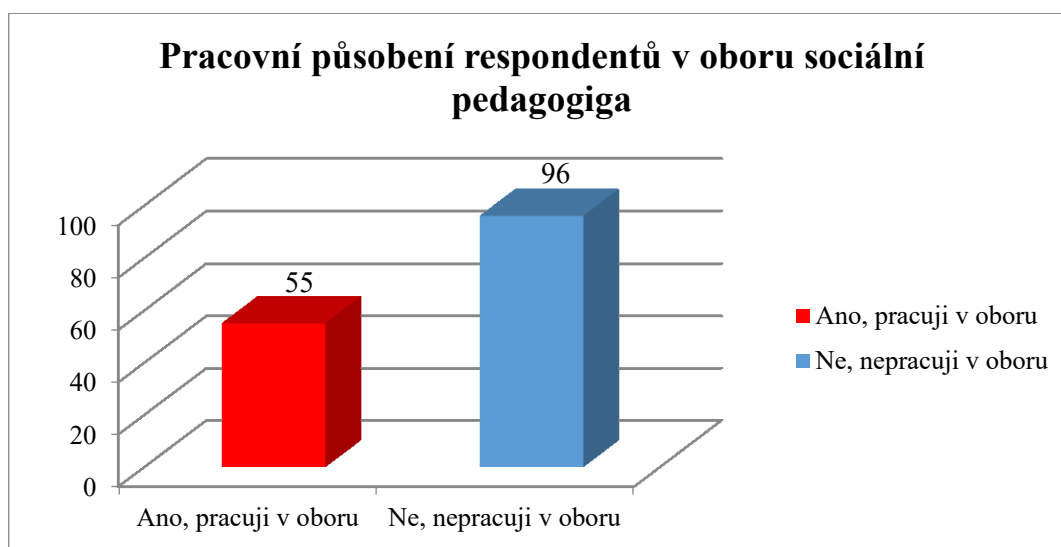
4.2 Dílčí výzkumné otázky

K vyhodnocení dílčích výzkumných otázek byla použita data získaná rozbořením otázek č. 4, č. 5, č. 6, č. 7, č. 8 a č. 9 dotazníkového šetření.

Tabulka 4-3 – Pracovní působení respondentů v oboru sociální pedagogika

Pracovní působnost respondentů v oboru sociální pedagogika	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Ano, pracuji v oboru	55	36,42 %
Ne, nepracuji v oboru	96	63,58 %
Σ	151	100 %

Graf 3 Příloha k tabulce č. 3

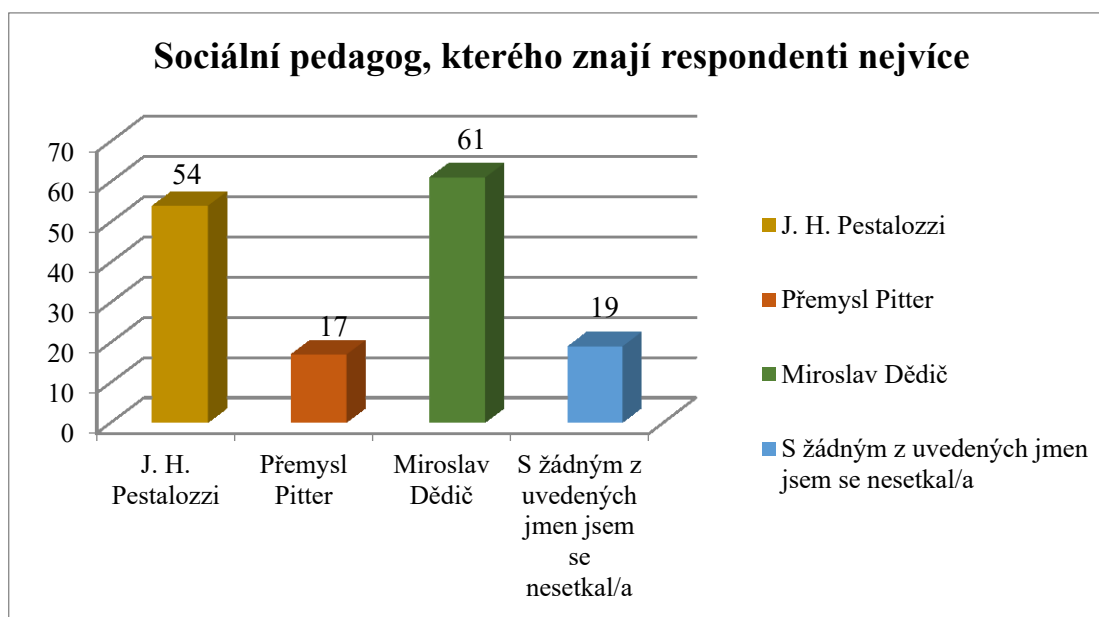
Hodnocení dat

Z tabulky č. 3 je patrné, že v oboru sociální pedagogika působí pouze 55 respondentů, což je 36,42 %, naopak v oboru sociální pedagogika nepůsobí 96 respondentů, což je 63,58 %. Více je tedy respondentů, kteří v oboru sociální pedagogika nepůsobí.

Tabulka 4-4 – Jméno sociálního pedagoga, které znají respondenti nejvíce

Vybraná jména sociálních pedagogů	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Johann Heinrich Pestalozzi	54	35,76 %
Přemysl Pitter	17	11,26 %
Miroslav Dědič	61	40,40 %
S žádným z uvedených jmen jsem se nesetkal/a	19	12,58 %
Σ	151	100 %

Graf 4 – Příloha k tabulce č. 4

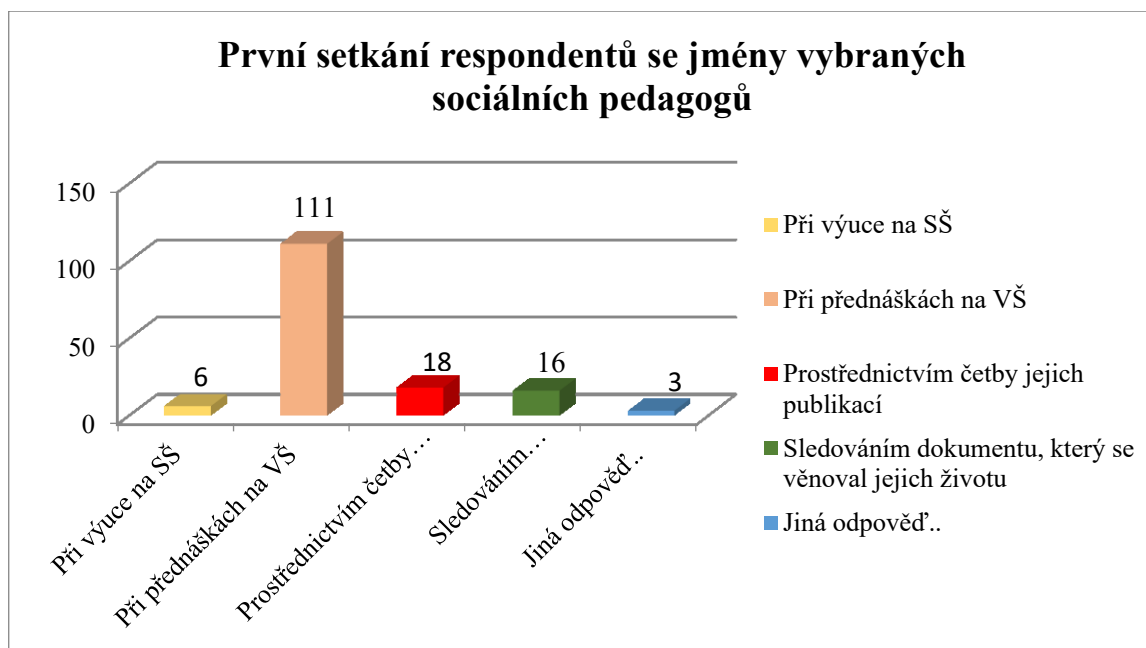
Hodnocení dat

Tabulka č. 4 jasně znázorňuje, že v povědomí respondentů je nejvíce jméno Miroslava Dědiče, a to u 61 respondentů (40,40 %). Druhým jménem, které je v povědomí respondentů, je jméno J. H. Pestalozziho. Zná ho 54 respondentů (35,76 %). Nejméně respondenti znají Přemysla Pittera. S jeho jménem je seznámeno pouze 17 respondentů (11,26 %). Zbýlých 19 respondentů (12,58 %) nezná ani z jedno z uvedených jmen, a z tohoto důvodu pro ně vytvořený dotazník nepokračoval dále. Nebylo nutné, aby právě tyto respondenti nadále vyplňovali otázky související s uvedenými jmény. Nadále tedy budeme používat celkový počet respondentů 132.

Tabulka 4-5 – První setkání respondentů se jmény vybraných sociálních pedagogů

První setkání se jmény sociálních pedagogů	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Při výuce na SŠ	6	3,90 %
Při přednáškách na VŠ	111	72,08 %
Prostřednictvím četby jejich publikací	18	11,69 %
Sledováním dokumentu, který se věnoval jejich životu	16	10,39 %
Jiná odpověď...	3	1,95 %
Σ	154	100 %

Graf 5 Příloha k tabulce č. 5

Hodnocení dat

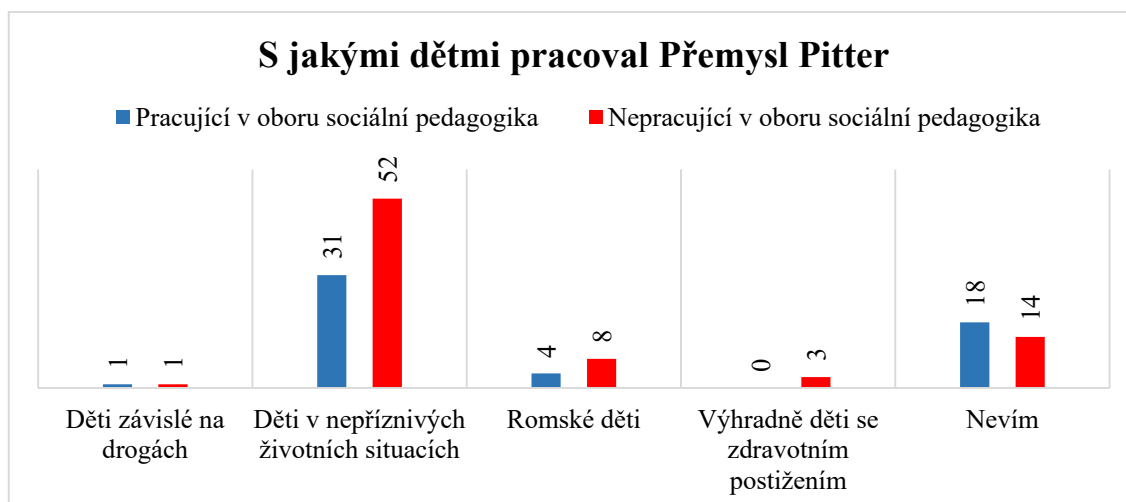
Tabulka č. 5. Z této tabulky je patrné, že nejčastějším místem prvního setkání respondentů se jmény sociálních pedagogů byla výuka na vysoké škole. Na VŠ se s těmito jmény setkala 111 resposní (72,08 %). Tato položka v dotazníku byla s možností označení více odpovědí, z tohoto důvodu je celkový počet resposní 154.

K vyhodnocení dalších dílčích výzkumných otázek byla použita data získaná rozborem otázek č. 12, č. 13 a č. 15 dotazníkového šetření. Právě tyto otázky souvisely se znalostí osobnosti Přemysla Pitterra.

Tabulka 4-6 – Odpovědi respondentů na pedagogicko-výchovnou činnost Přemysla Pitterra

S jakými dětmi pracoval Přemysl Pitter	Pracující v oboru sociální pedagogika	Nepracující v oboru sociální pedagogika	Σ
Děti závislé na drogách	1	1	2
Děti v nepříznivých životních situacích	31	52	83
Romské děti	4	8	12
Výhradně děti se zdravotním postižením	0	3	3
Nevím	18	14	32
Σ	54	78	132

Graf 6 Příloha k tabulce č. 6

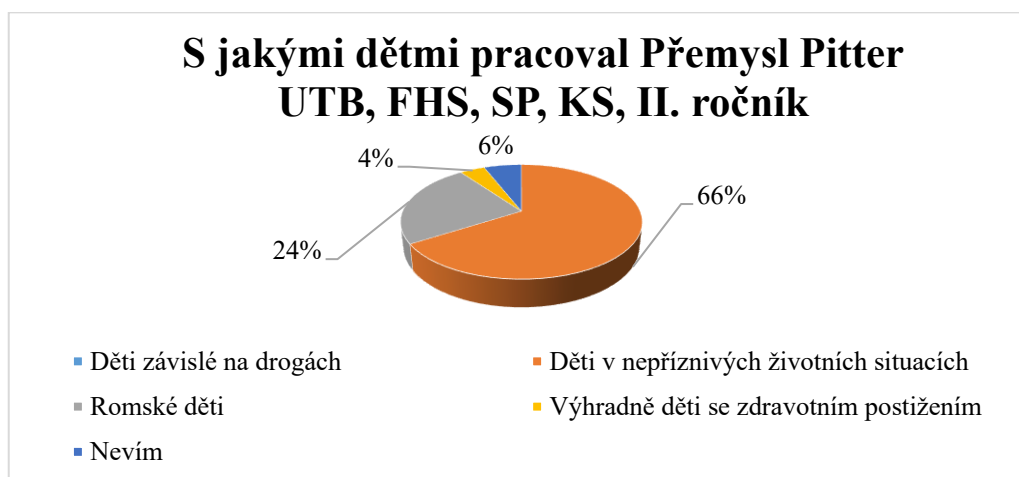
Hodnocení dat

Tabulka č. 6 znázorňuje, že respondenti, kteří nepůsobí v oboru sociální pedagogika, mají vyšší míru obeznámenosti o sociálněpedagogické činnosti Přemysla Pittera. Na tuto odpověď správně odpovědělo 52 respondentů z celkového počtu 78 respondentů nepůsobících v oboru.

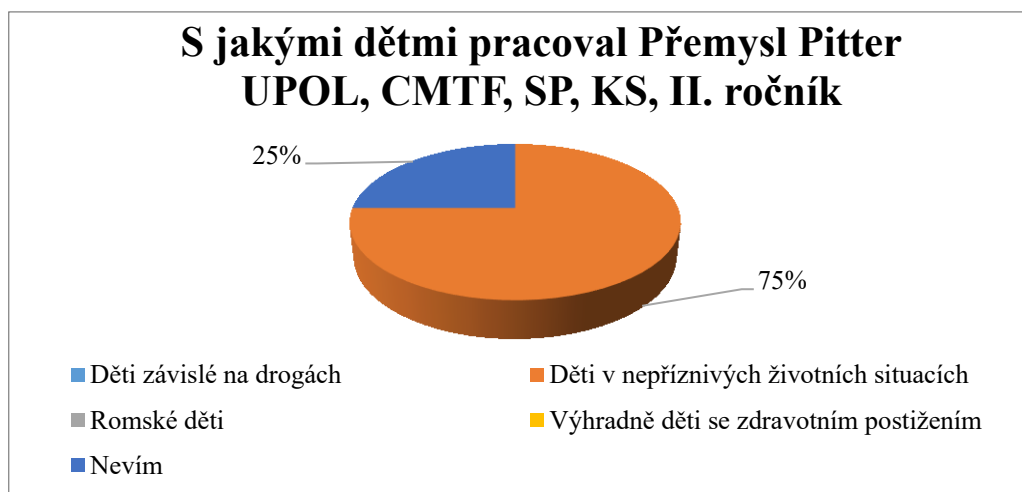
Tabulka 4-7 – Odpovědi respondentů II. ročníku na otázku, s jakými dětmi pracoval Přemysl Pitter

S jakými dětmi pracoval Přemysl Pitter	UTB, FHS, SP, KS, II. ročník	UPOL, CMTF, SP, KS, II. ročník	Σ
Děti závislé na drogách	0	0	0
Děti v nepříznivých životních situacích	33	6	39
Romské děti	12	0	12
Výhradně děti se zdravotním postižením	2	0	2
Nevím	3	2	5
Σ	50	8	58

Graf 7 – Příloha k tabulce č. 7

Graf 8 – Příloha k tabulce č. 7

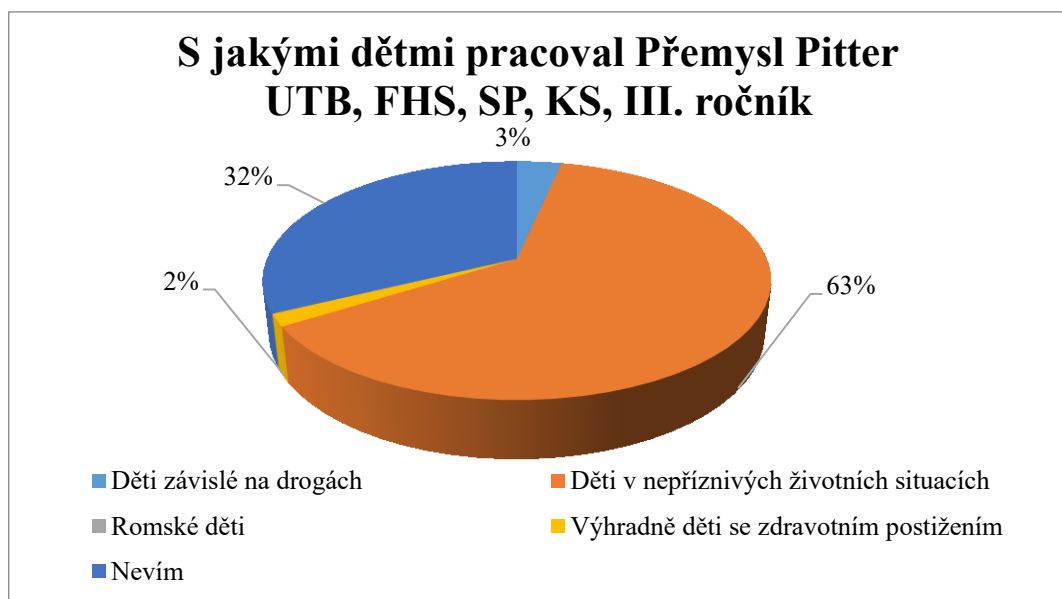
Hodnocení dat

Tabulka č. 7 znázorňuje, že respondenti z II. ročníku studující na UPOL mají vyšší míru obeznámenosti o pracovní činnosti Přemysla Pittera než studenti II. ročníků studující na UTB. Na tuto otázku odpovědělo správně 6 respondentů (75 %) z celkového počtu 8 respondentů.

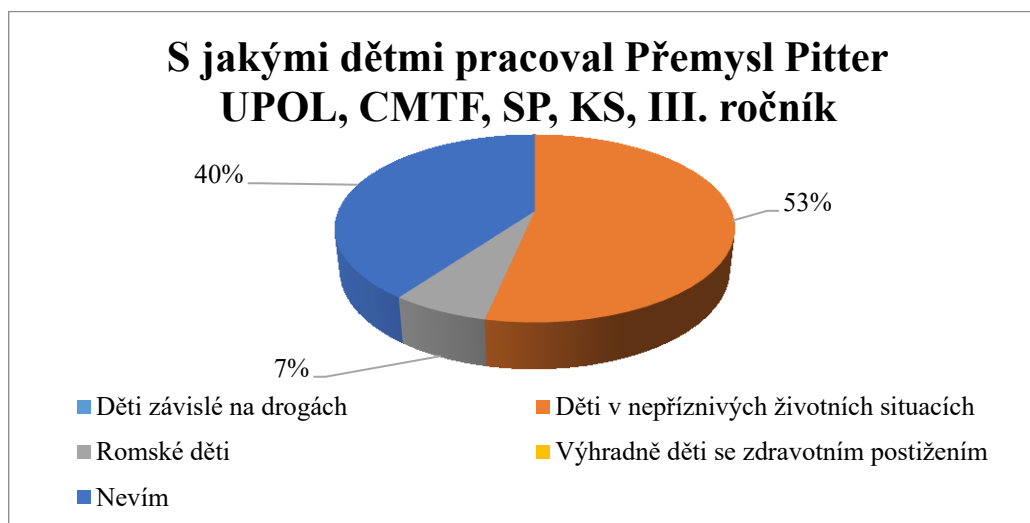
Tabulka 4-8 – Odpovědi respondentů III. ročníku na otázku, s jakými dětmi pracoval Přemysl Pitter

S jakými dětmi pracoval Přemysl Pitter	UTB, FHS, SP, KS, III. ročník	UPOL, CMTF, SP, KS, III. ročník	Σ
Děti závislé na drogách	2	0	2
Děti v nepříznivých životních situacích	37	8	45
Romské děti	0	1	1
Výhradně děti se zdravotním postižením	1	0	1
Nevím	19	6	25
Σ	59	15	74

Graf 9 – Příloha k tabulce č. 8

Graf 10 – Příloha k tabulce č. 8

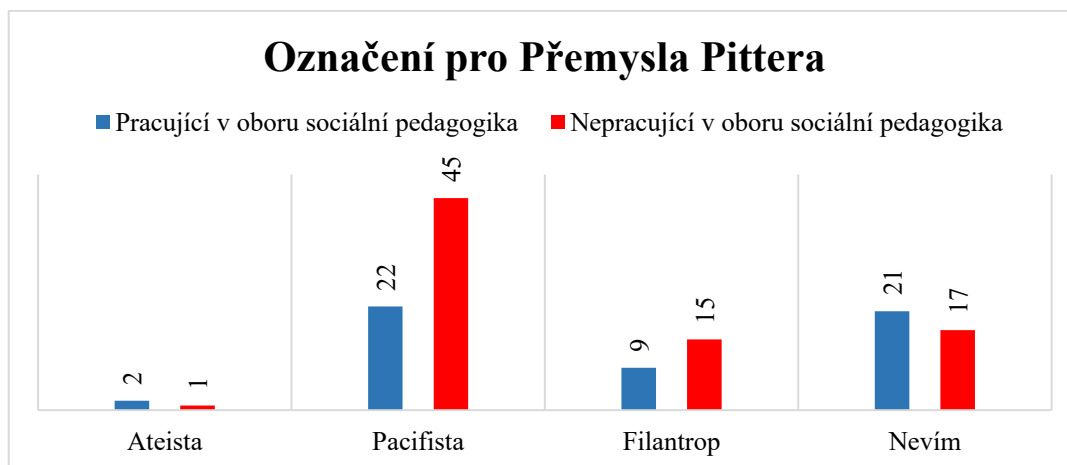
Hodnocení dat

Z tabulky č. 8 je patrné, že respondenti III. ročníku studující na UTB mají vyšší míru znalostí o pracovní činnosti Přemysla Pittera než studenti III. ročníku studující na UPOL. Na tuto otázku odpovědělo správně 37 respondentů (63 %) z celkového počtu 59 respondentů.

Tabulka 4-9 – Odpovědi respondentů na charakteristiku osobnosti Přemysla Pittera

Označení pro Přemysla Pittera	Pracující v oboru sociální pedagogika	Nepracující v oboru sociální pedagogika	Σ
Ateista	2	1	3
Pacifista	22	45	67
Filantrop	9	15	24
Nevím	21	17	38
Σ	54	78	132

Graf 11 – Příloha k tabulce č. 9

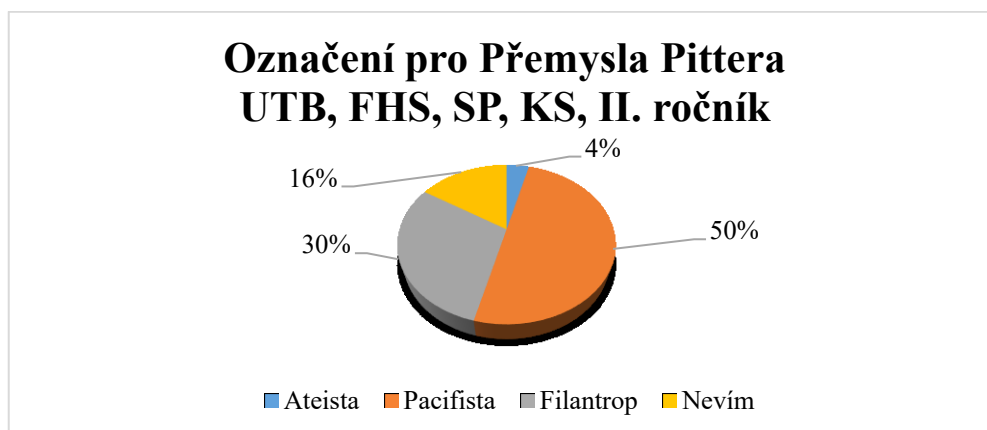
Hodnocení dat

Tabulka č. 9 znázorňuje, že respondenti, kteří nepůsobí v oboru sociální pedagogika, mají vyšší míru obeznámenosti o osobnosti Přemysla Pittera. Na tuto odpověď správně odpovědělo 45 respondentů z celkového počtu 78 respondentů.

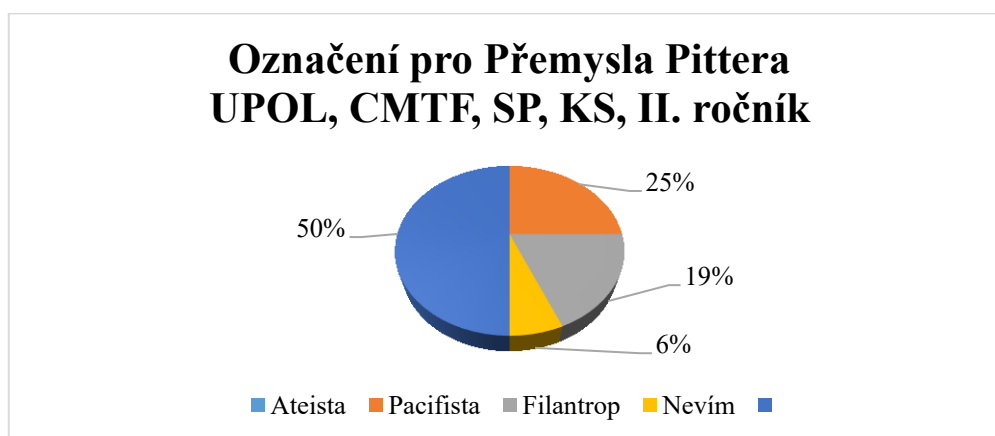
Tabulka 4-10 – Odpovědi respondentů II. ročníku na charakteristiku osobnosti Přemysla Pittera

Označení pro Přemysla Pittera	UTB, FHS, SP, KS, II. ročník	UPOL, CMTE, SP, KS, II. ročník	Σ
Ateista	2	0	2
Pacifista	25	4	29
Filantrop	15	3	18
Nevím	8	1	9
Σ	50	8	58

Graf 12 – Příloha k tabulce č. 10

Graf 13 – Příloha k tabulce č. 10

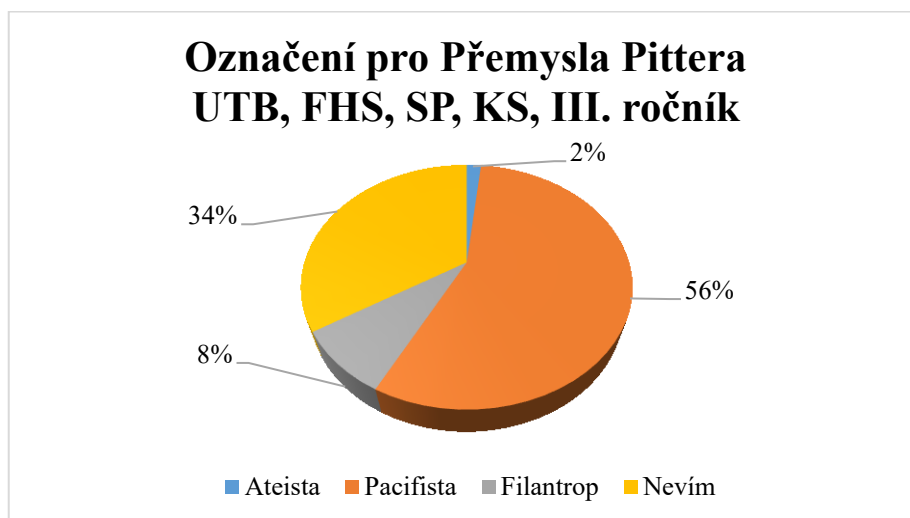
Hodnocení dat

Tabulka č. 10 znázorňuje, že respondenti II. ročníku studující na UTB mají vyšší míru znalostí o osobnosti Přemysla Pittera než studenti II. ročníku studující na UPOL. Na tuto otázku odpovědělo správně 25 (50 %) respondentů,

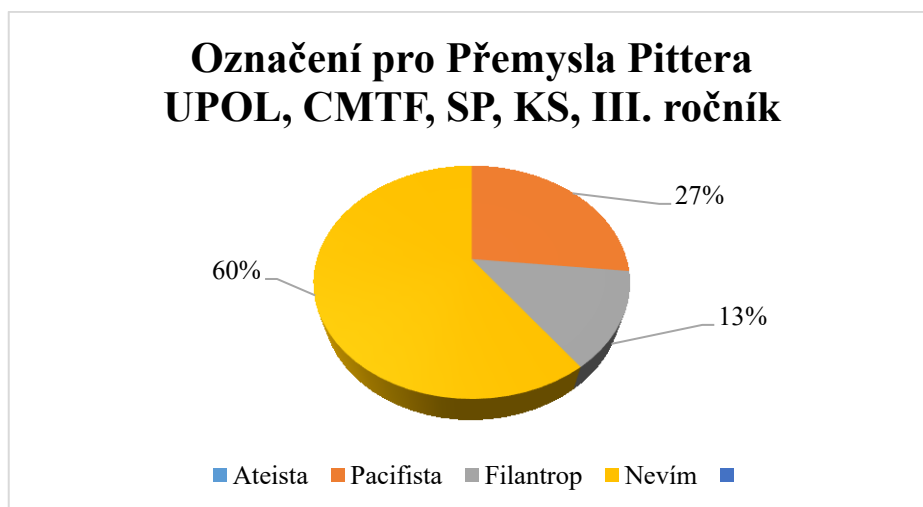
Tabulka 4-11 – Odpovědi respondentů III. ročníku ohledně charakteristiky osobnosti Přemysla Pittera

Označení pro Přemysla Pittera	UTB, FHS, SP, KS, III. ročník	UPOL, CMTF, SP, KS, III. ročník	Σ
Ateista	1	0	1
Pacifista	33	4	37
Filantrop	5	2	7
Nevím	20	9	29
Σ	59	15	74

Graf 14 – Příloha k tabulce č. 11

Graf 15 – Příloha k tabulce č. 11

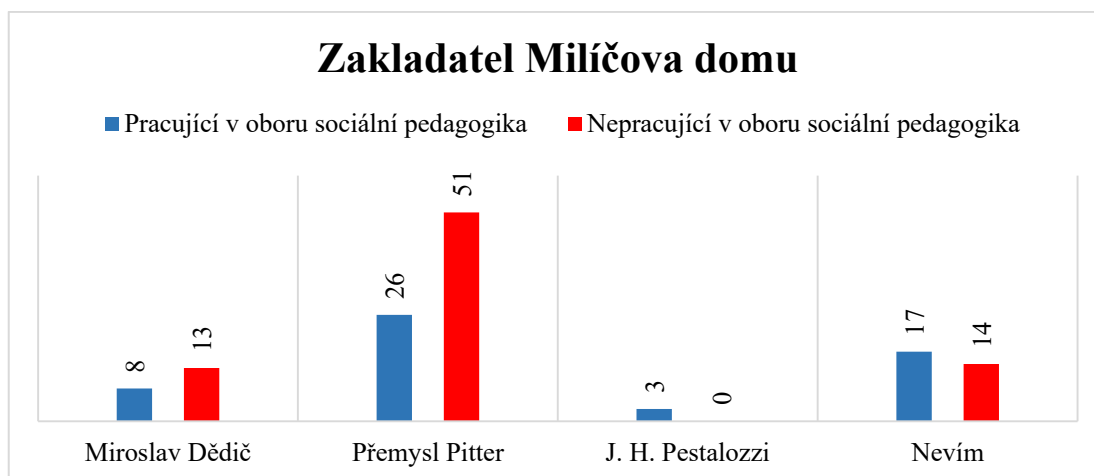
Hodnocení dat

Tabulka č. 11, značí, že respondenti III. ročníku studující na UTB mají vyšší míru obeznámenosti s osobností Přemysla Pittera než studenti III. ročníku studující na UPOL. Na tuto otázku odpovědělo správně 33 (56 %) respondentů.

Tabulka 4-12 – Odpovědi respondentů na otázku související s Přemyslem Pitterem

Zakladatel Milíčova domu	Pracující v oboru sociální pedagogika	Nepracující v oboru sociální pedagogika	Σ
Miroslav Dědič	8	13	21
Přemysl Pitter	26	51	77
J. H. Pestalozzi	3	0	3
Nevím	17	14	31
Σ	54	78	132

Graf 16 – Příloha k tabulce č. 12

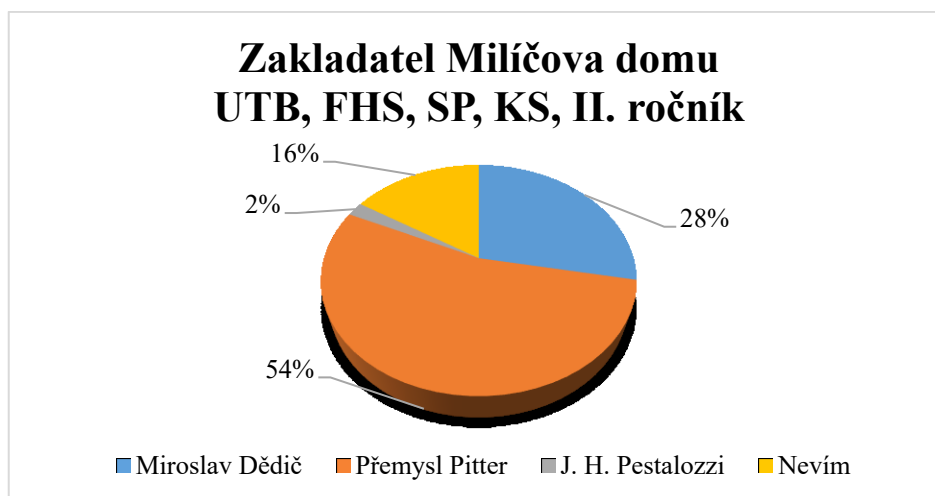
Hodnocení dat

Tabulka č. 12 znázorňuje, že respondenti, kteří nepůsobí v oboru sociální pedagogika, mají vyšší míru obeznámenosti o zakladateli Milíčova domu než respondenti, kteří působí v oboru sociální pedagogika. Tuto odpověď správně označilo 51 respondentů z celkového počtu 78 respondentů.

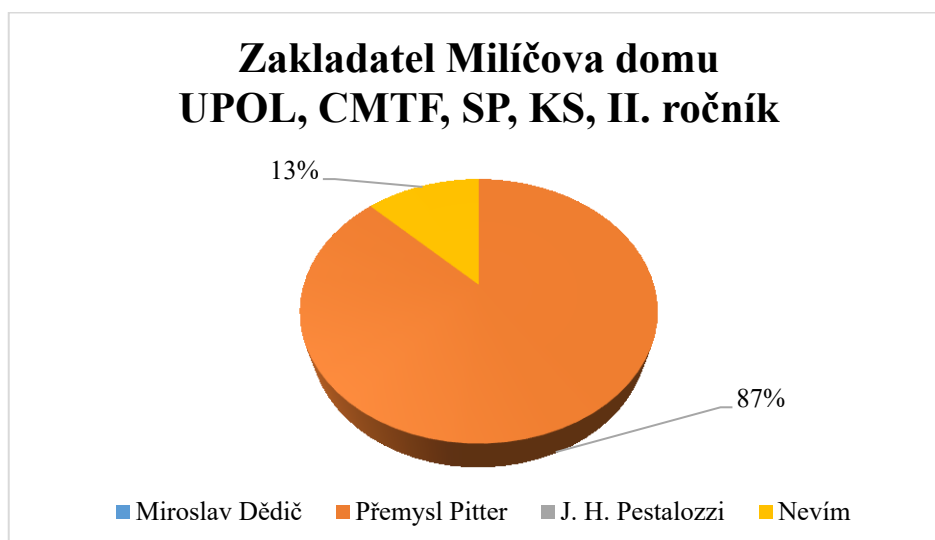
Tabulka 4-13 – Odpovědi respondentů II. ročníku na otázku související s Přemyslem Pitterem

Zakladatel Milíčova domu	UTB, FHS, SP, KS, II. ročník	UPOL, CMTF, SP, KS, II. ročník	Σ
Miroslav Dědič	14	0	14
Přemysl Pitter	27	7	34
J. H. Pestalozzi	1	0	1
Nevím	8	1	9
Σ	50	8	58

Graf 17 – Příloha k tabulce č. 13

Graf 18 – Příloha k tabulce č. 13

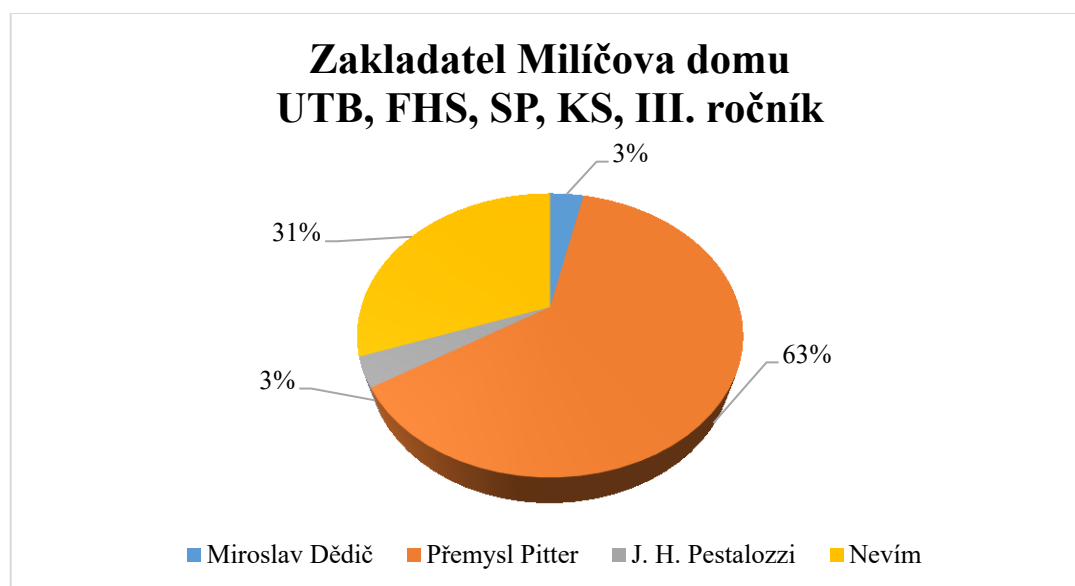
Hodnocení dat

Z tabulky č. 13 vyplývá, že respondenti II. ročníku studující na UPOL mají vyšší míru obeznámenosti o zakladateli Milíčova domu než studenti II. ročníku studující na UTB. Na tuto otázku odpovědělo správně 7 (87 %).

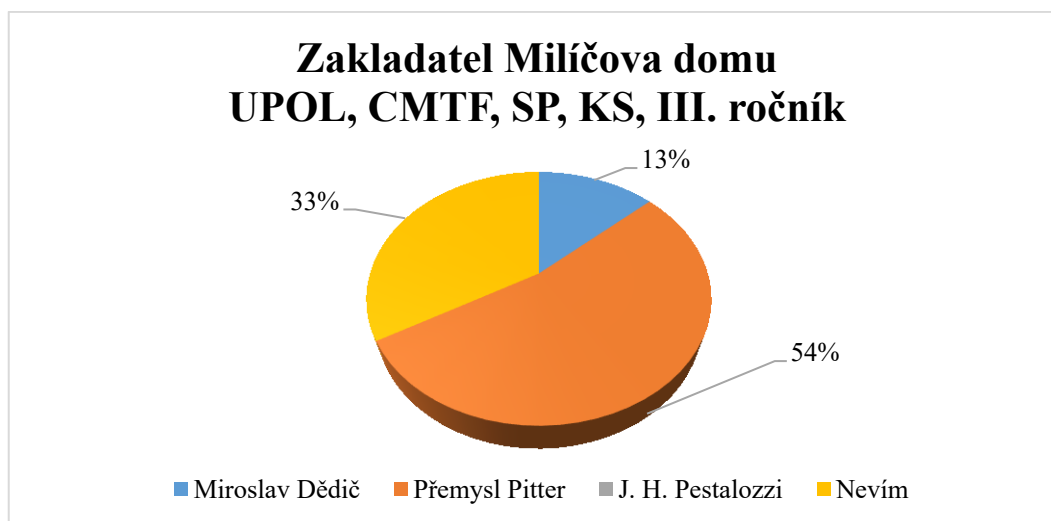
Tabulka 4-14 – Odpovědi respondentů III. ročníku na otázku související s Přemyslem Pitterem

Zakladatel Miličova domu	UTB, FHS, SP, KS, III. ročník	UPOL,CMTF,SP, KS, III. ročník	Σ
Miroslav Dědič	2	2	4
Přemysl Pitter	37	8	45
J. H. Pestalozzi	2	0	2
Nevím	18	5	23
Σ	59	15	74

Graf 19 – Příloha k tabulce č. 14

Graf 20 – Příloha k tabulce č. 14

Hodnocení dat

Tabulka č. 14 značí, že respondenti III. ročníku studující na UTB mají vyšší míru obeznámenosti o zakladateli Milíčova domu než studenti III. ročníku studující na UPOL. Na tuto otázku odpovědělo správně 37 (63 %) respondentů.

Celkové hodnocení dotazníkových položek souvisejících se znalostmi souvisejícími se sociálním pedagogem Přemyslem Pitterem: z výše uvedených otázek je patrné, že respondenti působící v oboru sociální pedagogika vykazují vyšší míru znalostí. Na všechny tři položené otázky odpověděli správně ti, kteří v oboru nepůsobí.

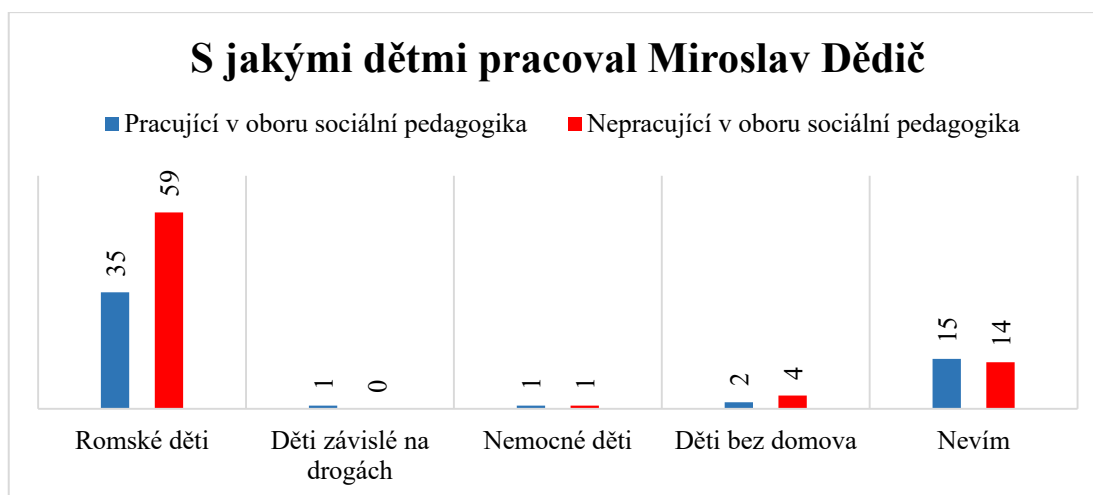
Dotazníková otázka č. 12 je u II. ročníku více známá studentům z UPOL stejně tak jako otázka č. 15. U otázky č. 13 je patrné, že větší míru znalostí mají studenti UTB. V III. ročníku jsou ve všech třech uvedených otázkách dotazníkového šetření více obeznámeni studenti UTB.

Vyhodnocení dalších dílčích výzkumných otázek souvisí s daty získanými rozborem otázek č. 10 a č. 11 dotazníkového šetření. Tyto otázky souvisely se znalostí osobnosti Miroslava Dědiče.

Tabulka 4-15 – Odpovědi respondentů na otázku, s jakými dětmi pracoval Miroslav Dědič

S jakými dětmi pracoval Miroslav Dědič	Pracující v oboru sociální pedagogika	Nepracující v oboru sociální pedagogika	Σ
Romské děti	35	59	94
Děti závislé na drogách	1	0	1
Nemocné děti	1	1	2
Děti bez domova	2	4	6
Nevím	15	14	29
Σ	54	78	132

Graf 21 – Příloha k tabulce č. 15

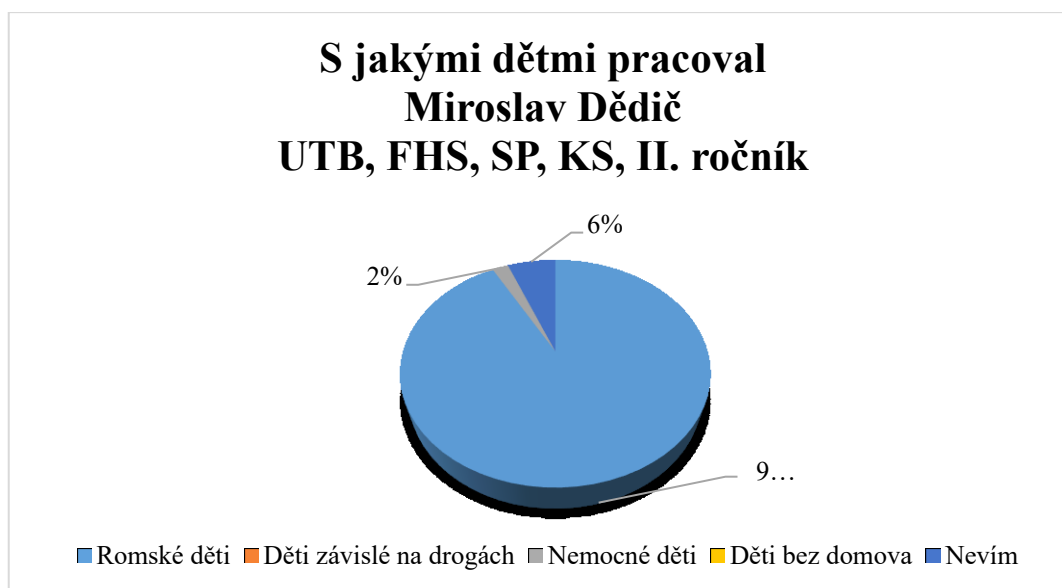
Hodnocení dat

Tabulka č. 15 vyobrazuje, že respondenti, kteří nepůsobí v oboru sociální pedagogika, mají vyšší míru obeznámenosti o sociálněpedagogické činnosti Miroslava Dědiče než respondenti, kteří pracují v oboru sociální pedagogika. Na tuto odpověď správně odpovědělo 59 respondentů z celkového počtu 78 respondentů.

Tabulka 4-16 – Odpovědi respondentů II. ročníku na otázku, s jakými dětmi pracoval Miroslav Dědič

S jakými dětmi pracoval Miroslav Dědič	UTB, FHS, SP, KS, II. ročník	UPOL, CMTF, SP, KS, II. ročník	Σ
Romské děti	46	4	50
Děti závislé na drogách	0	0	0
Nemocné děti	1	0	1
Děti bez domova	0	0	0
Nevím	3	4	7
Σ	50	8	58

Graf 22 – Příloha k tabulce č. 16

Graf týkající se II. ročníku UPOL zde nebyl umístěn, protože jak je patrné z tabulky, výsledek je 50 % a 50 %, tedy polovina respondentů zná správnou odpověď, a polovina neví.

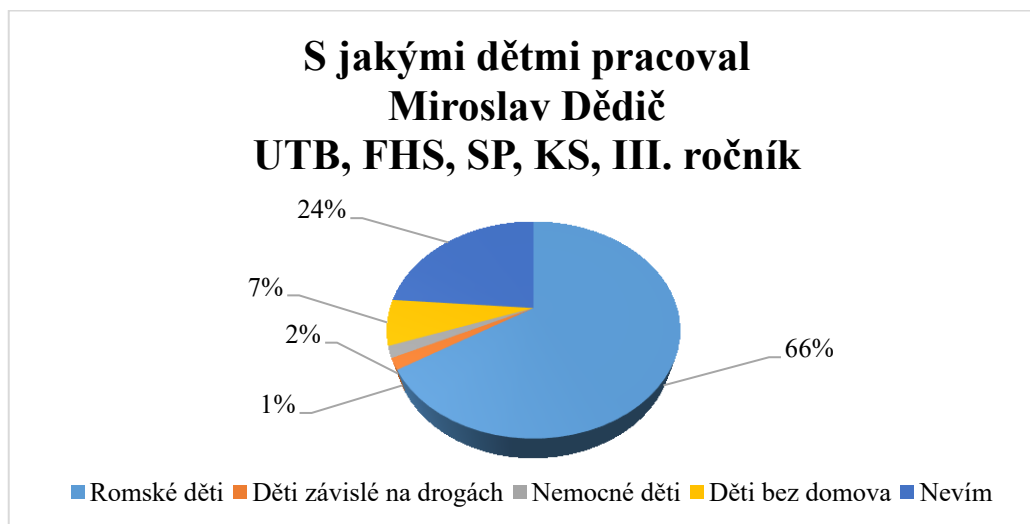
Hodnocení dat

Tabulka č. 16 značí, že respondenti II. ročníku studující na UTB mají vyšší míru obeznámenosti o sociálněpedagogické činnosti Miroslava Dědiče než studenti II. ročníku studující na UPOL. Na tuto otázku odpovědělo správně 46 (92 %) respondentů.

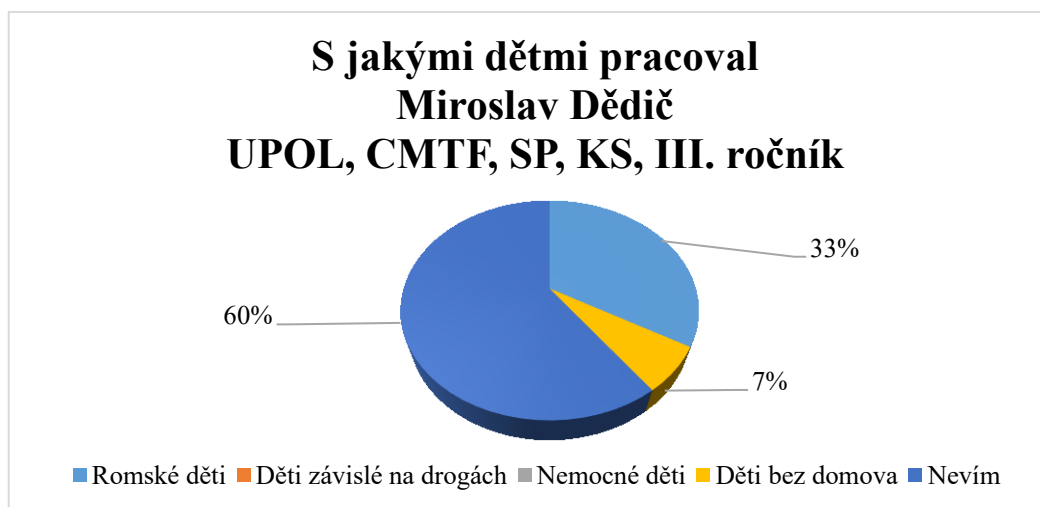
Tabulka 4-17 – Odpovědi respondentů III. ročníku na otázku, s jakými dětmi pracoval Miroslav Dědič

S jakými dětmi pracoval Miroslav Dědič	UTB, FHS, SP, KS, III. ročník	UPOL, CMTF, SP, KS, III. ročník	Σ
Romské děti	39	5	44
Děti závislé na drogách	1	0	1
Nemocné děti	1	0	1
Děti bez domova	4	1	5
Nevím	14	9	23
Σ	59	15	74

Graf 23 – Příloha k tabulce č. 17

Graf 24 – Příloha k tabulce č. 17

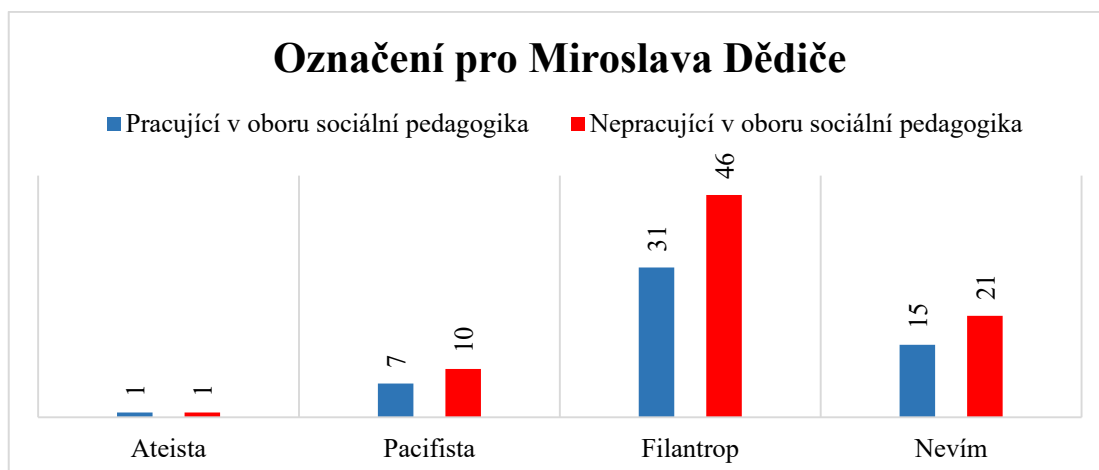
Hodnocení dat

Tabulka č. 17 nám znázorňuje, že respondenti III. ročníku studující na UTB mají vyšší míru obeznámenosti o sociálněpedagogické činnosti Miroslava Dědiče než studenti III. ročníku studující na UPOL. Na tuto otázku odpovědělo správně 39 (66 %) respondentů.

Tabulka 4-18 – Odpovědi respondentů na charakteristiku osobnosti Miroslava Dědiče

Označení pro Miroslava Dědiče	Pracující v oboru sociální pedagogika	Nepracující v oboru sociální pedagogika	Σ
Ateista	1	1	2
Pacifista	7	10	17
Filantrop	31	46	77
Nevím	15	21	36
Σ	54	78	132

Graf 25 – Příloha k tabulce č. 18

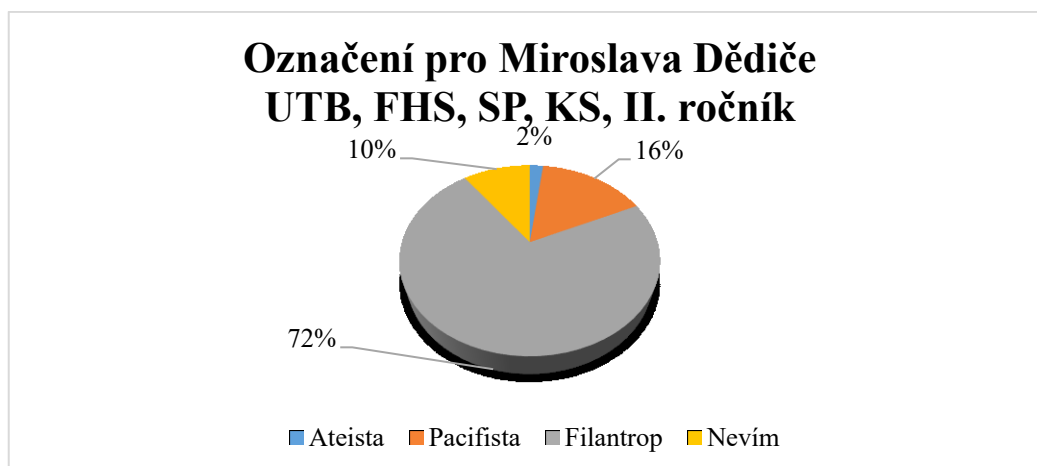
Hodnocení dat

Tabulka č. 18 znázorňuje, že respondenti, kteří nepůsobí v oboru sociální pedagogika, mají vyšší míru obeznámenosti o charakteristice osobnosti Miroslava Dědiče než respondenti, kteří v oboru sociální pedagogika působí. Na tuto odpověď správně odpovědělo 46 respondentů z celkového počtu 78.

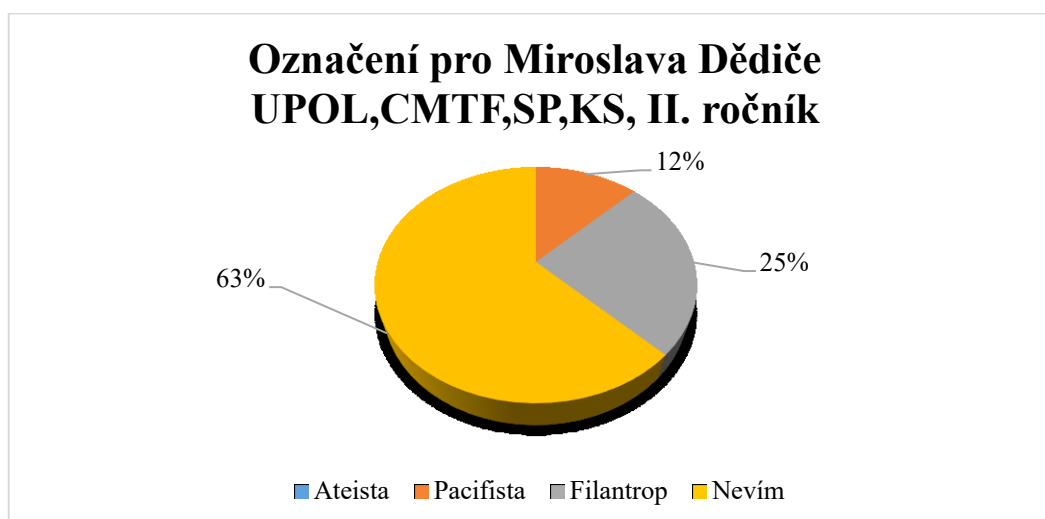
Tabulka 4-19 – Odpovědi respondentů II. ročníku na charakteristiku osobnosti Miroslava Dědiče

Označení pro Miroslava Dědiče	UTB, FHS, SP, KS, II. ročník	UPOL, CMTF, SP, KS, II. ročník	Σ
Ateista	1	0	1
Pacifista	8	1	9
Filantrop	36	2	38
Nevím	5	5	10
Σ	50	8	58

Graf 26 – Příloha k tabulce č. 19

Graf 27 – Příloha k tabulce č. 19

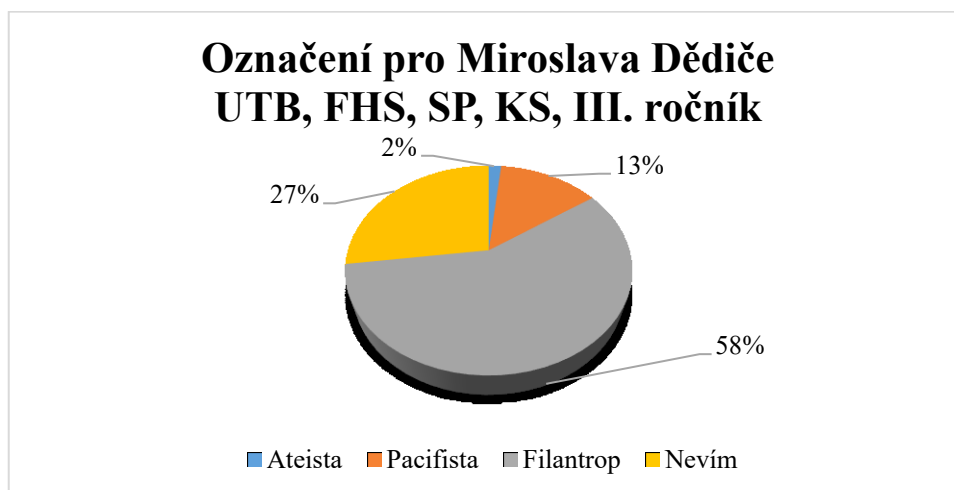
Hodnocení dat

Z tabulky č. 19 je patrné, že respondenti II. ročníku studující na UTB mají vyšší míru obeznámenosti o charakteristice osobnosti Miroslava Dědiče než studenti II. ročníku studující na UPOL. Na tuto otázku odpovědělo správně 36 (72 %) respondentů.

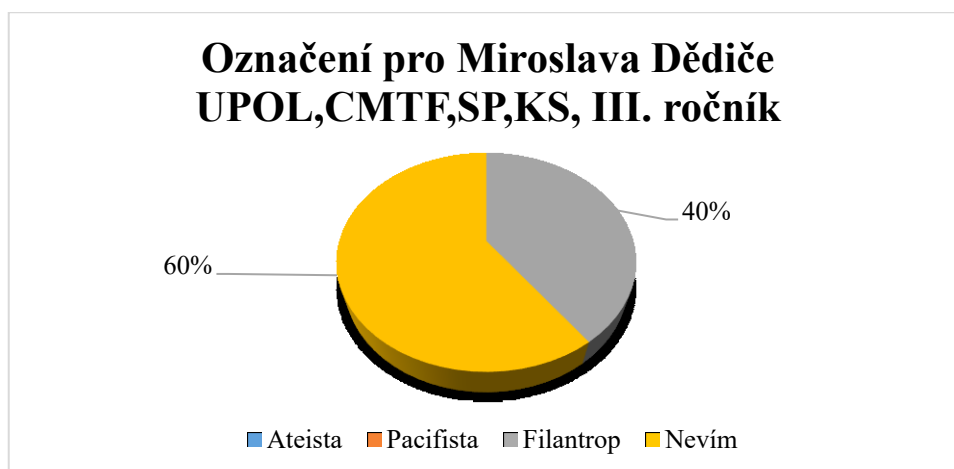
Tabulka 4-20 – Odpovědi respondentů III. ročníku na charakteristiku osobnosti Miroslava Dědiče

Označení pro Miroslava Dědiče	UTB, FHS, SP, KS, III. ročník	UPOL,CMTF,SP, KS, III. ročník	Σ
Ateista	1	0	1
Pacifista	8	0	8
Filantrop	34	6	40
Nevím	16	9	25
Σ	59	15	74

Graf 28 – Příloha k tabulce č. 20

Graf 29 – Příloha k tabulce č. 20

Hodnocení dat

Tabulka č. 20 značí, že respondenti III. ročníku studující na UTB mají vyšší míru obeznámenosti o charakteristice osobnosti Miroslava Dědiče než studenti III. ročníku studující na UPOL. Na tuto otázku odpovědělo správně 34 (58 %) respondentů.

Celkové hodnocení dotazníkových položek souvisejících se znalostmi souvisejícími se sociálním pedagogem Miroslavem Dědičem: z výše uvedených otázek je patrné, že respondenti působící v oboru sociální pedagogika vykazují vyšší míru znalostí ohledně obou předložených otázek než ti, kteří v oboru nepůsobí.

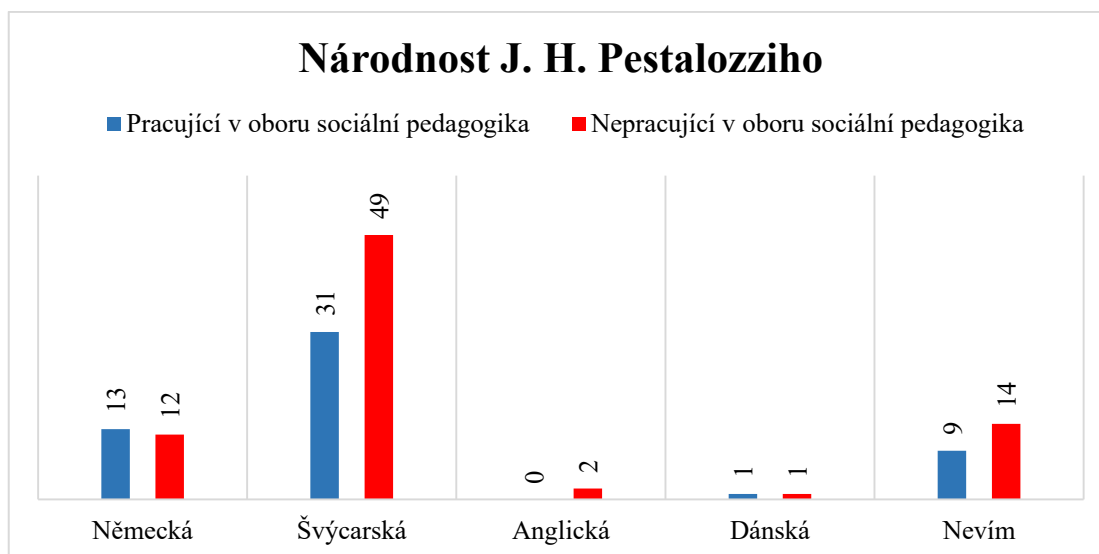
Dotazníková otázka č. 10 je u II. ročníku více známá studentům z UTB stejně tak jako otázka č. 11. U III. ročníku je patrné, že větší míru znalostí mají u otázek č. 10 a č. 11 studenti UTB.

S vyhodnocením dalších dílčích výzkumných otázek souvisí data získaná rozбором otázek č. 14, č. 16 a č. 17 dotazníkového šetření. Tyto otázky souvisely se znalostí osobnosti Johanna Heinricha Pestalozziho.

Tabulka 4-21 – Odpovědi respondentů na otázku související s národností J. H. Pestalozziho

Národnost J. H. Pestalozziho	Pracující v oboru sociální pedagogika	Nepracující v oboru sociální pedagogika	Σ
Německá	13	12	25
Švýcarská	31	49	80
Anglická	0	2	2
Dánská	1	1	2
Nevím	9	14	23
Σ	54	78	132

Graf 30 – Příloha k tabulce č. 21

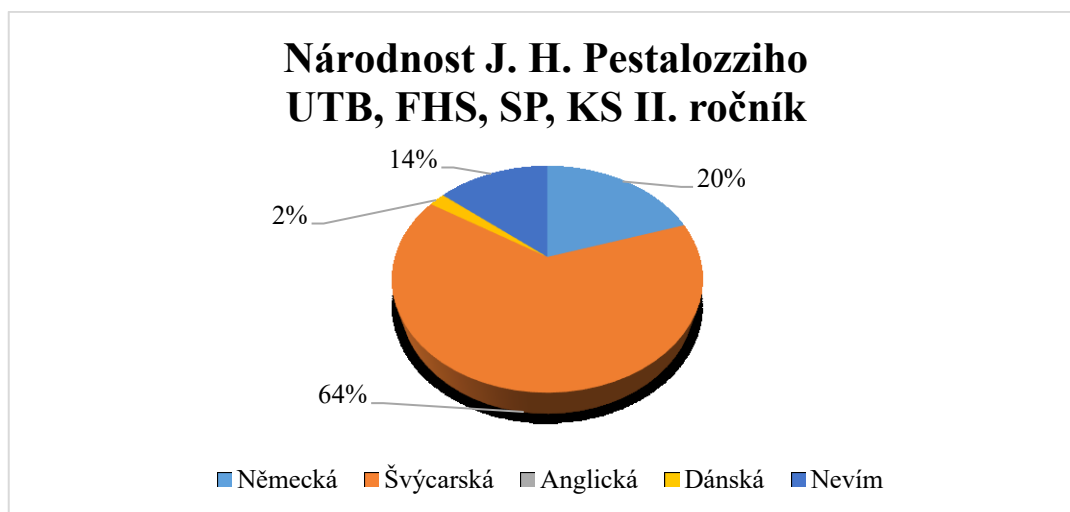
Hodnocení dat

Tabulka č. 21 znázorňuje, že respondenti, kteří nepůsobí v oboru sociální pedagogika, mají vyšší míru obeznámenost o národnosti J. H. Pestalozziho než respondenti, kteří působí v oboru sociální pedagogika. Na tuto odpověď správně odpovědělo 49 respondentů z celkového počtu 78 respondentů.

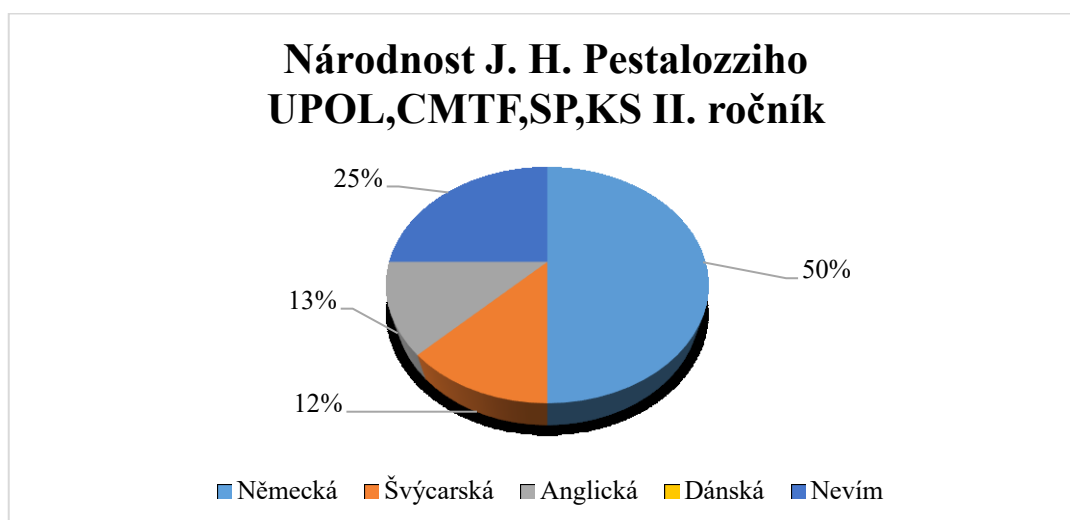
Tabulka 4-22 – Odpovědi respondentů II. ročníků na otázku související s národností J. H. Pestalozziho

Národnost J. H. Pestalozziho	UTB, FHS, SP, KS, II. ročník	UPOL,CMTF,SP, KS, II. ročník	Σ
Německá	10	4	14
Švýcarská	32	1	33
Anglická	0	1	1
Dánská	1	0	1
Nevím	7	2	9
Σ	50	8	58

Graf 31 – Příloha k tabulce č. 22

Graf 32 – Příloha k tabulce č. 22

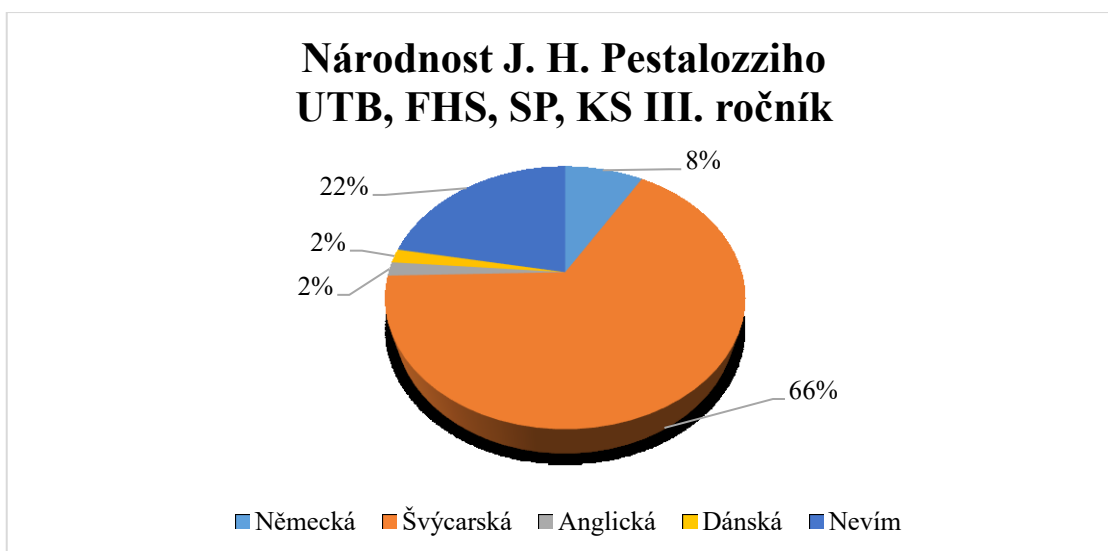
Hodnocení dat

Tabulka č. 22 označuje, že respondenti II. ročníku studující na UTB mají vyšší míru obeznámenosti o národnosti J. H. Pestalozziho než studenti II. ročníku studující na UPOL. Na tuto otázku odpovědělo správně 32 (64 %) respondentů.

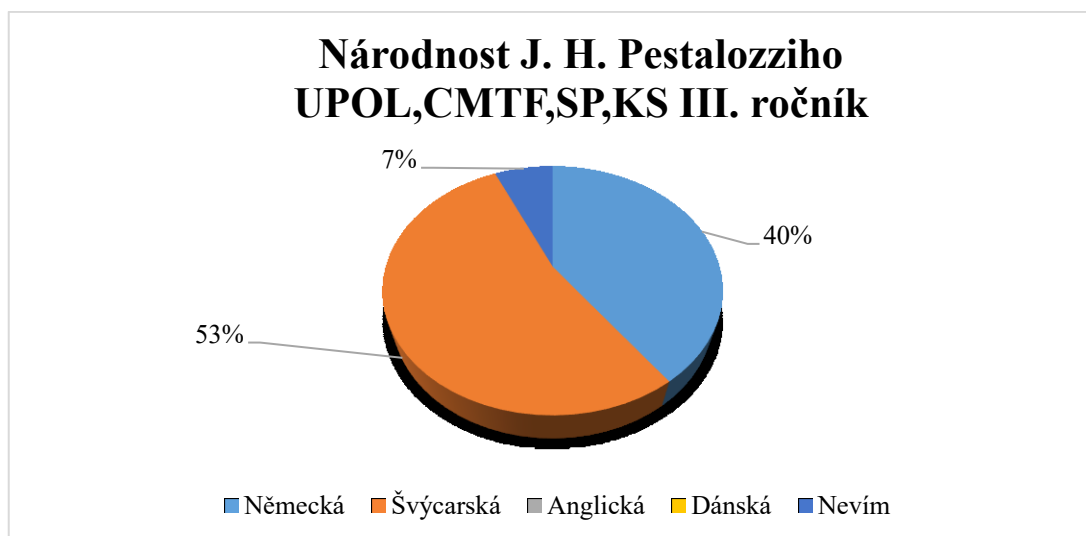
Tabulka 4-23 – Odpovědi respondentů III. ročníku na otázku související s národností J. H. Pestalozziho

Národnost J. H. Pestalozziho	UTB, FHS, SP, KS, III. ročník	UPOL,CMTF,SP, KS, III. ročník	Σ
německá	5	6	11
švýcarská	39	8	47
anglická	1	0	1
dánská	1	0	1
nevím	13	1	14
Σ	59	15	74

Graf 33 – Příloha k tabulce č. 23

Graf 34 – Příloha k tabulce č. 23

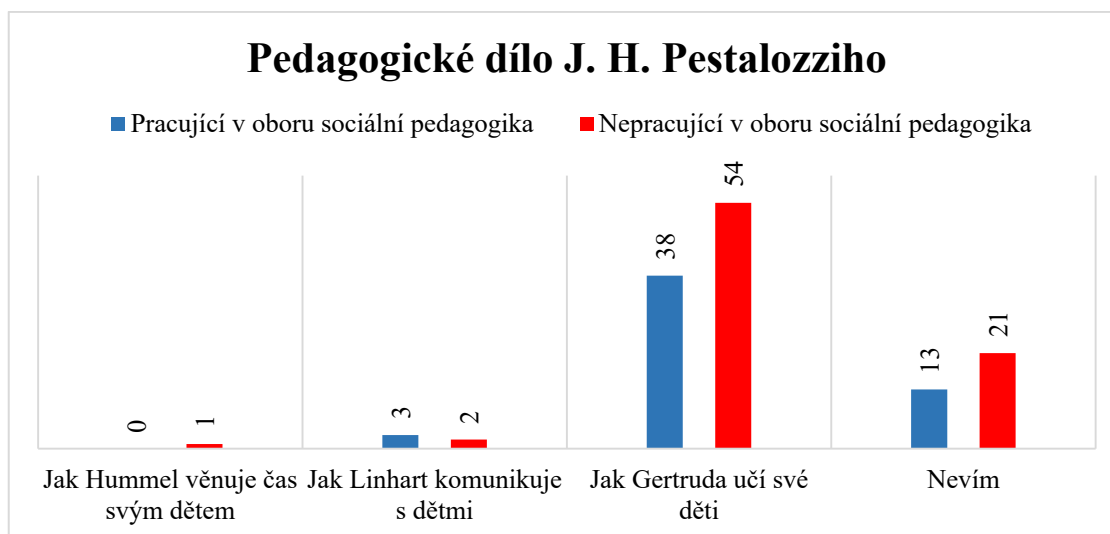
Hodnocení dat

Tabulka č. 23 značí, že respondenti III. ročníku studující na UTB mají vyšší míru obeznámenosti o národnosti J. H. Pestalozziho než studenti III. ročníku studující na UPOL. Na tuto otázku odpovědělo správně 39 (66 %) respondentů.

Tabulka 4-24 – Odpovědi respondentů na otázku související s hlavním pedagogickým dílem J. H. Pestalozziho

Pedagogické dílo J. H. Pestalozziho	Pracující v oboru sociální pedagogika	Nepracující v oboru sociální pedagogika	Σ
Jak Hummel věnuje čas svým dětem	0	1	1
Jak Linhart komunikuje s dětmi	3	2	5
Jak Gertruda učí své děti	38	54	92
Nevím	13	21	34
Σ	54	78	132

Graf 35 – Příloha k tabulce č. 24

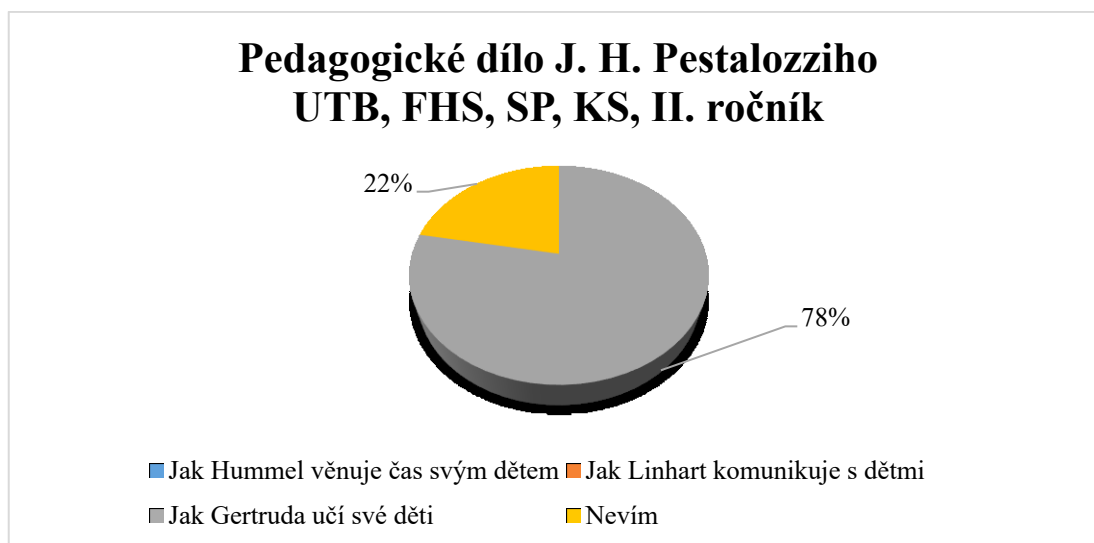
Hodnocení dat

Tabulka č. 24 znázorňuje, že respondenti, kteří nepůsobí v oboru sociální pedagogika, mají vyšší míru obeznámenosti o pedagogickém díle, jehož autorem je J. H. Pestalozzi, než respondenti, kteří nepůsobí v oboru sociální pedagogika. Na tuto odpověď správně odpovědělo 54 respondentů z celkového počtu 78 respondentů.

Tabulka 4-25 – Odpovědi respondentů II. ročníku na otázku související s hlavním pedagogickým dílem J. H. Pestalozziho

Pedagogické dílo J. H. Pestalozziho	UTB, FHS, SP, KS, II. ročník	UPOL, CMTF, SP, KS, II. ročník	Σ
Jak Hummel věnuje čas svým dětem	0	0	0
Jak Linhart komunikuje s dětmi	0	0	0
Jak Gertruda učí své děti	39	8	47
Nevím	11	0	11
Σ	50	8	58

Graf 36 – Příloha k tabulce č. 25

Graf týkající se II. ročníku UPOL zde nebyl umístěn. Z tabulky je patrné, že správnou odpověď označilo všech 8 respondentů, tedy 100 %.

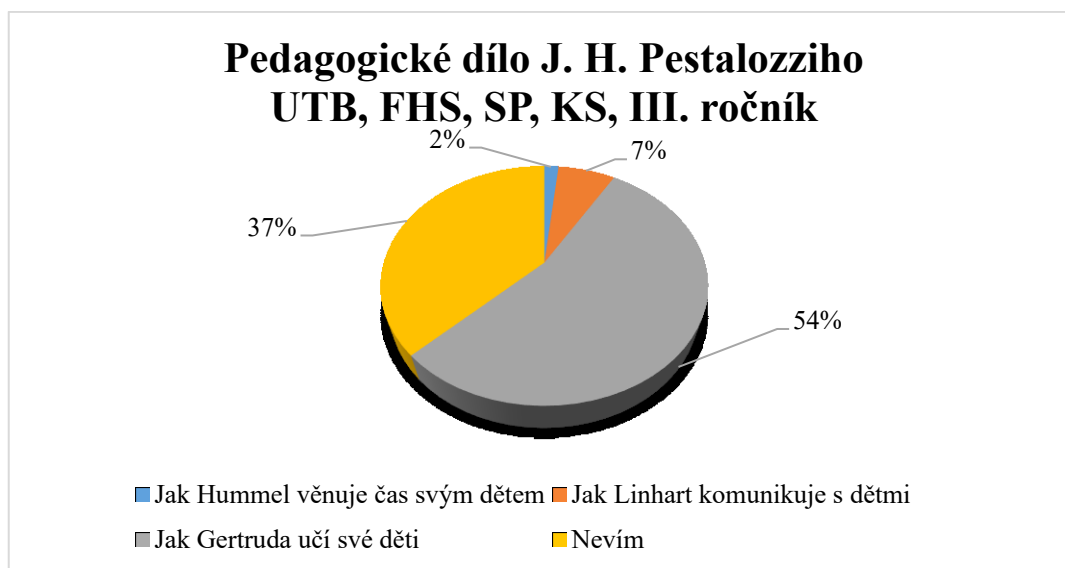
Hodnocení dat

Tabulka č. 25 jasně označuje, že respondenti II. ročníku studující na UTB mají nižší míru obeznámenosti o pedagogickém díle, jehož autorem je J. H. Pestalozzi, než studenti II. ročníku studující na UPOL. Na tuto otázku odpovědělo správně všech 8 (100 %) respondentů.

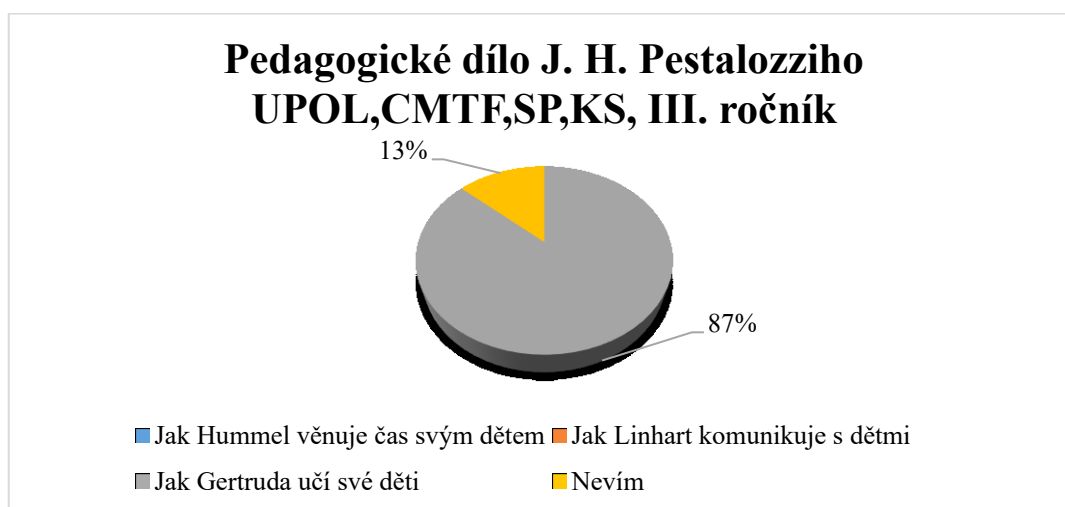
Tabulka 4-26 – Odpovědi respondentů III. ročníků na otázku související s hlavním pedagogickým dílem J. H. Pestalozziho

Pedagogické dílo J. H. Pestalozziho	UTB, FHS, SP, KS, III. ročník	UPOL, CMTF, SP, KS, III. ročník	Σ
Jak Hummel věnuje čas svým dětem	1	0	1
Jak Linhart komunikuje s dětmi	4	0	4
Jak Gertruda učí své děti	32	13	45
Nevím	22	2	23
Σ	59	15	74

Graf 37 – Příloha k tabulce č. 26

Graf 38 – Příloha k tabulce č. 26

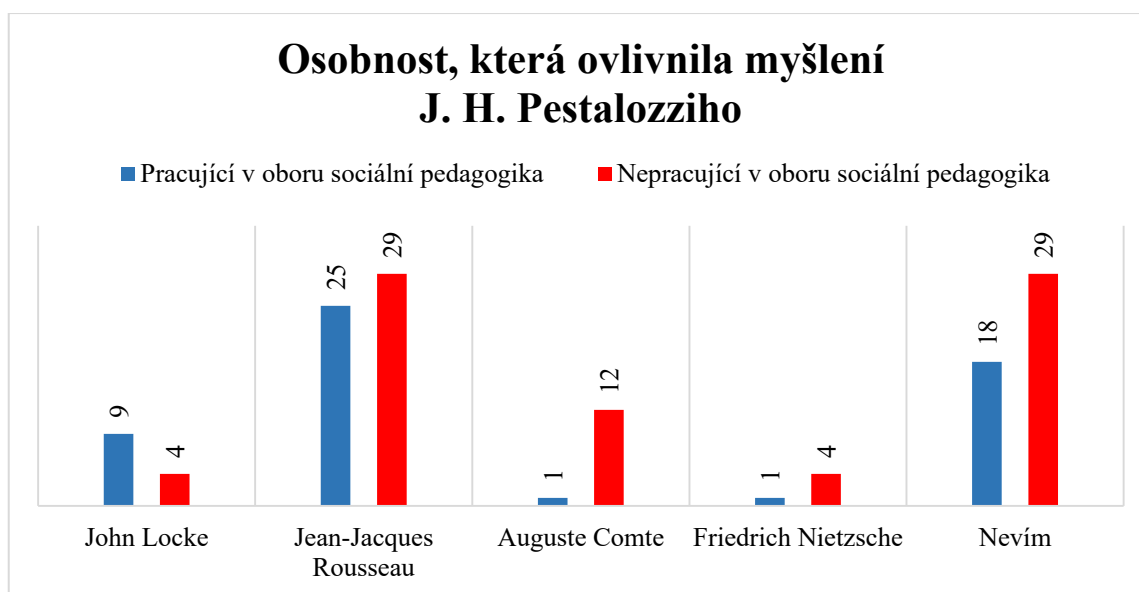
Hodnocení dat

Tabulka č. 26 značí, že respondenti III. ročníku studující na UTB mají nižší míru obeznámenosti o pedagogickém díle, jehož autorem je J. H. Pestalozzi, než studenti III. ročníku studující na UPOL. Na tuto otázku odpovědělo správně 13 (87 %) respondentů.

Tabulka 4-27 – Odpovědi respondentů na osobnost, která ovlivnila myšlení J. H. Pestalozziho

Osoba, která ovlivnila v myšlení J. H. Pestalozziho	Pracující v oboru sociální pedagogika	Nepracující v oboru sociální pedagogika	Σ
John Locke	9	4	13
Jean-Jacques Rousseau	25	29	54
Auguste Comte	1	12	13
Friedrich Nietzsche	1	4	5
Nevím	18	29	47
Σ	54	78	132

Graf 39 – Příloha k tabulce č. 27

Hodnocení dat

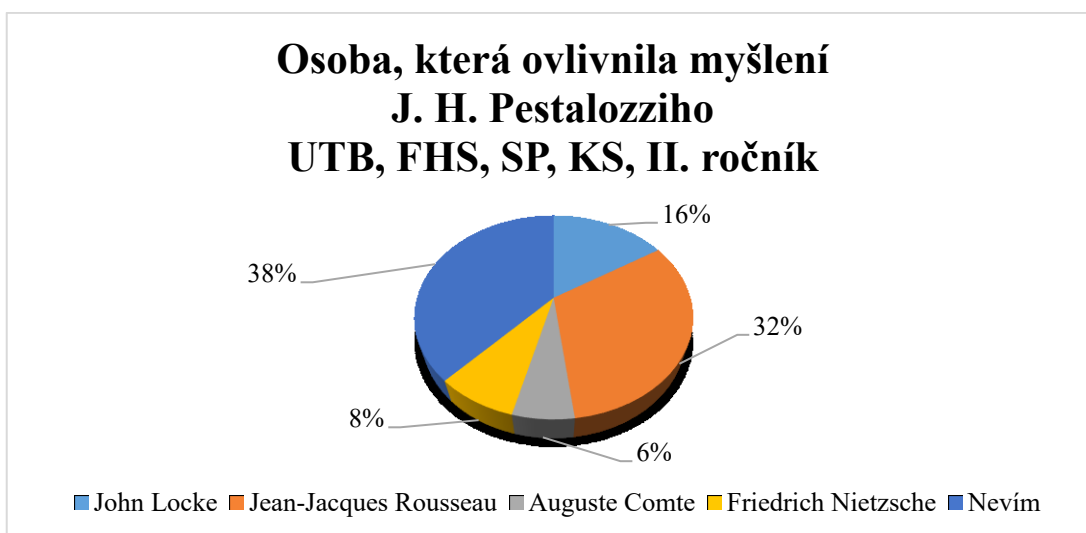
Tabulka č. 27 znázorňuje, že respondenti, kteří nepůsobí v oboru sociální pedagogika, mají vyšší míru obeznámenosti o osobnosti, která svým myšlením ovlivnila činnost J. H. Pestalozziho, než respondenti, kteří působí v oboru sociální pedagogika. Na tuto odpověď správně odpovědělo 29 respondentů z celkového počtu 78 respondentů.

Respondenti nepůsobící v oboru sociální pedagogika mají stejný počet odpovědí. Celkem 29 respondentů označilo možnost Jean-Jacques Rousseau a 29 respondentů označilo, že neví, která z uvedených osobností ovlivnil pedagogické myšlení J. H. Pestalozziho.

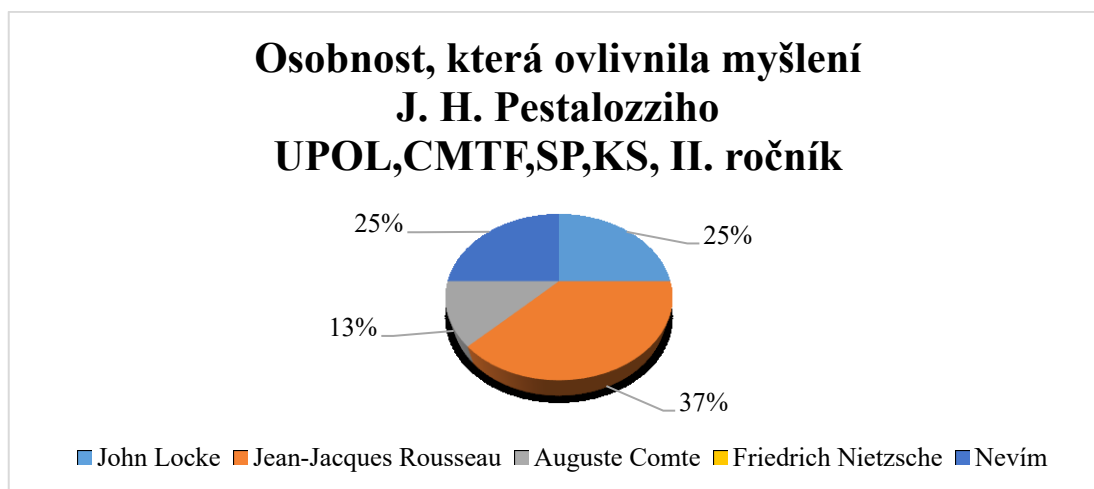
Tabulka 4-28 – Odpovědi respondentů II. ročníku na osobnost, která ovlivnila myšlení J. H. Pestalozziho

Osoba, která ovlivnila v myšlení J. H. Pestalozziho	UTB, FHS, SP, KS, II. ročník	UPOL,CMTF,SP, KS, II. ročník	Σ
John Locke	8	2	10
Jean-Jacques Rousseau	16	3	19
Auguste Comte	3	1	4
Friedrich Nietzsche	4	0	4
Nevím	19	2	21
Σ	50	8	58

Graf 40 – Příloha k tabulce č. 28

Graf 41 – Příloha k tabulce č. 28

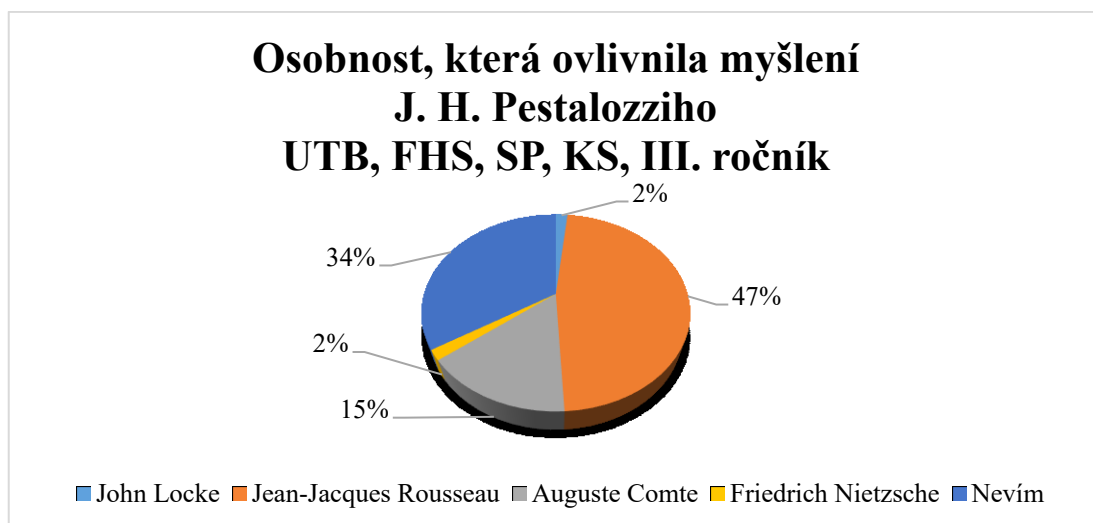
Hodnocení dat

Tabulka č. 28 označuje, že respondenti II. ročníku studující na UTB mají nižší míru obeznámenosti o osobnosti, která svým myšlením ovlivnila činnost J. H. Pestalozziho, než studenti II. ročníku studující na UPOL. Na tuto otázku odpovědělo správně 3 (37 %) respondentů.

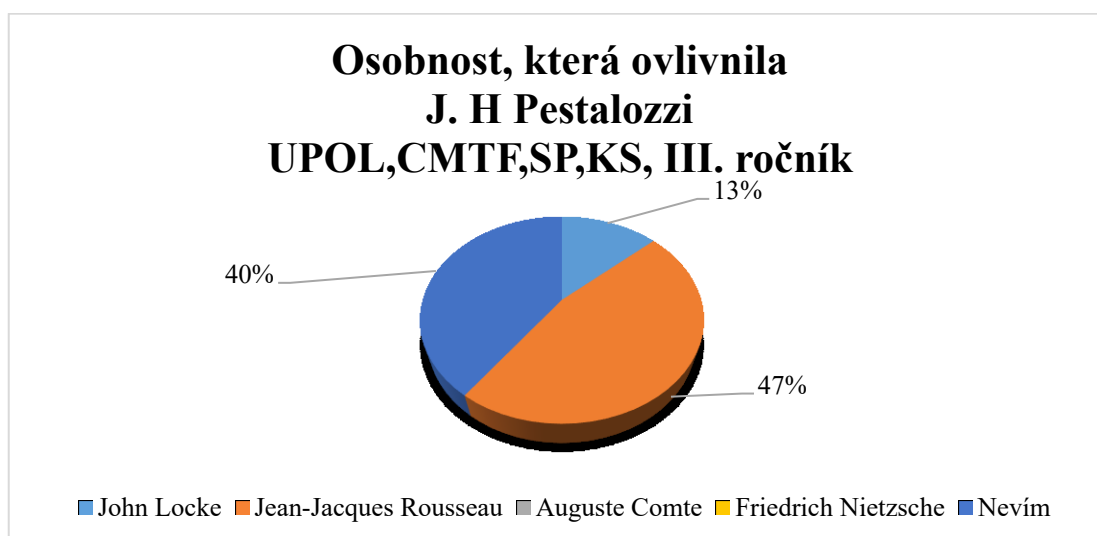
Tabulka 4-29 – Odpovědi respondentů III. ročníků ohledně osobnosti, která ovlivnila myšlení J. H. Pestalozziho

Osoba, která ovlivnila v myšlení J. H. Pestalozziho	UTB, FHS, SP, KS, III. ročník	UPOL,CMTF,SP, KS, III. ročník	Σ
John Locke	1	2	3
Jean-Jacques Rousseau	28	7	35
Auguste Comte	9	0	9
Friedrich Nietzsche	1	0	1
Nevím	20	6	26
Σ	59	15	74

Graf 42 – Příloha k tabulce č. 29

Graf 43 – Příloha k tabulce č. 29

Hodnocení dat

Tabulka č. 29 značí, že respondenti III. ročníku studující na UTB mají stejnou míru obeznámenosti o osobnosti, která svým myšlením ovlivnila činnost J. H. Pestalozziho, jako studenti III. ročníku studující na UPOL. Na tuto otázku odpovědělo správně 35 (47 %) respondentů.

Celkové hodnocení dotazníkových položek souvisejících se znalostmi souvisejícími se sociálním pedagogem Johannem Heinrichem Pestalozzim: z výše uvedených otázek je

patrné, že respondenti působící v oboru sociální pedagogika vykazují vyšší míru znalostí na všechny 3 předložené otázky než respondenti, kteří v oboru nepůsobí.

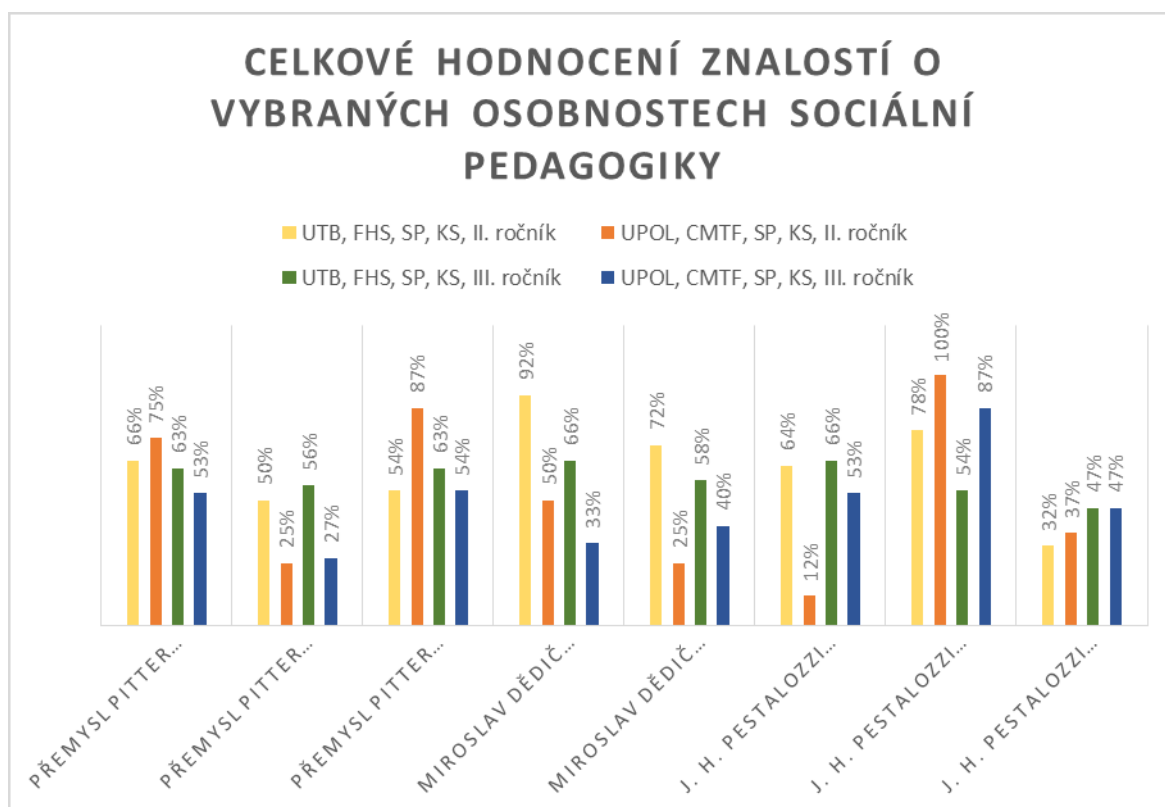
Dotazníková otázka č. 14 je u II. a III. ročníku více známá u studentů UTB. Otázka č. 16 je naopak více známá u II. a III. ročníku studentů UPOL. U otázky č. 17 jsou více obeznámeni II. ročníky UPOL, III. ročník UPOL a UTB je na tom se znalostmi stejně.

Jako poslední budeme vyhodnocovat dílčí výzkumné otázky související s daty, která jsme získali rozborem otázek č. 18 a č. 19 dotazníkového šetření. Tyto otázky byly otevřené a respondenti odpovídali na dotazy týkající se znalostí sociálně-výchovné činnosti uvedených sociálních pedagogů, a zda jejich odkazy sdílí v běžném životě.

Tabulka 4-30 – Celkové hodnocení responsí, které souvisely se jmény vybraných sociálních pedagogů

Dotazníkové položky	UTB, FHS, SP, KS, II. ročník	UPOL, CMTF, SP, KS, II. roč- ník	UTB, FHS, SP, KS, III. ročník	UPOL, CMTF, SP, KS, III. roč- ník
Přemysl Pitter dotazníková položka č. 12	66%	75%	63%	53%
Přemysl Pitter dotazníková položka č. 13	50%	25%	56%	27%
Přemysl Pitter dotazníková položka č. 15	54%	87%	63%	54%
Miroslav Dědič dotazníková položka č. 10	92%	50%	66%	33%
Miroslav Dědič dotazníková položka č. 11	72%	25%	58%	40%
J. H. Pestalozzi dotazníková položka č. 14	64%	12%	66%	53%
J. H. Pestalozzi dotazníková položka č. 16	78%	100%	54%	87%
J. H. Pestalozzi dotazníková položka č. 17	32%	37%	47%	47%

Graf 44 – Příloha k tabulce č 30

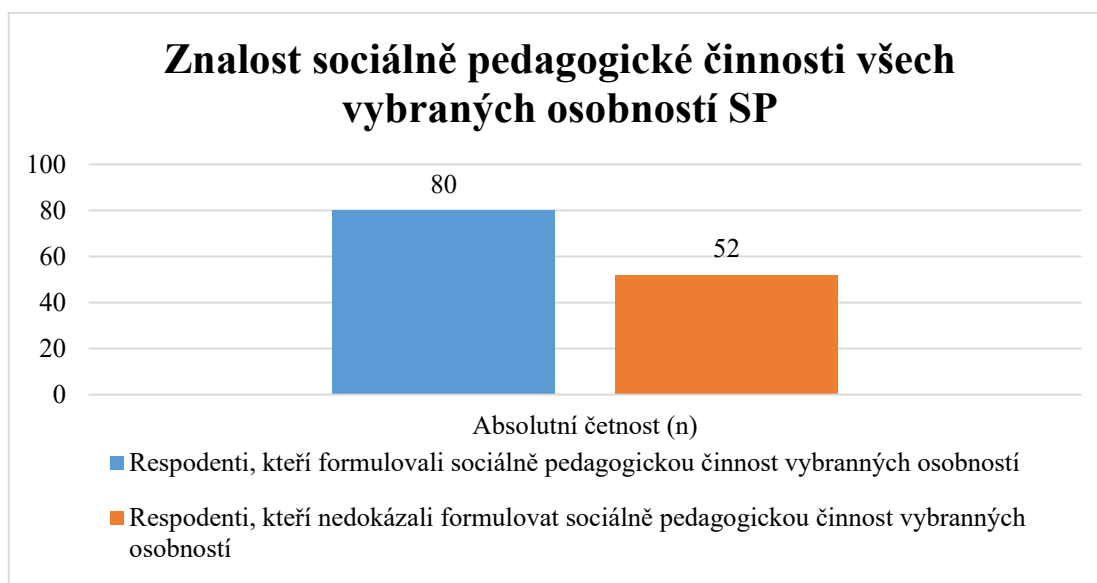
Hodnocení dat:

Z výše uvedené tabulky č. 30 vyplývá, že vybrané osobnosti sociální pedagogiky znají ve stejném poměru II. ročníky UPOL a UTB. Z celkového počtu 12 dotazníkových položek, odpověděli respondenti správně na 4 dotazníkové položky. U III. ročníků je patrné, že nejvíce správných odpovědí zodpověděli studenti studující na UTB.

Tabulka 4-31 – Odpovědi respondentů na formulování sociálně-pedagogické činnosti vybraných osobností sociální pedagogiky

Sociálně pedagogická činnost vybraných osobností	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Respondenti, kteří formulovali sociálně pedagogickou činnost vybraných osobností	80	60,61 %
Respondenti, kteří nedokázali formulovat sociálně pedagogickou činnost vybraných osobností	52	39,39 %
Σ	132	100 %

Graf 45 – Příloha k tabulce č. 31

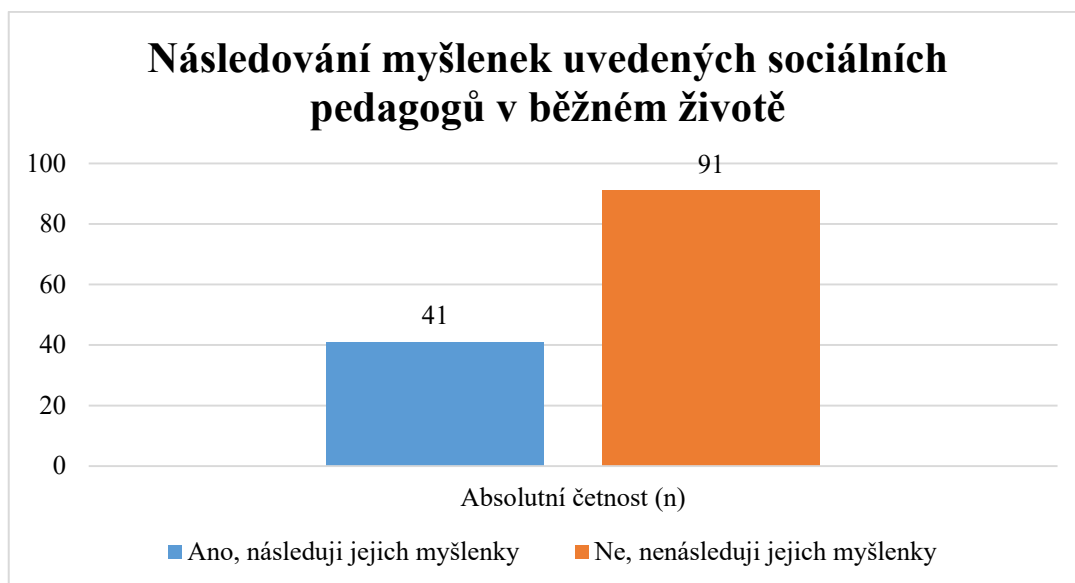
Hodnocení dat

Z tabulky č. 31 je patrné, že respondenti dokázali formulovat, v čem tkví přínos uvedených představitelů sociální pedagogiky. Na tuto otevřenou otázku odpovědělo správně 80 respondentů (60,61 %), jejich pedagogicko-výchovnou činnost nedokázalo definovat 52 (39,39 %) respondentů.

Tabulka 4-32 – Odpovědi respondentů na dotaz, zda následují myšlenky uvedených sociálních pedagogů v běžném životě

Následování myšlenek uvedených sociálních pedagogů	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Ano, následuji jejich myšlenky	41	31,06 %
Ne, nenásleduji jejich myšlenky	91	68,94 %
Σ	132	100 %

Graf 46 – Příloha k tabulce č. 32

Hodnocení dat

Tabulka č. 32 znázorňuje, že respondenti nenásledují odkazy těchto sociálních pedagogů ve svém běžném životě, ale ani ve svém povolání. Odkazy nenásleduje 91 (68,94 %) respondentů. Počet respondentů, kteří odkazy těchto sociálních pedagogů následují, je 41 (31,06 %) respondentů.

4.3 Formulování hypotéz

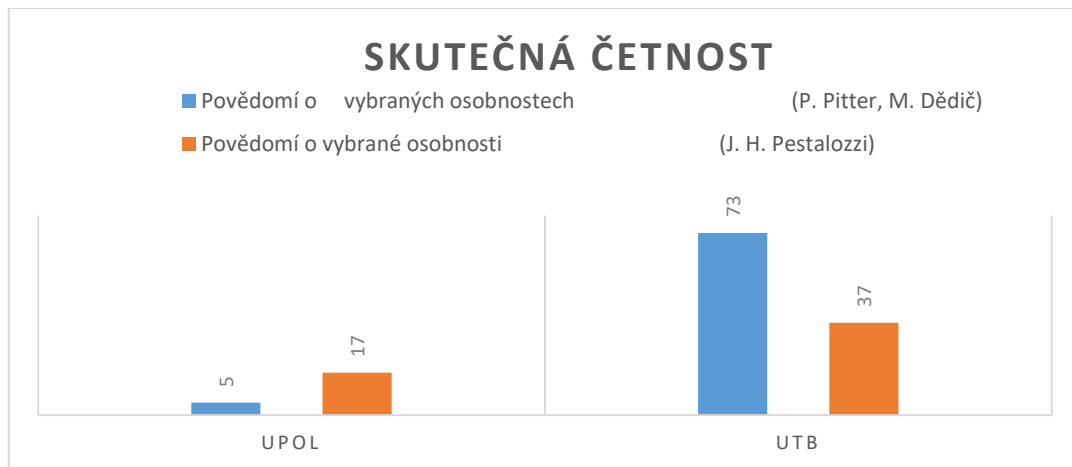
H_0 : Obeznamenost jednotlivých skupin respondentů o vybraných osobnostech sociální pedagogiky je stejná.

H_A : Obeznamenost jednotlivých skupin respondentů o vybraných osobnostech sociální pedagogiky je odlišná.

Tabulka 4-33 – Skutečná četnost

	Povědomí o P. Pitterovi a M. Dědičovi	Povědomí o J. H. Pestalozzim	n _j
UPOL	5	17	22
UTB	73	37	110
n _i	78	54	132

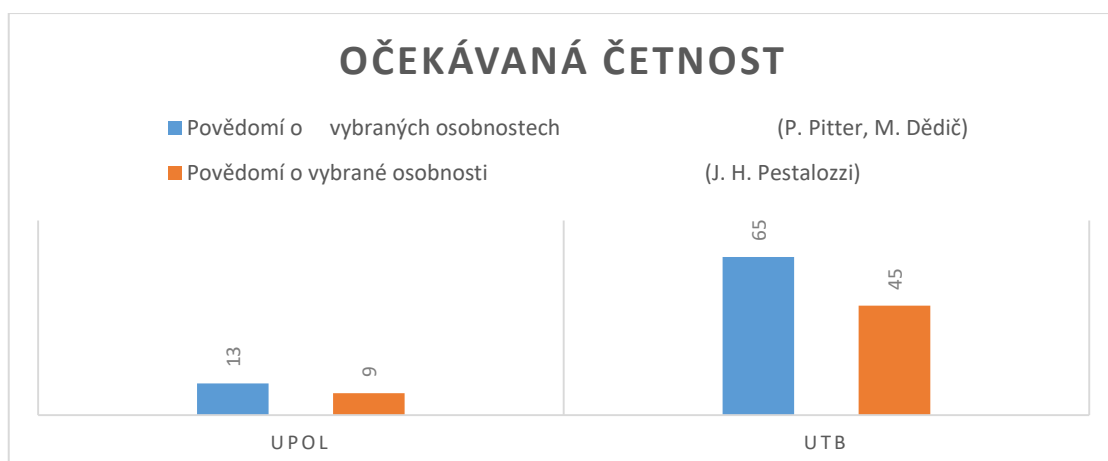
Graf 47 – Příloha k tabulce č. 33

Tabulka 4-34 – Očekávaná četnost

	Povědomí o P. Pitterovi a M. Dědičovi	Povědomí o J. H. Pestalozzim	n _j
UPOL	13	9	22
UTB	65	45	110
n_i	78	54	132

Graf 48 – Příloha k tabulce č. 34

Číselné hodnoty z tabulky č. 34 byly dosazeny do vzorce:

$$x^2 = n \cdot \frac{(a \cdot d - b \cdot c)^2}{(a + b) \cdot (a + c) \cdot (b + d) \cdot (c + d)}$$

Po dosazení hodnot do vzorce nám vychází testové kritérium $G = 14,44$

Stupeň volnosti 1, kritická hodnota: $\chi_{(1-\alpha); df} = 3.841$

Rozhodnutí: Na hladině významnosti 5% můžeme nulovou hypotézu (H_0), o nezávislosti jednotlivých znaků, zamítnout a přijmout hypotézu alternativní H_A . Je tedy patrné, že existují statisticky významné rozdíly mezi mírou obeznámenosti jednotlivých univerzit o vybraných osobnostech sociální pedagogiky.

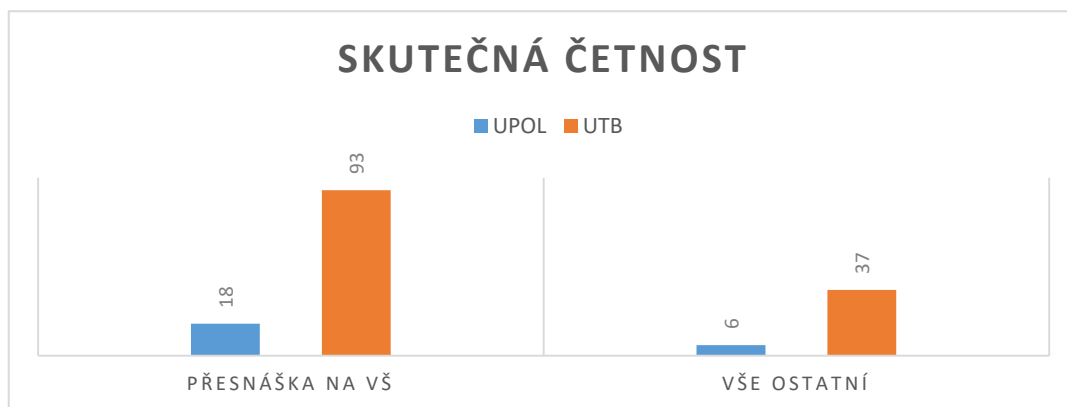
H_0 : Místo prvního setkání se jmény vybraných sociálních pedagogů je u jednotlivých skupin respondentů stejné.

H_A : Místo prvního setkání se jmény vybraných sociálních pedagogů je u jednotlivých skupin respondentů odlišné.

Tabulka 4-35 – Skutečná četnost

	Přednáška na VŠ	Vše ostatní	$n_{\cdot j}$
UPOL	18	6	24
UTB	93	37	130
$n_{i \cdot}$	111	43	154

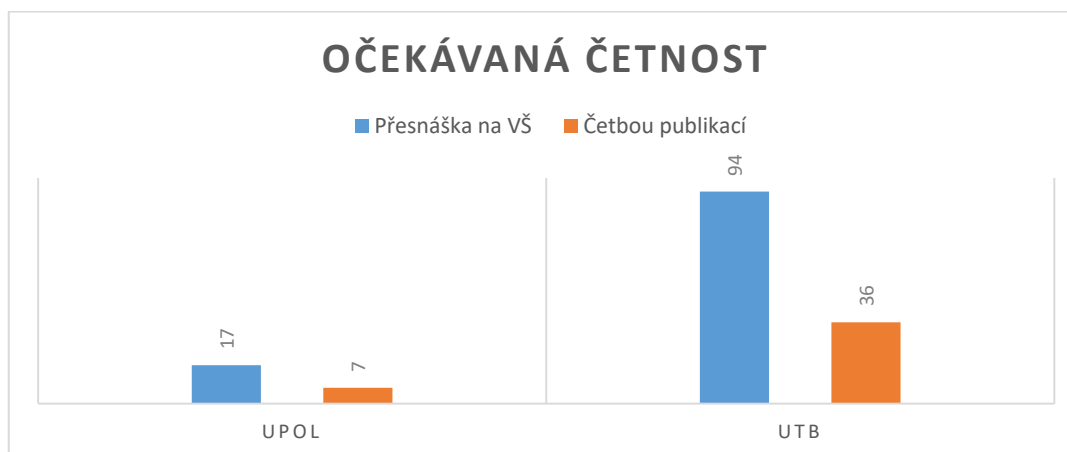
Graf 49 – Příloha k tabulce č. 35

Tabulka 4-36 – Očekávaná četnost

	Přednáška na VŠ	Četbou publikací	n _j
UPOL	17	7	24
UTB	94	36	130
n_i	111	43	154

Graf 50 – Příloha k tabulce č. 36

Číselné hodnoty z tabulky č. 36 byly dosazeny do vzorce:

$$x^2 = n \cdot \frac{(a \cdot d - b \cdot c)^2}{(a + b) \cdot (a + c) \cdot (b + d) \cdot (c + d)}$$

Po dosazení hodnot do vzorce nám vychází testové kritérium $G = 0.12$

Stupeň volnosti 1, kritická hodnota: $\chi_{(1-\alpha); df} = 3.841$

Rozhodnutí: Na hladině významnosti 5% nulovou hypotézu (H_0), o nezávislosti jednotlivých znaků, nemůžeme zamítnout. Je tedy patrné, že neexistují statisticky významné rozdíly mezi prvním setkáním se jmény sociálních pedagogů.

5 SHRNUÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ A INTERPRETACE

Hlavním cílem praktické části předkládané bakalářské práce bylo zjistit, jaké je povědomí studentů FHS UTB ve Zlíně a studentů CMTF na UP v Olomouci o vybraných osobnostech sociální pedagogiky a zda jsou mezi jednotlivými skupinami respondentů rozdíly v těchto znalostech. K vyhodnocení zvolených cílů a k potvrzení či vyvrácení stanovených výzkumných otázek byla použita forma dotazníkového šetření.

V praktické části jsou rozpracovány jednotlivé položky z dotazníku. Nejprve byly zjišťovány všeobecné údaje týkající se respondentů. Mezi všeobecné otázky patřily dotazy na studovaný ročník, tedy zda se jedná o studenty II. nebo III. ročníku, KS, Bc. program, na jaké škole studenti studují, zda UTB nebo UPOL, dále také jakou fakultu studují, zda FHS či CMTF. Zjišťováno bylo také pohlaví respondentů. Bylo zjištěno, že výzkumu se zúčastnilo více žen než mužů. Toto zjištění nebylo překvapující, je totiž patrné, že obor sociální pedagogika preferují spíše ženy. Největší zastoupení dotazníkového šetření měli studenti UTB, FHS, III. ročník, KS, Bc. program.

Dále byly vyhodnocovány položky, které se týkaly dílčích cílů výzkumu. První dílčí výzkumnou otázkou bylo zjištěno, že více studentů nepůsobí v oboru sociální pedagogika, tito studenti pracují mimo obor, někteří jsou jen studenty. Druhá výzkumná otázka prokázala, že studenti mají nejvíce v povědomí osobnost Miroslava Dědiče. Z tohoto zjištění lze usoudit, že respondentům je znám zejména český sociální pedagog. V této výzkumné otázce bylo také zjištěno, že z celkového počtu 151 respondentů ani jednoho z uvedených tří sociálních pedagogů neznalo pouze 19 respondentů. Třetí výzkumná otázka zjistila, že nejčastějším místem, kde se studenti setkali se jmény vybraných sociálních pedagogů, je vysoká škola.

Další vyhodnocené položky, které se týkají dílčích výzkumných cílů, souvisejí se jmény tří vybraných osobností sociální pedagogiky. Čtvrtá výzkumná otázka souvisela se třemi položkami v dotazníkovém šetření, které se vázaly ke jménu Přemysl Pitter. Bylo zjištěno, že studenti nepůsobící v oboru sociální pedagogika znají lépe osobnost Přemysla Pittera. Výzkumné otázky také zjistily, že ze studentů II. ročníků jsou lépe obeznámeni studenti navštěvující UPOL, ze studentů III. ročníků jsou ve znalostech Přemysla Pittera lepší studenti navštěvující UTB.

Vyhodnoceny byly také položky související s dílčím výzkumným cílem, který se zaměřoval na osobnost Miroslava Dědiče. Tato, v pořadí pátá výzkumná otázka

souvisela se dvěma položkami v dotazníkovém šetření. Z tohoto šetření lze usuzovat, že studenti II. a III. ročníku studující na UTB znají lépe osobnost Miroslava Dědiče. Tento výsledek jsem předpokládala, protože na FHS působí docent Balvín, který se s doktorem Dědičem důvěrně zná a jeho pedagogické zásady vštěpuje studentům.

Šestá výzkumná otázka, se zaměřovala na osobnost Johanna Heinricha Pestalozziho, s jehož jménem se vázaly tři položky v dotazníkovém šetření. Osobnost J. H. Pestalozziho znají z II. ročníku více studenti UPOL. U studentů III. ročníku jsou znalosti shodné.

Poslední vyhodnocené položky, které se týkaly dílčích výzkumných cílů, souvisely se znalostmi pedagogické činnosti představitelů SP, dále také zda následují i studenti jejich myšlenky. Jedná se o sedmou a osmou výzkumnou otázkou, která se vázala k dotazníkovému šetření. Vyhodnocení prokázalo, že studenti dokáží formulovat, v čem tkví přínos těchto sociálních pedagogů, a zároveň prokázalo, že studenti nenásledují jejich myšlenky v běžném životě.

5.1 Doporučení pro praxi a diskuse

Údaje, které jsme zjistili prostřednictvím výzkumného šetření, potvrdily, že povědomí o významných osobnostech sociální pedagogiky se pomalu zvyšuje, zejména u studentů III. ročníku, u kterých předpokládám, že znalosti získávají zejména přípravou na státní závěrečnou zkoušku. Stále však existuje mnoho studentů, kteří činnost a jména těchto sociálních pedagogů neznají.

Díky studiu literatury těchto sociálních pedagogů můžeme konstatovat, že jejich nahlížení na výchovu a pedagogiku dětí a mládeže může značně potlačit patologické jevy objevující se ve společnosti. Tyto úvahy by mohly být inspirací nejen pro studenty, ale také pro ty, kteří v oboru sociální pedagogika nikterak nepůsobí. Proto jsem přesvědčena, že právě tato jména by měla být šířena do povědomí ostatních a měla by být příkladem pro každého z nás, nejen jak pracovat s dětmi, ale hlavně to, že bychom neměli utlačovat lidi jiné národnosti nebo barvy pleti. Zároveň nám také jejich činnost připomíná, že pomáhat druhým a myslet na druhé by mělo být pro každého z nás samozřejmostí.

Domnívám se, že s těmito osobnostmi by měli být seznámeni i studenti středních škol, kteří studují obory související s pomocí druhým lidem, jako jsou například pedagogické školy. Určitě by byly pro studenty příkladem toho, jak vnímat studovaný obor.

ZÁVĚR

Jak samotný název předkládané bakalářské práce Významné osobnosti sociální pedagogiky a jejich přínos pro výchovu a vzdělávání napovídá, jde o dvě významné osobnosti sociální pedagogiky v Česku a o jednu sociálněpedagogickou osobnost ve Švýcarsku. Právě tito „velikáni“ v oboru sociální pedagogiky dokázali svou celoživotní činnost věnovat pedagogické a výchovné činnosti, kterou zaměřili zejména na děti nacházející se v nevýhodných situacích. Těmto dětem věnovali nejen útočiště, ale zejména lásku a porozumění bez ohledu na to, jaký by to pro ně mohlo mít dopad. Brali je takové, jaké jsou, a nerozlišovali národnost ani barvu pleti. Vzdělávat tyto děti pro ně znamenalo velmi mnoho, zejména snahu začlenit je do společnosti a vychovat z nich plnohodnotné lidi. Jejich práce se pro ně stala posláním.

Ke každé ze zmíněných osobností můžeme uvést, že pracovaly stejným způsobem, a to takovým, že pro děti zakládaly místo, které pro ně bylo domovem a pocitem bezpečí a také místem, kde se vzdělávaly.

V teoretická část se snažíme na základě pedagogické literatury co nejlépe vystihnout samotný vývoj oboru sociální pedagogika a také vysvětlit pojmy s tímto oborem související. Pasáže ke zmíněným osobnostem jsou psány na základě jejich vlastních publikací. Snahou bylo co nejlépe zachytit jejich myšlenky a odkazy, kterými se snažili aplikovat svou výchovnou a pedagogickou činnost.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

[1] Literatura

BAKOŠOVÁ, Zlatica, 2005. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. Bratislava: Stimul. ISBN 9788096994403.

BALVÍN, Jaroslav a Július TANCOŠ, 2001. *Romové a sociální pedagogika: 18. setkání Hnutí R v Přerově a Levoči, 7. - 9. června 2001*. Ústí nad Labem: Hnutí R. ISBN 80-902461-4-1.

BALVÍN, Jaroslav, 2008. *Filozofie výchovy a metody výuky romského žáka*. Praha: Radix. ISBN 978-80-86031-83-5.

BALVÍN, Jaroslav, 2012. *Pedagogika, andragogika a multikulturalita*. Praha: Hnutí R v nakl. Radix. ISBN 978-80-86798-07-3.

BALVÍN, Jaroslav, 2015. *Sociální pedagogika a její dvě české osobnosti: Miroslav Dědič a Přemysl Pitter*. Praha: Radix, spol. s r.o. ISBN 978-80-87573-13-6.

CIPRO, Miroslav, 1984. *Průvodce dějinami výchovy*. Praha: Panorama.

CIPRO, Miroslav, 2001. *Slovník pedagogů*. Praha: Miroslav Cipro. ISBN 80-238-6334-7.

DĚDIČ, Miroslav, 1975. *Šumavská bukolika: určeno pro učitele cikánských dětí*. Ústí nad Labem: Krajský pedagogický ústav.

DĚDIČ, Miroslav, 1982. *Výchova a vzdělávání cikánských dětí a mládeže*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

DĚDIČ, Miroslav, 1985. *Škola bez kázně*. České Budějovice: Jihočeské nakladatelství.

DĚDIČ, Miroslav, 2002. *Než roztály ledy: Bevor das Eis auftaute*. Praha: Kulturní sdružení občanů německé národnosti ČR. ISBN 80-239-2720-5.

DĚDIČ, Miroslav, 2003. *Kantor z Mářina dvora: česko-slovenský román*. Praha: Slovenský literárny klub v ČR. ISBN 80-902893-5-5.

DVOŘÁČEK, Jiří, 2014. *Základy pedagogiky*. Praha: Oeconomica. ISBN 978-80-245-2014-8.

GALLA, Karel, 1967. *Úvod do sociologie výchovy: její vznik, vývoj a problematika*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

GALLA, Karel, 1971. *Úvod do sociologie výchovy: její vznik vývoj a problematika*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

HENDRICH, Josef, 1948. *Jan Amos Komenský (Comenius)*. Prague: Orbis.

HLADÍK, Jakub, 2006. *Multikulturní výchova: (socializace a integrace menšin)*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. ISBN 80-7318-424-9.

HRONCOVÁ, Jolana, Ingrid EMMEROVÁ a Blahoslav KRAUS, 2008. *K dějinám sociální pedagogiky v Evropě*. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. ISBN 978-80-7414-072-3.

CHRÁSKA, Miroslav. 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5326-3.

JANÁK, Dušan, 2009. *Hodnoty a hodnocení v sociologii Inocence Arnošta Bláhy: studie z dějin klasické české sociologie*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav. ISBN 978-80-210-5038-9.

JŮVA, Vladimír, 1994. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido. ISBN 80-901737-0-5.

JŮVA, Vladimír, 2003. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-062-X.

JŮZL, Miloslav, 2017. *K tradicím české sociální pedagogiky*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. ISBN 978-80-7452-133-1.

KOHN, Pavel, 1995. *Můj život nepatří mně: čtení o Přemyslu Pittrovi*. Praha: Kalich. ISBN 80-7017-852-3.

KOLÁŘ, Zdeněk, 2012. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3710-2.

KRAUS, Blahoslav a Jolana HRONCOVÁ, 2007. *Sociální patológia*. Hradec Králové: [s.n.]. ISBN 978-80-7041-896-3.

KRAUS, Blahoslav, 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-383-3.

LAJSKOVÁ, Lenka a Eduard ŠIMEK, 2018. *Přemysl Pitter: evropský humanista a záchránce dětí*. Praha: Nadační fond Přemysla Pittra a Olgy Fierzové. ISBN 978-80-86935-38-6.

LIVEČKA, Emil a Jarolím SKALKA, 1979. *Slovník pedagogiky dospělých*. Praha: ÚŠI.

LUSÍK, Miroslav, 1999. *Výroky slavných: od starověku po současnost*. Praha: Granit. ISBN 80-85805-87-1.

MAKARENKO, Anton Semjonovič, 1953. *Pedagogická poema*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

MATOUŠ, Miroslav, 2001. *Zvláštní člověk Přemysl Pitter: [svědectví o člověku, který věnoval svůj život duchovní obrodě národa]*. Praha: Bonaventura. ISBN 80-85197-26-X.

ONDREJKOVIČ, Peter, 1994. *Štúdie zo sociológie výchovy: teoretické základy sociológie výchovy a mládeže*. Bratislava: Iuventa. ISBN 80-85172-44-5.

Ottova encyklopedie A-Ž, 2018. Praha: Ottovo nakladatelství. ISBN 978-80-7451-676-4.

PESTALOZZI, Johann Heinrich a Jiří KYRÁŠEK, 1968. *Ze života a díla*. Praha: SPN.

PESTALOZZI, Johann Heinrich, 1903. *Jádro ze spisu Jana Jindřicha Pestalozziho Jak Gertruda učí své děti: 1801*. Praha: E. Beaufort.

PESTALOZZI, Johann Heinrich, 1956. *Výbor z pedagogických spisů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

PITTER, Přemysl a kol, 1996. *Nad vřavou nenávisti: vzpomínky a svědectví Přemysla Pittra a Olgy Fierzové*. Praha: Kalich. ISBN 80-7017-972-4.

PROCHÁZKA, Miroslav, 2012. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3470-5.

PRŮCHA, Jan, 2000. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-399-4.

PRŮCHA, Jan, 2009. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-546-2.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ, 1998. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-252-1.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ, 2003. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-772-8.

PTÁČEK, Michal, 1992. *Citáty slavných*. Praha: Zeus-B. ISBN 80-900606-7-6.

ROUSSEAU, Jean-Jacques, 1967. *Rousseau a jeho pedagogický odkaz: výbor z pedagogického díla*. Praha: SPN. Z dějin pedagogiky.

SOMR, Miroslav, 1987. *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

ŠTĚPAŘOVÁ, Ema a Lenka GULOVÁ, 2004. *Multikulturní výchova v teorii a praxi*. Brno: Katedra sociální pedagogiky Pedagogické fakulty MU. ISBN 80-86633-14-4.

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ, 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0.

VÁCLAVÍK, Vladimír, 1997. *Cesta ke svobodné škole: kapitoly ze srovnávací pedagogiky*. Hradec Králové: Líp. ISBN 80-902289-0-9

[2] Internetové zdroje

SCS, 2019a. Pojem individualizmus. *Slovník-cizich-slov.abz.cz* [online]. ©2019 [cit. 2019-04-08]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/individualizmus-individualismus>

SCS, 2019b. Formalismus. *Slovník-cizich-slov.abz.cz* [online]. ©2019 [cit. 2019-04-08]. Dostupné z: https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&typ_hledani=prefix&cizi_slovo=formalismus

SCS, 2019c. Verbalismus. *Slovník-cizich-slov.abz.cz* [online]. ©2019 [cit. 2019-04-08]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/verbalizmus-verbalismus>

SCS, 2019d. Polyhistor. *Slovník-cizich-slov.abz.cz* [online]. ©2019 [cit. 2019-04-08]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/polyhistor>

SCS, 2019e. Prakticizmus. *Slovník-cizich-slov.abz.cz* [online]. ©2019 [cit. 2019-04-08]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/practicizmus-practicismus>

SCS, 2019f. Akcentovat. *Slovník-cizich-slov.abz.cz* [online]. ©2019 [cit. 2019-04-08]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/akcentovat>

SLOVNÍK.SK, 2019. Poroba. *Slovník.azet.sk* [online]. ©2019 [cit. 2019-04-08]. Dostupné z: <https://slovník.azet.sk/pravopis/slovník-sj/?q=poroba>

[3] Filmová zpracování tématu

KASTLOVÁ, Martina a Jaroslav BALVÍN, 2017. *Sociální pedagog Miroslav Dědič*. Praha: Hnutí R.

KLEIN, Dušan, 1986. *Kdo se bojí, utíká*. Praha: Filmové studio Barrandov.

KUDRNA, Tomáš, 2015. *Zatajené dopisy*. Praha: Česká Televize.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

aj.	a jiné
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
Bc.	bakalářský program
CMTF	Cyrilometodějská teologická fakulta
č.	číslo
FHS	Fakulta humanitních studií
H_A	alternativní hypotéza
H_0	nulová hypotéza
KS	kombinované studium
např.	například
n. l.	našeho letopočtu
př. n. l	před naším letopočtem
SŠ	střední škola
s.	strana
SP	sociální pedagogika
tj.	to je
tzv.	takzvaný
UPOL	Univerzita Palackého v Olomouci
UTB	Univerzita Tomáše Bati
VŠ	vysoká škola
ZŠ	základní škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Přemysl Pitter	29
Obrázek 2 – Miroslav Dědič	33
Obrázek 3 – Johann Heinrich Pestalozzi	38

SEZNAM TABULEK

Tabulka 4-1 – Studovaná fakulta, ročník, program a forma studia	48
Tabulka 4-2 – Pohlaví respondentů	49
Tabulka 4-3 – Pracovní působení respondentů v oboru sociální pedagogika.....	50
Tabulka 4-4 – Jméno sociálního pedagoga, které znají respondenti nejvíce.....	51
Tabulka 4-5 – První setkání respondentů se jmény vybraných sociálních pedagogů	52
Tabulka 4-6 – Odpovědi respondentů na pedagogicko-výchovnou činnost Přemysla Pittera.....	53
Tabulka 4-7 – Odpovědi respondentů II. ročníku na otázku, s jakými dětmi pracoval Přemysl Pitter	54
Tabulka 4-8 – Odpovědi respondentů III. ročníku na otázku, s jakými dětmi pracoval Přemysl Pitter	55
Tabulka 4-9 – Odpovědi respondentů na charakteristiku osobnosti Přemysla Pittera	57
Tabulka 4-10 – Odpovědi respondentů II. ročníku na charakteristiku osobnosti Přemysla Pittera.....	58
Tabulka 4-11 – Odpovědi respondentů III. ročníku ohledně charakteristiky osobnosti Přemysla Pittera.....	59
Tabulka 4-12 – Odpovědi respondentů na otázku související s Přemyslem Pitterem	60
Tabulka 4-13 – Odpovědi respondentů II. ročníku na otázku související s Přemyslem Pitterem	61
Tabulka 4-14 – Odpovědi respondentů III. ročníku na otázku související s Přemyslem Pitterem.....	63
Tabulka 4-15 – Odpovědi respondentů na otázku, s jakými dětmi pracoval Miroslav Dědič	65
Tabulka 4-16 – Odpovědi respondentů II. ročníku na otázku, s jakými dětmi pracoval Miroslav Dědič	66
Tabulka 4-17 – Odpovědi respondentů III. ročníku na otázku, s jakými dětmi pracoval Miroslav Dědič	67
Tabulka 4-18 – Odpovědi respondentů na charakteristiku osobnosti Miroslava Dědiče.....	68
Tabulka 4-19 – Odpovědi respondentů II. ročníku na charakteristiku osobnosti Miroslava Dědiče	69

Tabulka 4-20 – Odpovědi respondentů III. ročníku na charakteristiku osobnosti Miroslava Dědiče	71
Tabulka 4-21 – Odpovědi respondentů na otázku související s národností J. H. Pestalozziho.....	72
Tabulka 4-22 – Odpovědi respondentů II. ročníků na otázku související s národností J. H. Pestalozziho	73
Tabulka 4-23 – Odpovědi respondentů III. ročníku na otázku související s národností J. H. Pestalozziho	75
Tabulka 4-24 – Odpovědi respondentů na otázku související s hlavním pedagogickým dílem J. H. Pestalozziho.....	76
Tabulka 4-25 – Odpovědi respondentů II. ročníku na otázku související s hlavním pedagogickým dílem J. H. Pestalozziho.....	77
Tabulka 4-26 – Odpovědi respondentů III. ročníků na otázku související s hlavním pedagogickým dílem J. H. Pestalozziho.....	78
Tabulka 4-27 – Odpovědi respondentů na osobnost, která ovlivnila myšlení J. H. Pestalozziho.....	80
Tabulka 4-28 – Odpovědi respondentů II. ročníku na osobnost, která ovlivnila myšlení J. H. Pestalozziho.....	81
Tabulka 4-29 – Odpovědi respondentů III. ročníků ohledně osobnosti, která ovlivnila myšlení J. H. Pestalozziho.....	82
Tabulka 4-30 – Celkové hodnocení responsí, které souvisely se jmény vybraných sociálních pedagogů	84
Tabulka 4-31 – Odpovědi respondentů na formulování sociálně-pedagogické činnosti vybraných osobností sociální pedagogiky.....	85
Tabulka 4-32 – Odpovědi respondentů na dotaz, zda následují myšlenky uvedených sociálních pedagogů v běžném životě	86
Tabulka 4-33 – Skutečná četnost	87
Tabulka 4-34 – Očekávaná četnost	88
Tabulka 4-35 – Skutečná četnost	89
Tabulka 4-36 – Očekávaná četnost	90

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Příloha k tabulce č. 1	48
Graf 2 Příloha k tabulce č. 2	49
Graf 3 Příloha k tabulce č. 3	50
Graf 4 – Příloha k tabulce č. 4	51
Graf 5 Příloha k tabulce č. 5	52
Graf 6 Příloha k tabulce č. 6	53
Graf 7 – Příloha k tabulce č. 7	54
Graf 8 – Příloha k tabulce č. 7	55
Graf 9 – Příloha k tabulce č. 8	56
Graf 10 – Příloha k tabulce č. 8	56
Graf 11 – Příloha k tabulce č. 9	57
Graf 12 – Příloha k tabulce č. 10	58
Graf 13 – Příloha k tabulce č. 10	58
Graf 14 – Příloha k tabulce č. 11	59
Graf 15 – Příloha k tabulce č. 11	60
Graf 16 – Příloha k tabulce č. 12	61
Graf 17 – Příloha k tabulce č. 13	62
Graf 18 – Příloha k tabulce č. 13	62
Graf 19 – Příloha k tabulce č. 14	63
Graf 20 – Příloha k tabulce č. 15	64
Graf 21 – Příloha k tabulce č. 15	65
Graf 22 – Příloha k tabulce č. 16	66
Graf 23 – Příloha k tabulce č. 17	67
Graf 24 – Příloha k tabulce č. 17	68
Graf 25 – Příloha k tabulce č. 18	69
Graf 26 – Příloha k tabulce č. 19	70
Graf 27 – Příloha k tabulce č. 19	70
Graf 28 – Příloha k tabulce č. 20	71
Graf 29 – Příloha k tabulce č. 20	71
Graf 30 – Příloha k tabulce č. 21	73
Graf 31 – Příloha k tabulce č. 22	74
Graf 32 – Příloha k tabulce č. 22	74

Graf 33 – Příloha k tabulce č. 23	75
Graf 34 – Příloha k tabulce č. 23	76
Graf 35 – Příloha k tabulce č. 24	77
Graf 36 – Příloha k tabulce č. 25	78
Graf 37 – Příloha k tabulce č. 26	79
Graf 38 – Příloha k tabulce č. 26	79
Graf 39 – Příloha k tabulce č. 27	80
Graf 40 – Příloha k tabulce č. 28	81
Graf 41 – Příloha k tabulce č. 28	82
Graf 42 – Příloha k tabulce č. 29	83
Graf 43 – Příloha k tabulce č. 29	83
Graf 44 – Příloha k tabulce č. 30	85
Graf 45 – Příloha k tabulce č. 31	86
Graf 46 – Příloha k tabulce č. 32	87
Graf 47 – Příloha k tabulce č. 33	88
Graf 48 – Příloha k tabulce č. 34	88
Graf 49 – Příloha k tabulce č. 35	90
Graf 50 – Příloha k tabulce č. 36	90

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Slovník pojmů

Příloha P II: Jmenný seznam

Příloha P III: Rešerše použité literatury

Příloha P IV: Dotazník

PŘÍLOHA P I: SLOVNÍK POJMŮ

Akcent

Dekret

Determinace

Diferencovanost

Ekumenismus

Emancipace

Esšálek

Etopedie

Filantrop

Formalismus

Hnutí R

Humanista

Hypotéza

Ideje

Individualismus

Institucionální

Internátní škola

Kalokagathía

Koedukace

Kultivace

Majoritní

Milíčův dům

MILIDU

Minoritní

Multikultura

Narodničenstvo

Naturalismus

Osvětové

Pacifista

Paidagógos

Pedagog

Polyhistor

Poroba

Practicismus

Racionalismus

Reforma

Scholasticismus

Sociální pedagogika

Svatokupectví

Transdisciplinární

Valka

Verbalismus

Výchova

PŘÍLOHA P II: JMENNÝ SEZNAM

Aristoteles, (384–322 př. n. l.), starověký filozof. Své vzdělání získal na akademii, kterou založil Platón. Byl vychovatelem Alexandra Velikého. Zakladatel vlastní školy, nacházející se v Athénách, kterou pojmenoval „Lykeion“.

Bakošová, Zlatica, doc. PhDr., CSc., významná sociální pedagožka, která působí na Slovensku. Věnuje se zejména sociálněpedagogické činnosti a pedagogické komunikaci. Mezi nejčastější témata, kterými se zabývá, patří sociálně-patologické jevy, které se v naší společnosti objevují.

Baláž, Ondrej (1922), slovenský sociální pedagog, své publikace věnuje ucelení oboru sociální pedagogika.

Balvín, Jaroslav (1947), doc. PhDr. Mgr., CSc., svou pedagogickou činnost věnuje zejména multikulturní výchově a aplikaci této výchovy na romologickou kulturu. Dále se také věnuje filozofii a andragogice. Je zakladatelem a předsedou občanského sdružení, které se jmenuje Hnutí R.

Bělinskij, Vissarion Grigorjevič (1811–1848), Ruský literární kritik, autor pedagogických úvah. Kritizoval negativně některé typy rodinné výchovy a samotnou výchovu vnímal jako nezbytnou.

Bláha, Arnošt Innocenc (1879–1960), český pedagog a filozof, který je zakladatelem české sociologické pedagogiky. Výchovu vnímal jako organizovanou činnost, která má sloužit k rozvinutí celé osobnosti.

Cipro, Miroslav (1918–2003), profesor pedagogiky, který je autorem mnoha publikací zaměřujících se na pedagogiku.

Čečetka, Juraj (1907–1983), slovenský pedagog, který se zaměřoval zejména na problematiku související s pedagogicko-psychologickou činností.

Dědič, Miroslav (1925), PhDr., první český učitel, který po konci druhé světové války svou pedagogickou činnost věnoval výchově a vzdělání romských dětí. Právě pro tyto děti založil první internátní školu, která se nacházela v Květušíně.

Dvořáček, Jiří (1946), český autor, zaměřující se na učebnice s tematikou dějin.

Fierzová, Olga (1900–1990), dlouholetá přítelkyně Přemysla Pittera, která pocházela ze Švýcarska. Spolu s Pitterem působila v Milíčově domě, kde mu byla nápomocna v jeho záchranné akci pro děti.

Filipová, Anežka, manželka Miroslava Dědiče. Seznámili se v Květušíně, kde působila o dva měsíce dříve než Dědič, pracovala zde jako učitelka. Manželi se stali od roku 1955 a mají spolu dvě dcery.

Galla, Karel (1901–1987), český sociolog a pedagog, který se zasloužil o novou pedagogickou sociologii.

Gullová, Lenka (1965), Mgr., PhD., česká pedagožka a vedoucí katedry multikulturní výchovy.

Hendrich, Josef (1888–1950), český pedagog, který se zaměřoval na díla J. A. Komenského. Právě těmito díly začlenil svou celoživotní vědeckou činnost.

Hladík, Jakub, Mgr., PhD., český sociální pedagog, který se zabývá multikulturním vzděláváním.

Hroncová, Jolana (1949), prof., PhDr., Ph.D., slovenská sociální pedagožka, která svou pracovní činnost zaměřuje na sociální pedagogiku, zaměřuje se také na sociálně-patologické jevy a jejich odstranění.

Hus, Jan (asi 1373–1415), mistr Jan Hus. Český kazatel a náboženský reformátor. Působil v protestantském hnutí, které kritizovalo církve, jež se neoprávněně obohacovala.

Chráska, Miroslav (1942), prof., PhDr. CSc., český autor zaměřující svou působnost na metodologii.

Janák, Dušan, doc., PhDr., PhD., český autor.

Jůva, Vladimír (1925), český pedagog. Specializuje se zejména na dějiny pedagogiky, obecnou pedagogiku a estetickou či hudební výchovu.

Jůzl, Miroslav, Doc., PhDr., CSc., český sociální pedagog, zabývající se zejména historií pedagogiky.

Kamiński, Aleksander (1903–1978), polský pedagog a historik. Publikace věnoval problematice související s výchovnými metodami.

Karel IV. (1316–1378), český král nazývaný jako Otec vlasti. V období jeho vlády byla v Praze vybudována roku 1348 Pražská, dnes Karlova univerzita.

Klein, Dušan (1939), český režisér a scénárista. Působil v Barrandovských filmových ateliérech, je autorem filmu „Kdo se bojí, utíká“.

Kohn, Pavel (1929), autor židovského původu, který byl v období druhé světové války vězněn v koncentračním táboře. Jeho manželkou je malířka Rut Kohnová.

Kolář, Zdeněk (1929), český pedagog a profesor. Specializoval se na didaktiku.

Komenský, Jan Amos (1592–1670), český pedagog a náboženský filozof. Tvůrce moderního pojetí výchovy a vzdělávání. Vytvořil první úplnou sestavu pedagogických pojmů, vydal také moderní učebnice.

Kraus, Blahoslav (1943), český sociální pedagog zabývající se výchovou.

Kudrna, Tomáš (1974), český režisér a kameraman, autor dokumentárních filmů. Je autorem dokumentu „Zatajené dopisy“.

Lajsková, Lenka (1962), PhDr., česká historička, který se zaměřuje nejen na české školství, ale zejména na osobnost Přemysla Piterra.

Livečka, Emil (1919–1985), PhDr., JUDr., CSc., překladatel a sociální pedagog, který se zabýval výchovou a vzděláváním dospělých.

Lusík, Miroslav, český autor věnující se shromažďování výroků slavných osobností.

Makarenko, Anton Semjonovič (1888–1939), ukrajinský a ruský pedagog, dále také spisovatel. Vytvořil systém kolektivní výchovy, výchovu zasvětil bezprizorním dětem.

Masaryk, Tomáš Garrigue (1850–1937), český filozof, sociolog, ale hlavně politik. V roce 1918 se stal prvním československým prezidentem.

Matouš, Miroslav (1921), farář církve československé husitské a kazatel jednoty bratrské. Spolupracoval s Přemyslem Pitteřem. Od roku 1990 se věnuje zejména literární tvorbě.

Milíč z Kroměříže, Jan (asi 1320–1325 či 1374), český reformní kazatel. Věnoval se chudým a právě kvůli nim se vzdal svého majetku.

Ondrejkoovič, Peter (1940), slovenský profesor a sociolog. Zaměřuje se zejména na výchovu mládeže a sociální patologii.

Pestalozzi, Johann Heinrich (1746–1827), švýcarský pedagog a edukační reformátor. Je také považován za zakladatele sociální pedagogiky. Svůj život zasvětil výchově a vzdělání dětí.

Pitter, Přemysl (1895–1976), český křesťansky orientovaný humanista a pacifista. Zakladatel Milíčova domu na Žižkově, kde se věnoval chudým dětem. Po konci druhé světové války se věnoval záchraně židovských a také německých dětí.

Platón (427–347 př. n. l.), myslitel a filozof, Sokratův žák. Zakladatel akademie, která se nacházela v Athénách. Jeho myšlenky zasahují i do současné filozofie.

Procházka, Miroslav, PhDr., Ph.D., působí na katedře pedagogiky a psychologie v Českých Budějovicích, zaměřuje se na předškolní a sociální pedagogiku.

Průcha, Jan (1934), prof. PhDr., DrSc., dr.h.c., vysokoškolský pedagog a zakladatel České asociace pedagogického výzkumu. Zaměřuje se na moderní pedagogiku.

Radlińská, Helena (1879–1954), polská pedagožka a osvětová pracovnice. Zaměřovala se zejména na oblast mimoškolní výchovy.

Rousseau, Jen Jacques (1712–1778), francouzský myslitel, sociolog a pedagog. Důraz kladl na návrat k přírodě a lidské přirozenosti.

Somr, Miroslav (1931), PhDr., DrSc., věnuje se zejména dějinám souvisejícím s rozvojem pedagogiky jako vědního oboru.

sv. Václav (asi 907–935 n. l.), český kníže a světec, který byl zavražděn svým bratrem Boleslavem. Po své smrti byl prohlášen za svatého.

Švaříček, Roman (1978), Mgr., Ph.D., působí v Ústavu pedagogických věd, své publikace zaměřuje zejména na výzkum v pedagogických vědách.

Tessedík, Sámuel (1742–1820), slovenský evangelický kněz, školský novátor. Považován za velkou osobnost maďarské pedagogiky.

Tolstoj, Lev Nikolajevič (1828–1910), ruský spisovatel, filozof a pedagog. Ve svých publikacích popisuje svou vlastní pedagogickou činnost.

Wroczyński, Ryszard (1909–1987), polský pedagog, zabývající se otázkami sociální pedagogiky. Zajímal se o vliv sociálních a kulturních podmínek.

Václavík, Vladimír, PhDr., Ph.D., vysokoškolský pedagog působící na Univerzitě v Hradci Králové.

PŘÍLOHA P III: REŠERŠE POUŽITÉ LITERATURY

BAKOŠOVÁ, Zlatica, 2005. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. Bratislava: Stímul. ISBN 9788096994403.

Autorka navazuje na původní publikace nazvané „Sociálna pedagogika (Vybrané problémy)“, která byla vydána v roce 1994. Publikace se zaměřuje na sociální pedagogiku jako životní pomoc nejen ve škole, ale také v rodině či při výchově. Publikace se věnuje také sociálně patologickým jevům a profesním možnostem sociálních pedagogů.

BALVÍN, Jaroslav a JÚLIUS TANCOŠ, 2001. *Romové a sociální pedagogika: 18. setkání Hnutí R v Přerově a Levoči, 7. - 9. června 2001*. Ústí nad Labem: Hnutí R. ISBN 80-902461-4-1.

Jedná se o sborník z konference Hnutí R. Tato konference se konala dne 7.–9. června 2001 v Přerově a Levoči, bylo to v pořadí již 18. setkání členů Hnutí R. Téma konference bylo věnováno problematice související se sociální pedagogikou a vztahem k Romům.

BALVÍN, Jaroslav, 2008. *Filozofie výchovy a metody výuky romského žáka*. Praha: Radix. ISBN 978-80-86031-83-5.

Docent Balvín v této publikaci klade důraz na výchovu a výuku romských žáků, důraz je také kladen na metodiku vyučování. Publikace vychází z filozofie výchovy Jana Patočky. Prosazována je zde myšlenka pomoci žákům k nalezení smyslu života. Cílovou skupinou, jak již samotný název napovídá, jsou romští žáci, proto je pedagogická činnost o to důležitější.

BALVÍN, Jaroslav, 2012. *Pedagogika, andragogika a multikulturalita*. Praha: Hnutí R v nakl. Radix. ISBN 978-80-86798-07-3.

Docent Balvín se ve své monografické publikaci věnuje pedagogice, andragogice a multikulturalitě. Vědecky zde rozlišuje a odůvodňuje pojmy jako multikulturalita, interkulturalita či pluralita. Vše autor doplňuje fotografiemi, které vyobrazují kulturní život Romů.

BALVÍN, Jaroslav, 2015. *Sociální pedagogika a její dvě české osobnosti: Miroslav Dědič a Přemysl Pitter*. Praha: Radix, spol. s r.o. ISBN 978-80-87573-13-6.

Autor v této publikaci představuje významné osobnosti sociální pedagogiky, P. Pittera a M. Dědiče. Obě tyto osobnosti spojuje činnost související se vzděláváním a výchovou

dětí jiné národnosti. Publikace se zaměřuje na jejich přínos nejen v teorii, ale také v praxi. Publikace je tedy zaměřena hlavně na přínos pro sociální pedagogiku.

CIPRO, Miroslav, 1984. *Průvodce dějinami výchovy*. Praha: Panorama.

V publikaci nalezneme hlavní osobnosti související s pedagogikou. Osobnosti jsou vyobrazeny od historie až po současnost, ke každému historickému období je uvedena osobnost dané doby, její myšlenky a práce, která obohatila obor pedagogika.

CIPRO, Miroslav, 2001. *Slovník pedagogů*. Praha: Miroslav Cipro. ISBN 80-238-6334-7.

První český pedagogický slovník, kde převládají osobní hesla o osobnostech, které přispěly do oblasti vědy a výchovy. Zastoupeny jsou osobnosti z různých historických epoch či různých geografických oblastí.

DĚDIČ, Miroslav, 2003. *Kantor z Mářina dvora: česko-slovenský román*. Praha: Slovenský literárny klub v ČR. ISBN 80-902893-5-5.

Monografie, Dědič zde vyobrazuje život lidí, kteří žijí v obci Skoky. Děj se odehrává v období po druhé světové válce. Mladý učitel Emil přichází do této vesnice, kde má vést místní školu. Později Emil působí jako starosta obce. Miroslav Dědič tuto knihu napsal na základě svých životních zkušeností, využívá zde zápisky ze svých deníků.

DĚDIČ, Miroslav, 2002. *Než roztály ledy: Bevor das Eis auftaute*. Praha: Kulturní sdružení občanů německé národnosti ČR. ISBN 80-239-2720-5.

Monografie, ve které Dědič popisuje své působení v pohraniční vesnici Nové Zvolání. Jedná se o reálný příběh, který se odehrává na konci druhé světové války. Samotný děj pojednává o vzdělávání a výchově německých dětí. V ději se odehrávají náročné situace, které souvisí se vztahem pedagoga, dětí a rodičů.

DĚDIČ, Miroslav, 1985. *Škola bez kázně*. České Budějovice: Jihočeské nakladatelství.

Publikace zachycující Miroslava Dědiče a jeho pedagogické působení ve Škole Míru v Květušíně. Právě na této škole vychovává a vzdělává romské děti. V publikaci popisuje své působení na této škole, a metody, které pro vzdělávání a výchovu volil.

DĚDIČ, Miroslav, 1975. *Šumavská bukolika: určeno pro učitele cikánských dětí*. Ústí nad Labem: Krajský pedagogický ústav.

Román, jehož autorem je Miroslav Dědič, je určen pro pedagogy. Cílem je motivace učitelů k dobrovolné výuce na romských školách.

DĚDIČ, Miroslav, 1982. *Výchova a vzdělávání cikánských dětí a mládeže*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Jedná se o publikaci, která je jakousi příručkou pro učitele, kteří působí na školách s romskými dětmi. Jak samotný název napovídá, Dědič zde radí učitelům, jaké metody volit, aby výchova a vzdělávání romských dětí a mládeže měly co největší efekt.

DVOŘÁČEK, Jiří, 2014. *Základy pedagogiky*. Praha: Oeconomica. ISBN 978-80-245-2014-8.

Problematika této publikace je zaměřena na výchovu a vzdělávání v širších historických souvislostech. Jde o základní přehled související s pedagogikou od historie až po současnost. Publikace obsahuje názory na výchovu a vzdělání, včetně současných trendů, obsahuje také problematiku výchovy v širším vztahu k sociálnímu prostředí.

GALLA, Karel, 1967. *Úvod do sociologie výchovy: její vznik, vývoj a problematika*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Galla ve své publikaci vymezuje stručný vývoj obecné a speciální sociologie, sociální pedagogiky, sociologii výchovy a její směry v americké sociologii. Jádrem je výklad problematiky sociologie výchovy.

GALLA, Karel, 1971. *Úvod do sociologie výchovy: její vznik vývoj a problematika*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Publikace obsahuje přehled historie. Zkoumá vědní disciplíny, jako jsou pedagogika a sociologie. V první části se zaměřuje na vývoj sociologie a poté vytváří sociální a sociologickou pedagogiku. Publikace se zabývá americkými směry a marxistickou teorií sociologie výchovy.

HENDRICH, Josef, 1948. *Jan Amos Komenský (Comenius)*. Prague: Orbis.

Tuto publikaci přeložil dr. Heindrich z latinského jazyka, jedná se o čtvrtou knihu od J. A. Komenského. Publikace se zaměřuje na vševýchovu, jde o všestrannost vzdělávání v univerzálních školách. Ke každému období života navrhuje Komenský vlastní školu,

jedná se o období jako narození, dětství, chlapectví, jinošství, mladost, mužnost, stáří a smrt.

HLADÍK, Jakub, 2006. Multikulturní výchova: (socializace a integrace menšin). Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. ISBN 80-7318-424-9.

Doktor Hladík ve své publikaci hovoří o základních tvrzeních, souvisejících s multikulturalismem. Objasňuje zde pojem multikulturní výchova, ale také téma multikulturních společností, integraci národnostních menšin. Zabývá se zde otázkami souvisejícími s migrací a azylovou politikou.

HRONCOVÁ, Jolana, Ingrid EMMEROVÁ a Blahoslav KRAUS, 2008. K dějinám sociální pedagogiky v Evropě. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. ISBN 978-80-7414-072-3.

Jedná se o kolektivní monografii, která se zabývá dějinami sociální pedagogiky v Evropě.

CHRÁSKA, Miroslav. 2016. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5326-3.

Aktualizovaná publikace, která vymezuje podstatu kvantitativního výzkumu pedagogického výzkumu. Popisuje výhody a nevýhody tohoto výzkumu. Jsou zde také analyzovány fáze. Kniha je určena zejména pro pedagogické obory a pro samotné pedagogy.

JANÁK, Dušan, 2009. Hodnoty a hodnocení v sociologii Inocence Arnošta Bláhy: studie z dějin klasické české sociologie. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav. ISBN 978-80-210-5038-9.

Janák v této knize popisuje sociologickou práci I. A. Bláhy. Jeho práci definuje jako pokus o revizi naturalistických pozitivistických nároků na sociologii a zmiňuje také snahu Bláhy řešit problémy, které se v sociologii objevují od počátků až do současnosti.

JŮVA, Vladimír, 1994. Stručné dějiny pedagogiky. Brno: Paido. ISBN 80-901737-0-5.

Publikace uvádí přehledné informace o problematice související s vývojem, nejen národní, ale také světové, pedagogické teorii praxe. Publikace je rozdělena do šesti kapitol, přičemž první kapitola začíná výchovou od starověku a poslední končí pedagogikou 20. století.

JŮVA, Vladimír, 2003. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-062-X.

Jedná se o páté, aktualizované vydání této publikace. První vydání je z roku 1994. Tato učebnice ve svých kapitolách popisuje dějiny pedagogiky od počátků až do současné doby.

JŮZL, Miloslav, 2017. *K tradicím české sociální pedagogiky*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. ISBN 978-80-7452-133-1.

Jůzl ve své publikaci upozorňuje na vztahy mezi sociální pedagogikou a sociální prací. Popisuje dimenzi sociální pedagogiky ve vztahu k rodinnému prostředí, sociální pedagogiky a volného času. Publikace se zabývá nejen minulostí, ale také současnými směry v sociální pedagogice.

KOHN, Pavel, 1995. *Můj život nepatří mně: čtení o Přemyslu Pittrovi*. Praha: Kalich. ISBN 80-7017-852-3.

Čtení o Přemyslu Pittrovi, kde Pitter vzpomíná a popisuje své zážitky, které prožil v období, kdy byl vojákem na frontě. Jeho vzpomínky čtenáři vysvětlují, proč odmítal násilí a přiklonil se k pacifismu. Popisuje také situace, kdy mu jen čistou náhodou byl zachráněn život, a právě tyto události připisuje božským činům.

KOLÁŘ, Zdeněk, 2012. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3710-2.

Pedagogický slovník, který obsahuje nejen pojmy pedagogické, ale také pojmy související s psychologií a dalších vědních oborů. V publikaci jsou uvedeny pojmy a různá pojetí tradičních termínů.

KRAUS, Blahoslav a Jolana HRONCOVÁ, 2007. *Sociální patológia*. Hradec Králové: [s.n.]. ISBN 978-80-7041-896-3.

Autoři společnou publikací uvádějí ucelený obraz na problematiku zabývající se sociálními deviacemi. Jedná se o deviace, které jsou z hlediska současné společnosti velmi aktuálním tématem nejen u nás, v České republice, ale také na Slovensku.

KRAUS, Blahoslav, 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-383-3.

Publikace popisuje celkový pohled na současný, ale také na historický vývoj sociální pedagogiky nejen u nás, ale i v zahraničí. Nalezneme zde také vymezení sociální pedagogiky jako vědního oboru a celkový pohled na celou problematiku.

LAJSKOVÁ, Lenka a Eduard ŠIMEK, 2018. *Přemysl Pitter: evropský humanista a zachránce dětí*. Praha: Nadační fond Přemysla Pittra a Olgy Fierzové. ISBN 978-80-86935-38-6.

Informační brožura, která se věnuje Přemyslu Pitterovi. Brožura obsahuje popis Pitterovy celoživotní práce pro potřebné. Zajímavá je zejména kapitola popisující akci zámky. Doplněna je také fotografiemi zachycujícími dobu.

LIVEČKA, Emil a Jarolím SKALKA, 1979. *Slovník pedagogiky dospělých*. Praha: ÚŠI.

Autoři ve své publikaci vymezují základní funkce související se vzděláváním seniorů. Slovník obsahuje pojmy související s pedagogikou dospělých.

LUSÍK, Miroslav, 1999. *Výroky slavných: od starověku po současnost*. Praha: Granit. ISBN 80-85805-87-1.

Autor navazuje na původní publikaci Výroky moudrých, publikace obsahuje myšlenky, které vyřkly slavné osobnosti. Aktualizované vydání je obohaceno o nová jména, která v původní publikaci nejsou uvedena.

MAKARENKO, Anton Semjonovič, 1953. *Pedagogická poema*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Publikace je románem, který se zabývá převýchovou mladých zlodějí v pracovitě a poctivě lidi. Vykresluje zde své zkušenosti a zážitky. Cílem jeho převýchovy bylo vytvořit z těchto lidí platné členy lidské společnosti.

MATOUŠ, Miroslav, 2001. *Zvláštní člověk Přemysl Pitter: [svědectví o člověku, který věnoval svůj život duchovní obrodě národa]*. Praha: Bonaventura. ISBN 80-85197-26-X.

Matouš popisuje osudy Přemysla Pittra, popisuje činnost, kterou věnoval výchově dětí v předválečném Československu, ale také záchraně židovských dětí za války a německých dětí po válce. Publikace byla napsána Pitterovým přítelem, obsahuje také osudy Pittra od dětství až po jeho smrt v exilu.

ONDREJKOVIČ, Peter, 1994. *Štúdie zo sociológie výchovy: teoretické základy sociológie výchovy a mládeže*. Bratislava: Iuventa. ISBN 80-85172-44-5.

Autor se zaměřuje na výchovu mládeže, kterou definuje jako obtížnou. V této učebnici také předkládá pohled na sociologii výchovy, kterou definuje jako společensko-vědní obor. Vychází z poznatků pedagogiky, zaměřuje se na socializaci mládeže, kterou definuje jako vznik a vývoj osobnosti.

***Ottova encyklopedie A-Ž*, 2018. Praha: Ottovo nakladatelství. ISBN 978-80-7451-676-4.**

Encyklopedie obsahující abecedně uspořádaný všeobecný slovník. Encyklopedie obsahuje deset tisíc uspořádaných hesel, která souvisejí se všemi vědními obory. Jedná se o nejnovější vydání, publikované v roce 2018.

PESTALOZZI, Johann Heinrich, 1903. *Jádro ze spisu Jana Jindřicha Pestalozziho Jak Gertruda učí své děti: 1801*. Praha: E. Beaufort.

Publikace Johanna Heinricha Pestalozziho, která obsahuje spisy, díky nimž dává ucelený pohled na Pestalozziho myšlenky. V publikaci jsou také popsána vrcholná díla Pestalozziho, např. *Jak Gertruda učí své děti*.

PESTALOZZI, Johann Heinrich, 1956. *Výbor z pedagogických spisů*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Publikace propojující teorii a praxi. Obsahuje základní body vyučování a volbu správných metod. Publikace také obsahuje čtrnáct dopisů související s dílem *Jak Gertruda učí své děti*. V těchto dopisech jsou uvedeny nejen praktické, ale také výchovné náměty pro matky.

PESTALOZZI, Johann Heinrich a Jiří KYRÁŠEK, 1968. *Ze života a díla*. Praha: SPN.

Kyrášek ve své publikaci používá ukázky z díla a studií o životě J. H. Pestalozziho. Je zde popsáno úsilí, které sloužilo k přípravě dětí pro život v hospodářské skutečnosti. Uvádí se problematika související s právem dětí, které si zaslouží vzdělávat se a být vychovávány.

PITTER, Přemysl a Olga FIERZOVÁ, ŠIMSOVÁ, Milena a Jan ŠTĚPÁN, 1996 *Nad vřavou nenávisti: vzpomínky a svědectví Přemysla Pittra a Olgy Fierzové*. Praha: Kalich. ISBN 80-7017-972-4.

Memoáry Přemysla Pittra, ve kterých popisuje své vzpomínky. Tyto vzpomínky sepsal až na konci 20. století. Tato publikace byla vydána také německy. Kniha je spojením tří vzpomínkových spisů.

PROCHÁZKA, Miroslav, 2012. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3470-5.

Tato publikace přináší ucelený pohled na problematiku související se sociální pedagogikou. Zaměřuje se nejen na současnou dobu, ale také na vývoj historický. Popisuje zde jednotlivé země, kde docházelo k posouvání sociální pedagogiky, zmiňuje také autory dané země. Soustřeďuje se na témata související s vlivem prostředí na výchovu.

PRŮCHA, Jan, 2009. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-546-2.

Souborná encyklopedie, která poskytuje přehledné informace o základních složkách edukačního systému, objasňuje také současné problémy, které souvisejí se vzdělávacím systémem, ale také představuje pedagogickou vědu v teoretické i empirické linii.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ, 1998. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-252-1.

Slovník je druhým pokračováním původního slovníku z roku 1995. Slovník obsahuje přesnou terminologii z oboru pedagogické vědy. Přináší informace z oblasti školství, nejen z české, ale také ze zahraniční oblasti pedagogické vědy.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ, 2003. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-772-8.

Slovník je čtvrtým pokračováním původního slovníku z roku 1995. Slovník obsahuje přesnou terminologii z oboru pedagogické vědy. Přináší informace z oblasti školství, nejen z české, ale také ze zahraniční oblasti pedagogické vědy.

PRŮCHA, Jan, 2000. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-399-4.

Publikace obsahuje informace o současném stavu v pedagogice. Význam autor klade na výzkumné metody a informace. Publikace je určena zejména pro učitele, studenty, ale také pedagogické a sociální obory.

PTÁČEK, Michal, 1992. *Citáty slavných*. Praha: Zeus-B. ISBN 80-900606-7-6.

Knihy obsahující abecedně seřazené výroky slavných osobností, které vystihují kladné, ale také záporné lidské vlastnosti.

ROUSSEAU, Jean-Jacques, 1967 *Rousseau a jeho pedagogický odkaz: výbor z pedagogického díla*. Praha: SPN. Z dějin pedagogiky.

Jedná se o ukázky z díla francouzského pedagoga. V díle jsou uvedeny Rousseauovy studie. Dílo také přináší ukázky z pedagogického románu Emil, kde jsou shrnuty Rousseauovy názory a myšlenky.

SOMR, Miroslav, 1987. *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Učebnice obsahující vývoj školství a pedagogiky.

ŠTĚPAŘOVÁ, Ema a Lenka GULOVÁ, 2004. *Multikulturní výchova v teorii a praxi*. Brno: Katedra sociální pedagogiky Pedagogické fakulty MU. ISBN 80-86633-14-4.

Publikace se zabývá multikulturní výchovou, která slouží ke vzdělávání pedagogů. Kniha obsahuje zahraniční poznatky a zkušenosti. Multikulturní výchovu popisuje jako vzdělávání a výchovu majority, ale také jako vzdělávání a výchovu minorit.

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ, 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0.

Publikace obsahující popis, jak správně dělat výzkum, první část je věnována základním metodologickým otázkám kvalitativního výzkumu. Dále se publikace věnuje základním metodám, analýzou dat, kterým je věnován největší prostor.

VÁCLAVÍK, Vladimír, 1997. *Cesta ke svobodné škole: kapitoly ze srovnávací pedagogiky*. Hradec Králové: Líp. ISBN 80-902289-0-9.

Autor se ve své publikaci zaměřuje na své přednášky, které souvisejí se srovnávací pedagogikou. Navazuje na tradice reformní pedagogiky, snahou je také orientovat se ve výchově a vzdělávání v zahraničí.

PŘÍLOHA P IV: DOTAZNÍK

Významné osobnosti sociální pedagogiky a jejich přínos pro výchovu a vzdělávání

Významné osobnosti sociální pedagogiky a jejich přínos pro výchovu a vzdělávání

Vážené kolegyně/vážený kolego, jmenuji se Tereza Dubská a jsem studentkou Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Studuji fakultu humanitních studií, obor sociální pedagogika. Chtěla bych Vás tímto požádat o spolupráci při zpracování mé bakalářské práce, která se zabývá problematikou "Významné osobnosti sociální pedagogiky a jejich přínos pro výchovu a vzdělávání". Jedná se zejména o tři významné osobnosti sociální pedagogiky: Miroslava Dědiče, Přemysla Pittera a Johanna Heinricha Pestalozziho. Současně bych chtěla zjistit, jak jsou studenti z oboru sociální pedagogika obeznámeni s činností těchto významných osobností, zda znají jejich činy a práci související s rozvojem sociální pedagogiky.

Žádám Vás tedy o vyplnění anonymního dotazníku, a zaručuji Vám, že Vámi poskytnuté informace budou použity výhradně ke zpracování mé bakalářské práce. Velmi si cením Vašeho času a předem děkuji za vyplnění.

1. Studuji

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií obor sociální pedagogika, kombinovaná forma studia
- Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta obor sociální pedagogika, kombinovaná forma studia

2. Jsem studentem kombinovaného studia ročník:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- II. ročník, kombinované studium, fakulta humanitních studií, obor sociální pedagogika na UTB ve Zlíně
- III. ročník, kombinované studium, fakulta humanitních studií, obor sociální pedagogika na UTB ve Zlíně
- II. ročník, kombinované studium, Cyrilometodějská teologická fakulta, obor sociální pedagogika, Univerzita Palackého v Olomouci
- III. ročník, kombinované studium, Cyrilometodějská teologická fakulta, obor sociální pedagogika, Univerzita Palackého v Olomouci

3. Pohlaví

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Žena
- Muž

4. Jaké je Vaše povolání ?

Nápověda k otázce: *Jestliže jste jen dálkovým studentem, a nepracujete odpovězte "Nepracuji, jsem jen studentem"*

5. Pracujete v oblasti sociální pedagogiky ?

Nápověda k otázce: *Jestliže jste dálkovým studentem, a nepracujete odpovězte "Ne"*

- Ano
 Ne

6. Jestliže jste u otázky č. 5 zatrhl/a možnost A, tedy: Ano, pracuji v oblasti sociální pedagogiky, doplňte slovy jaké je Vaše zaměstnání.

Nápověda k otázce: *Jestliže jste dálkovým studentem, a nepracujete odpovězte "Nepracuji, jsem jen studentem"; jestliže pracujete mimo obor sociální pedagogika, doplňte "Pracuji mimo obor, pracuji jako....."; a doplňte jaké je Vaše zaměstnání.*

7. Které jméno znáte nejvíce?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Johann Heinrich Pestalozzi
 Přemysl Pitter
 Miroslav Dědič
 S žádným z uvedených jmen jsem se nesešel/a

8. Znáte i jiné z uvedených jmen v otázce č. 7, mimo to, které jste označil/a.?

Nápověda k otázce: *Pokud znáte napište, o které z uvedených jmen v otázce č. 7 jde. Jestliže znáte jen jedno, a to jste označili v otázce č. 7, napište "neznám" a pokračujte dále.*

9. Se jménem/jména uvedenými v otázce č. 7 jsem se poprvé setkal/a

Nápověda k otázce: *Můžete označit více možností*

- při výuce na SŠ
 při přednášce na VŠ
 prostřednictvím četby jejich publikací
 sledováním dokumentu, který se věnoval jejich životu
 Jiná...(doplňte)

10. Jaké děti převážně vyučoval Miroslav Dědič?

Nápověda k otázce: *Pouze jedna z možností je správná*

- Romské děti, německé děti a děti přistěhovalců
- Děti závislé na drogách
- Nemocné děti
- Děti bez domova
- Nevím

11. Miroslav Dědič byl označován jako:

Nápověda k otázce: *Pouze jedna z možností je správná*

- Pacifista (člověk projevující nesouhlas s válkou a násilím)
- Ateista (člověk, který nevěří v existenci boha)
- Filantrop (člověk, který má rád lidi lidově "lidumil")
- Nevím

12. S jakými dětmi byl v kontaktu Přemysl Pitter ?

Nápověda k otázce: *Pouze jedna z možností je správná*

- Děti závislé na drogách
- Děti v nepříznivých životních situacích
- Romské děti
- Výhradně děti, se zdravotním postižením
- Nevím

13. Přemysl Pitter byl označován jako:

Nápověda k otázce: *Pouze jedna z možností je správná*

- Ateista (člověk nevěřící v existenci boha)
- Pacifista (člověk odmítající války a násilí)
- Filantrop (člověk, který má rád lidi lidově "lidumil")
- Nevím

14. Jaké národnosti byl Johann Heinrich Pestalozzi ?

Nápověda k otázce: *Pouze jedna z možností je správná*

- Německé
- Švýcarské
- Anglické
- Dánské
- Nevím

15. Který z těchto sociálních pedagogů je zakladatelem Milíčova domu na Žizkově ?

Nápověda k otázce: *Pouze jedna z možností je správná*

- Miroslav Dědič
- Přemysl Pitter
- Johann Heinrich Pestalozzi
- Nevím

16. Jak se jmenuje hlavní pedagogické dílo, jehož autorem je J.H. Pestalozzi ?

Nápověda k otázce: *Pouze jedna z možností je správná*

- Jak Hummel věnuje čas svým dětem
- Jak Linhart komunikuje s dětmi
- Jak Gertruda učí své děti
- Nevím

17. Která z uvedených osobností ovlivnila svými myšlenkami J.H. Pestalozziho ?

Nápověda k otázce: *Pouze jedna z možností je správná*

- John Locke
- Jean-Jacques Rousseau
- Auguste Comte
- Friedrich Nietzsche
- Nevím

18. Dokážete stručně formulovat, v čem tkví přínos těchto představitelů pro sociální pedagogiku ?

Nápověda k otázce: *Pokuste se stručně definovat, pokud nevíte napište "Nevím"*

19. Následujete i vy ve Vašem povolání odkaz některého z těchto sociálních pedagogů ?

Nápověda k otázce: *Pokud ANO, napište stručně jak. Pokud nepracujete, jste jen dálkovým studentem, doplňte zda myšlenky využíváte v běžném životě. Pokud jejich myšlenky nevyžíváte napište "Nenásleduji"*

Děkuji za Váš čas, který jste vynaložili k vyplnění mého dotazníku. Přeji Vám hezký zbytek dne.

Jestliže jste v otázce č. 6 uvedl/a možnost "S žádným z uvedených jmen jsem se nesetkal/a", ukončete tento dotazník.

Děkuji Vám za čas, který jste výše uvedeným otázkám věnoval/a.